

Regeringens proposition

1976/77: 64

om statligt personskadeskydd m. m.;

beslutad den 27 januari 1977.

Regeringen föreslår riksdagen att antaga de förslag som har upptagits i bifogade utdrag av regeringsprotokoll.

På regeringens vägnar

THORBJÖRN FÄLLDIN

RUNE GUSTAVSSON

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen läggs fram förslag till kompletteringar av den år 1976 antagna lagen om arbetsskadeförsäkring, som träder i kraft den 1 juli 1977. Försäkringen föreslås utvidgad att omfatta också egenföretagare och uppdragstagare. Detta innebär att bl. a. småföretagare, jordbrukare, fiskare och personer med förtroendeuppdrag kommer att få samma ersättning som anställda löntagare vid arbetsskada. Till följd av bl. a. denna utvidgning av skyddet finns inte längre något behov av frivillig försäkring. I propositionen föreslås därför att någon motsvarighet till den nuvarande frivilliga yrkesskadeförsäkringen inte skall införas.

Bestämmelser om ersättning vid personskada under militärtjänst, civilförsvartjänst och räddningstjänst samt under vistelse på anstalt föreslås sammanförda i en lag om statligt personskadeskydd. Denna lag föreslås ge samma skydd vid ekonomisk skada som förvärvsarbetande får genom arbetsskadeförsäkringen. Förmånerna vid sjukdom och invaliditet skall i princip försätta den skadade i samma ekonomiska situation som om skadan inte hade inträffat.

Den skyddade personkretsen föreslås utvidgad i förhållande till gällande ersättningsförfattningar till att omfatta även anhållna och andra som mer kortvarigt tas in i anstalt, häkte eller polisarrest. Vidare skall alla skador, dvs. såväl olycksfallsskador som s. k. yrkessjukdomar och andra sjukdomar, som inträffar under skyddstiden, kunna grunda rätt till ersättning. Skyddet föreslås i viss utsträckning komma att gälla inte bara under den egentliga verksamheten eller anstaltsvistelsen utan även under fritid och annan ledighet. Det statliga personskadeskyddet skall liksom arbetsskadeförsäkringen administreras av de allmänna försäkringskassorna.

Ersättning för sveda och värk, lyte och men samt allmänna olägenheter av

skadan föreslås utgå inom personskadeskyddet enligt en särskild lag om statlig ersättning vid ideell skada. Förmånerna skall motsvara vad arbetstägare hos staten får genom trygghetsförsäkringen på det statliga området, den s. k. statliga personskadeförsäkringen. Ersättningen föreslås utbetald efter prövning i den statliga trygghetsnämnden som svarar för bedömningen av ersättningar enligt personskadeförsäkringen.

Propositionen innehåller också förslag om förbättrade förmåner i äldre yrkesskadefall. För dem som har skadats innan arbetsskadeförsäkringen träder i kraft föreslås nämligen uppräknings av livräntor som har beviljats enligt äldre lagstiftning. Livräntor som grundar sig på en invaliditet om 25 % eller högre skall således räknas upp med 10–30 % av det belopp som nu utgår, beroende på när skadan inträffade. Uppräkningen skall dock alltid ske med minst 500 kr. Kostnaderna för uppräkningarna har beräknats till ca 46 milj. kr.

Lagstiftningen föreslås träda i kraft den 1 juli 1977, dvs. samtidigt med lagen om arbetsskadeförsäkring.

1 Förslag till Lag om statligt personskadeskydd

Härigenom föreskrives följande.

Tillämpningsområde m. m.

1 § Denna lag gäller ersättning av staten vid personskada och tillämpas på

1. den som fullgör tjänstgöring eller genomgår utbildning eller inskrivningsprövning enligt värnpliktslagen (1941:967), lagen (1966:413) om vapenfri tjänst, civilförsvarslagen (1960:74), 9 a § krigssjukvårdslagen (1953:688) eller särskilda bestämmelser om bistånds- och katastrofutbildning,

2. den som deltagit i räddningstjänst eller övning med brandstyrka enligt brandlagen (1974:80), skyddsarbete enligt lagen (1960:331) om skyddsåtgärder vid olyckor i atomanläggningar m. m. eller flygräddningstjänst enligt luftfartslagen (1957:297),

3. den som är intagen för vård i kriminalvårdsanstalt, ungdomsvårdsskola, allmän eller statsunderstödd enskild vårdanstalt för alkoholmissbrukare eller arbetsanstalt samt den som är häktad eller anhållen eller i annat fall intagen eller tagen i förvar i kriminalvårdsanstalt, häkte eller polisarrest.

Regeringen får föreskriva att lagen skall tillämpas även på den som frivilligt deltagit i verksamhet inom totalförsvaret eller i annat fall än som avses i första stycket deltagit i verksamhet för att avvärja eller begränsa skada på människor eller egendom eller i miljön.

2 § Omfattas skada även av lagen (1976:380) om arbetsskadeförsäkring, utgår ersättning enligt denna lag endast i den mån ersättningen därigenom blir högre.

3 § Personskadeskyddet handhas av riks försäkringsverket och de allmänna försäkringskassorna.

Skyddstid

4 § Personskadeskyddet inträder när den första färden påbörjas till verksamhet eller intagning som avses i 1 § och gäller till dess den sista färden från verksamheten eller intagningen avslutas.

5 § Vistas någon under tid som sägs i 4 § i annat land än Sverige, Danmark utan Färöarna och Grönland, Finland och Norge, gäller personskadeskyddet endast om staten har anordnat eller bekostat resan.

Vid vård utom anstalt eller skola av någon som avses i 1 § första stycket 3 gäller personskadeskyddet endast under de första sex månaderna efter det att sådan vård har påbörjats.

Om skada

6 § Personskadeskyddet omfattar skada som någon som avses i 1 § har ådragit sig under skyddstiden.

7 § Har någon varit utsatt för olycksfall under skyddstiden, skall skada som han har ådragit sig anses vara orsakad av olycksfallet, om ej betydligt starkare skäl talar mot det.

8 § Visar sig under skyddstiden skada till följd av annat än olycksfall, skall skadan anses vara ådragen under skyddstiden. Detta skall dock ej gälla, om skälig anledning finns att antaga att skadan har orsakats av annat än verksamheten eller intagningen i fråga och att denna icke har väsentligt bidragit till skadan.

Visar sig sådan skada efter skyddstidens slut, skall den anses vara ådragen under skyddstiden, om verksamheten eller intagningen skäligen kan antagas ha väsentligt bidragit till skadan.

9 § Bestämmelserna i 2 kap. 3 och 4 §§ lagen (1976:380) om arbetsskadeförsäkring har motsvarande tillämpning i fråga om skada enligt denna lag.

Ersättningar

10 § Ersättning enligt denna lag utgår vid sjukdom, bestående nedsättning av arbetsförmågan och dödsfall. Därvid har 3 kap. 4–10 §§ och 4–6 kap. lagen (1976:380) om arbetsskadeförsäkring motsvarande tillämpning, om ej annat följer av 11–14 §§ denna lag.

11 § Sjukvårdersättning utgår endast i den mån staten ej tillhandahåller motsvarande förmån på annat sätt.

Sjukpenning och livränta utgår ej under skyddstiden. Sjukpenning utgår ej i något fall för den dag då skadan inträffade.

12 § För den som avses i 1 § första stycket 1 och som har skadats under grundutbildning eller därtill omedelbart anslutande repetitionsutbildning skall sjukpenningunderlag och livränteunderlag ej beräknas till lägre belopp än som anges i 4 kap. 10 § andra stycket lagen (1976:380) om arbetsskadeförsäkring. Detta gäller även den som avses i 1 § första stycket 3 och som när skadan inträffade hade varit intagen längre tid än sex månader samt, om regeringen föreskriver det, den som avses i 1 § andra stycket.

13 § Den som avses i 1 § första stycket 1 har rätt till särskild sjukpenning, om han under grundutbildning eller därtill omedelbart anslutande repetitionsut-

bildning har ådragit sig sjukdom som efter skyddstidens slut sätter ned hans förmåga att skaffa sig inkomst genom arbete med minst hälften och sjukdomen ej berättigar till ersättning enligt denna lag. Detta gäller även vid sjukdom som har ådragits under utryckningsmånaden eller månaden efter denna.

Särskild sjukpenning beräknas på ersättningsunderlag som sägs i 4 kap. 10 § andra stycket lagen (1976:380) om arbetsskadeförsäkring.

Är den som har rätt till särskild sjukpenning samtidigt berättigad till sjukpenning enligt 3 kap. lagen (1962:381) om allmän försäkring, utgår den särskilda sjukpenningen endast i den mån den är högre.

14 § Ersättning till den som avses i 1 § första stycket 3 får sättas ned eller dragas in även i annat fall än som avses i 20 kap. 3 § lagen (1962:381) om allmän försäkring, om särskilda skäl talar för det.

Övriga bestämmelser

15 § Underrättelse om skada skall omedelbart lämnas till chef eller annan enligt föreskrifter som regeringen meddelar. Har skadan visat sig efter skyddstidens slut, skall underrättelsen lämnas till allmän försäkringskassa.

16 § Bestämmelserna i 8 kap. lagen (1976:380) om arbetsskadeförsäkring angående anmälan om skada, bestämmande och utbetalning av ersättning, uppgiftsskyldighet, ansvar och besvär m. m. gäller i tillämpliga delar i ärende enligt denna lag.

1. Denna lag träder i kraft den 1 juli 1977.

Genom lagen upphäves

a) militärsättningslagen (1950:261),

b) förordningen (1954:249) om ersättning i anledning av kroppsskada, ådragen under tjänstgöring i civilförsvaret,

c) förordningen (1954:250) om ersättning i anledning av kroppsskada, ådragen under vistelse å anstalt m. m.

Äldre bestämmelser gäller fortfarande i fråga om skada som har inträffat före ikraftträdandet.

2. Förekommer i lag eller annan författning hänvisning till föreskrift som har ersatts genom bestämmelse i denna lag, tillämpas i stället den nya bestämmelsen.

3. Med grundutbildning som avses i 12 och 13 §§ jämställes motsvarande utbildning enligt 27 § 1 mom. D värnpliktslagen (1941:967) i dess lydelse före den 1 juni 1972.

2 Förslag till Lag om statlig ersättning vid ideell skada

Härigenom föreskrives följande.

1 § Den som ådrager sig skada som omfattas av lagen (1977:000) om statligt personskadeskydd har rätt till ersättning av staten för sveda och värk, lyte eller annat stadigvarande men samt allmänna olägenheter till följd av skadan.

Har skadan ådragits under ledighet eller annan fritid vid vistelse utanför förlägningsplats eller, om särskilt anordnad förlägningsplats saknas, plats där verksamheten i fråga bedrivs, utgår ersättning endast om skadan har orsakats av olycksfall vid färd till eller från nämnda plats och färden föranleddes av och stod i nära samband med verksamheten.

2 § Ersättning utgår med belopp som skulle ha utgått om den skadade hade haft rätt till ersättning enligt statens personskadeförsäkring.

Bestämmelserna i 14 § lagen (1977:000) om statligt personskadeskydd har motsvarande tillämpning i fråga om ersättning enligt denna lag.

3 § Staten inträder i den skadades rätt till skadestånd eller trafikskadeersättning för ideell skada intill belopp som utges enligt denna lag.

4 § Om ersättning enligt denna lag beslutar trygghetsnämnden.

Den som är missnöjd med trygghetsnämndens beslut får hänskjuta frågan till prövning inför den särskilda skiljenämnd som har inrättats för statens personskadeförsäkring.

Bestämmelserna för statens personskadeförsäkring och de angivna nämnderna gäller även i övrigt i tillämpliga delar i ärende enligt denna lag.

1. Denna lag träder i kraft den 1 juli 1977, då kungörelsen (1969:761) om särskilt olycksfallsskydd för värnpliktiga m. fl. skall upphöra att gälla. Äldre bestämmelser gäller fortfarande i fråga om skada som har inträffat före ikraftträdandet.

2. Förekommer i lag eller annan författning hänvisning till den upphävda kungörelsen, skall hänvisningen i stället avse denna lag.

3 Förslag till Lag om krigsskadeersättning till sjömän

Härigenom föreskrives följande.

1 § Staten ger enligt denna lag ersättning vid personskada som sjöman ådrager sig utomlands till följd av olycksfall på grund av krigshändelse när han

1. är på resa till ort där han skall tillträda tjänstgöring på svenskt fartyg eller
2. under tjänstgöring på svenskt fartyg vistas på ort där fartyget ligger eller
3. efter avslutad tjänstgöring på svenskt fartyg väntar på hemresa eller
4. efter avslutad tjänstgöring på svenskt fartyg är på hemresa.

2 § Lagen tillämpas på den som är försäkrad enligt lagen (1976:380) om arbetsskadeförsäkring och som anses som sjöman enligt sjömanslagen (1973:282) eller ändå följer med fartyget och utför arbete för fartygets räkning.

Lagen gäller ej den som har rätt till ersättning enligt lagen om arbetsskadeförsäkring eller tjänstgör på krigsfartyg eller skadas i krig i vilket Sverige befinner sig.

3 § Ersättning utgår med tillämpning av bestämmelserna i lagen (1976:380) om arbetsskadeförsäkring. Bestämmelserna i nämnda lag skall även i övrigt gälla i tillämpliga delar.

4 § Den skadade har utöver livränta rätt till särskild ersättning med hänsyn till skadans beskaffenhet. Vid förlust av arbetsförmågan motsvarar ersättningen sex gånger det basbelopp enligt 1 kap. 6 § lagen (1962:381) om allmän försäkring som gällde vid början av det år då skadan inträffade. Vid nedsättning av arbetsförmågan utgår så stor andel av summan som svarar mot graden av nedsättningen.

5 § Göteborgs allmänna försäkringskassa beslutar om ersättning enligt denna lag.

1. Denna lag träder i kraft den 1 juli 1977.

Genom lagen upphäves

- a) lagen (1954:246) om krigsförsäkring för sjömän m. fl.,
- b) förordningen (1954:247) om ersättning av statsmedel vid olycksfall, som till följd av krigsåtgärd drabba sjömän m. fl.,
- c) förordningen (1954:248) om ersättning av statsmedel vid olycksfall, som

till följd av krigsåtgärd drabba fiskare.

Äldre bestämmelser gäller fortfarande i fråga om skada som har inträffat före ikraftträdandet.

2. Förekommer i lag eller annan författning hänvisning till föreskrift som har ersatts genom bestämmelse i denna lag, tillämpas i stället den nya bestämmelsen.

4 Förslag till Lag om uppräknig av yrkesskadelivräntor m. m.

Härigenom föreskrives följande.

1 § Denna lag gäller livränta och sjukpenning på grund av obligatorisk försäkring enligt

1. lagen (1916:235) om försäkring för olycksfall i arbete,
2. lagen (1929:131) om försäkring för vissa yrkessjukdomar,
3. lagen (1937:348) om krigsförsäkring för ombord å fartyg tjänstgörande personer,

4. lagen (1954:243) om yrkesskadeförsäkring,
5. lagen (1954:246) om krigsförsäkring för sjömän m. fl.

Lagen gäller ej ersättning som utgår av statsmedel eller livränta som har bytts ut mot engångsbelopp.

2 § Livränta till försäkrad vars arbetsförmåga är nedsatt med minst en fjärdedel och livränta till försäkrads efterlevande skall räknas upp med 30 procent om skadan har inträffat år 1954 eller tidigare, med 20 procent om skadan har inträffat något av åren 1955–1967 och med 10 procent om skadan har inträffat senare. Uppräkning skall dock ske med lägst 500 kronor.

3 § Den uppräknade livräntan anknutes till basbeloppet enligt 1 kap. 6 § lagen (1962:381) om allmän försäkring och omräknas vid förändring av detta. Livräntebeloppet avrundas till närmast lägre hela krontal som är jämnt delbart med tolv.

4 § Har livränta utgått, får hel sjukpenning som senare utgår med anledning av samma skada ej understiga en trehundra- och sextiofemtedel av den livränta som efter uppräknig och värdesäkring enligt denna lag skulle ha utgått till den försäkrade vid förlust av arbetsförmågan.

5 § Belopp varmed livränta höjes enligt denna lag skall ej beaktas vid tillämpning av 17 kap. 2 § lagen (1962:381) om allmän försäkring i fråga om den som vid utgången av juni 1977 uppbar pension vilken enligt nämnda lagrum hade minskats med hänsyn till livräntan. Vad nu sagts har motsvarande tillämpning i fråga om den som vid utgången av juni 1977 uppbar sjukpenning med anledning av skada för vilken livränta tidigare hade utgått.

6 § Den som uppbar livränta med anledning av yrkesskada och som på nytt blir sjuk på grund av skadan har utan hinder av äldre bestämmelser rätt till

både livräntan och sjukpenning med belopp som motsvarar hans sjukpenning enligt 3 kap. lagen (1962:381) om allmän försäkring. Sjukpenning utgår dock ej i den mån den sammanlagda ersättningen för dag överstiger 90 procent av sju och en halv gånger det basbelopp som gällde vid årets början, delat med trehundrasextiofem.

7 § Kostnad som föranledes av denna lag täckes av avgifter enligt 7 kap. lagen (1976:380) om arbetsskadeförsäkring.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1977 men gäller ej ersättning som belöper på tid dessförinnan.

5 Förslag till Lag om uppräknig av statliga yrkesskadelivräntor m. m.

Härigenom föreskrives följande.

1 § Denna lag gäller livränta och sjukpenning som utgår av statsmedel enligt

1. lagen (1901:39 s. 1) angående ersättning för skada till följd av olycksfall i arbete,
2. kungörelsen (1908:100 s. 2) angående en särskild för fiskare avsedd försäkring mot skada till följd av olycksfall,
3. förordningen (1909:89) om ersättning i anledning av kroppsskada, ådragen under militärtjänstgöring,
4. lagen (1916:235) om försäkring för olycksfall i arbete,
5. förordningen (1918:375) angående en särskild för fiskare avsedd försäkring mot skada till följd av olycksfall,
6. förordningen (1923:138) angående ersättning av statsmedel för skada till följd av olycksfall, som förorsakats av krigsförhållandena under 1914–1919 års världskrig,
7. förordningen (1927:234) om ersättning i anledning av kroppsskada, ådragen under militärtjänstgöring,
8. lagen (1929:131) om försäkring för vissa yrkessjukdomar,
9. lagen (1937:348) om krigsförsäkring för ombord å fartyg tjänstgörande personer,
10. förordningen (1938:102) om olycksfalls- och yrkessjukdomsersättning åt tvångsarbetare m. fl.,
11. förordningen (1938:103) om olycksfalls- och yrkessjukdomsersättning åt fångar m. fl.,
12. förordningen (1940:213) om ersättning av statsmedel i vissa fall för skada till följd av olycksfall, som förorsakats av krigsåtgärd,
13. förordningen (1941:593) om ersättning i anledning av kroppsskada, ådragen under hemvärnstjänstgöring,
14. förordningen (1941:595) om ersättning i anledning av kroppsskada, ådragen under tjänstgöring i civilförsvaret,
15. förordningen (1943:183) om ersättning i vissa fall i anledning av kroppsskada, ådragen under fullgörande av tjänsteplikt,
16. kungörelsen (1947:344) om ersättning i anledning av kroppsskada, ådragen under verksamhet vid brandsläckning m. m.,
17. militärsättningslagen (1950:261),
18. lagen (1954:243) om yrkesskadeförsäkring,
19. lagen (1954:246) om krigsförsäkring för sjömän m. fl.,

20. förordningen (1954:247) om ersättning av statsmedel vid olycksfall, som till följd av krigsåtgärd drabba sjömän m. fl.,

21. förordningen (1954:249) om ersättning i anledning av kroppsskada, ådragen under tjänstgöring i civilförsvaret,

22. förordningen (1954:250) om ersättning i anledning av kroppsskada, ådragen under vistelse å anstalt m. m.,

23. kungörelsen (1954:492) om ersättning i anledning av kroppsskada, ådragen under verksamhet vid brandsläckning m. m.,

24. kungörelsen (1961:457) om ersättning på grund av medverkan i skyddsarbete vid olyckor i atomanläggningar m. m.,

25. kungörelsen (1961:564) om ersättning av statsmedel för medverkan i flygräddningstjänst m. m.,

26. kungörelsen (1962:607) om ersättning på grund av verksamhet för brandsläckning m. m.,

27. brandlagen (1974:80).

Lagen gäller även livränta och sjukpenning enligt författning under första stycket 1, 2 eller 5 som ej utgår av statsmedel samt, i den mån regeringen icke bestämmer annat, livränta och sjukpenning som enligt regeringens beslut utges med tillämpning av grunderna i författning som anges i första stycket.

Lagen gäller ej livränta som har bytts ut mot engångsbelopp.

2 § Bestämmelserna i 2–6 §§ lagen (1977:000) om uppräknig av yrkesskadelivräntor m. m. har motsvarande tillämpning i fråga om livränta och sjukpenning som avses i denna lag.

3 § Staten svarar för kostnad som föranledes av denna lag.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1977 men gäller ej ersättning som belöper på tid dessförinnan.

6 Förslag till**Lag om ändring i lagen (1976:380) om arbetskadeförsäkring**

Härigenom föreskrives att 1 kap. 1 §, 3 kap. 6 §, 4 kap. 10 §, 6 kap. 1 §, 7 kap. 1–4 §§ samt 8 kap. 1, 3, 7, 8 och 11 §§ lagen (1976:380) om arbetskadeförsäkring skall ha nedan angivna lydelse.

*Nuvarande lydelse**Föreslagen lydelse*

1 kap.

1 §

Arbetstagare är försäkrad för arbetskada enligt denna lag.

Den som förvärvsarbetar är försäkrad för arbetskada enligt denna lag.

Försäkringen skall även gälla den som genomgår utbildning i den mån utbildningen är förenad med särskild risk för arbetskada. Regeringen eller myndighet som regeringen bestämmer meddelar närmare föreskrifter härom.

Annan förvärvsarbetande än arbetstagare är försäkrad under förutsättning att han är bosatt i Sverige och att undantagande från försäkringen för tilläggspension enligt 11 kap. 7 § lagen (1962:381) om allmän försäkring ej gäller för honom.

3 kap.

6 §

Sjukpenningunderlag utgöres av

1. för den som är sjukpenningförsäkrad enligt 3 kap. lagen (1962:381) om allmän försäkring:

hans sjukpenninggrundande inkomst enligt 3 kap. 2 § nämnda lag,

2. för den som ej är sjukpenningförsäkrad enligt 3 kap. lagen om allmän försäkring men likväl har inkomst av förvärvsarbete:

den inkomst som skulle ha utgjort sjukpenninggrundande inkomst för honom enligt 3 kap. 2 § nämnda lag, om han hade varit sjukpenningförsäkrad, dock lägst 4 500 kronor,

3. för försäkrad som avses i 1 kap. 1 § andra stycket:

hans livränteunderlag enligt 4 kap.

3. för försäkrad som avses i 1 kap. 1 § andra stycket *eller som i annat fall genomgick yrkesutbildning när skadan inträffade:*

hans livränteunderlag enligt 4 kap.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

Bestämmelserna i 4 kap. 8 § äger motsvarande tillämpning i fråga om sjukpenningunderlag. Sjukpenningunderlaget får ej beräknas till högre belopp än som motsvarar sju och en halv gånger det basbelopp enligt 1 kap. 6 § lagen om allmän försäkring som gällde vid årets början.

4 kap.

10 §

För försäkrad som avses i 1 kap. 1 § andra stycket utgöres livränteunderlaget för beräknad utbildningstid lägst av den inkomst som han sannolikt skulle ha fått, om han när skadan inträffade hade avbrutit utbildningen och börjat förvärvsarbete. Livränteunderlaget för tid efter utbildningstidens slut utgöres lägst av den inkomst av förvärvsarbete som den försäkrade då sannolikt skulle ha fått, om skadan ej hade inträffat.

För försäkrad som avses i 1 kap. 1 § andra stycket *eller som i annat fall genomgick yrkesutbildning när skadan inträffade* utgöres livränteunderlaget för beräknad utbildningstid lägst av den inkomst som han sannolikt skulle ha fått, om han när skadan inträffade hade avbrutit utbildningen och börjat förvärvsarbete. Livränteunderlaget för tid efter utbildningstidens slut utgöres lägst av den inkomst av förvärvsarbete som den försäkrade då sannolikt skulle ha fått, om skadan ej hade inträffat.

Livränteunderlag enligt första stycket får ej beräknas till lägre belopp än vad som motsvarar

två gånger basbeloppet för tid före 21 års ålder,

två och en halv gånger basbeloppet för tid mellan 21 och 25 års ålder,

tre gånger basbeloppet för tid från och med 25 års ålder.

6 kap.

1 §

Är någon som har rätt till livränta enligt 4 eller 5 kap. samtidigt berättigad till folkpension eller tilläggspension i form av förtidspension eller familjepension enligt lagen (1962:381) om allmän försäkring med anledning av den inkomstförlust som har föranlett livräntan, utgår livräntan endast i den mån den överstiger pensionen.

Livränta enligt 5 kap. till änka eller kvinna som avses i 5 kap. 6 § utgår från och med den månad under vilken hon fyller 65 år endast i den mån hon ej har rätt till folkpension i form av ålderspension och tilläggspension i form av änkepension med belopp som motsvarar en livränta som är beräknad på 65 procent av livränteunderlaget enligt 5 kap. 2 §. Bestämmelserna i 4 kap. 4 § tredje stycket har därvid motsvarande tillämpning.

Nuvarande lydelse

Första stycket gäller även i fråga om pension som enligt utländskt system för social trygghet utgår med anledning av arbetsskadan.

Föreslagen lydelse

Börjar undantagande från försäkringen för tilläggs pension enligt 11 kap. 7 § lagen om allmän försäkring att gälla efter det att arbetsskadan har inträffat, skall vid tillämpning av denna paragraf och 4 kap. 4 § hänsyn tagas till tilläggs pension som skulle ha utgått om undantagande ej hade anmälts. Motsvarande skall gälla, om den försäkrade till följd av underlåten avgiftsbetalning ej har tillgodoräknats pensionspoäng enligt 11 kap. 6 § nämnda lag för år efter det då skadan har inträffat.

7 kap.

1 §

Arbetskadeförsäkringen finansieras genom avgifter som arbetsgivare årligen har att erlägga enligt detta kapitel. För staten gäller särskilda bestämmelser.

För finansiering av arbetskadeförsäkringen erlägges årligen avgifter enligt detta kapitel. För staten gäller särskilda bestämmelser som meddelas av regeringen.

2 §

Avgift utgår på summan av vad arbetsgivaren under året har utgivit som lön till arbetstagare i pengar eller naturaförmåner i form av kost eller bostad. Vid beräkningen av avgiften tages ej hänsyn till arbetstagare vars lön under året har understigit 500 kronor.

Arbetsgivare erlägger avgift på summan av vad han under året har utgivit som lön till arbetstagare i pengar eller naturaförmåner i form av kost eller bostad eller, i fall som avses i 3 kap. 2 § andra stycket sista meningen lagen (1962:381) om allmän försäkring, annan ersättning för utfört arbete. Vid beräkningen av avgiften tages ej hänsyn till arbetstagare vars lön under året har understigit 500 kronor.

Avgift erlägges icke för arbetstagares lön vid sjukdom eller ledighet för vård av barn till den del lönen

Avgift erlägges icke för arbetstagares lön vid sjukdom eller ledighet för vård av barn till den del lönen

Nuvarande lydelse

motsvarar sjukpenning eller föräldrapenning som arbetsgivare äger uppbära enligt 3 kap. 16 § lagen (1962:381) om allmän försäkring. Avgift erlägges ej heller för lön som arbetsgivare har utgivit till barn för arbete utfört i hans förvärvsverksamhet i de fall avdrag för lönen ej får ske vid inkomsttaxeringen.

Föreslagen lydelse

motsvarar sjukpenning eller föräldrapenning som arbetsgivare äger uppbära enligt 3 kap. 16 § lagen om allmän försäkring. Avgift erlägges ej heller för lön som arbetsgivare har utgivit till barn för arbete utfört i hans förvärvsverksamhet i de fall avdrag för lönen ej får ske vid inkomsttaxeringen.

Försäkrad som under året har haft inkomst av annat förvärvsarbete enligt 3 kap. 2 § lagen om allmän försäkring erlägger avgift enligt de grunder som anges för sjukförsäkringsavgift i 19 kap. 2 § samma lag.

3 §

Avgift utgår efter procentsats som fastställs i lag. Procentsatsen skall vara avvägd så att avgifterna tillsammans med andra tillgängliga medel täcker

1. ersättningar enligt denna lag samt ersättningar på grund av obligatorisk försäkring enligt lagen (1916:235) om försäkring för olycksfall i arbete, lagen (1929:131) om försäkring för vissa yrkessjukdomar och lagen (1954:243) om yrkesskadeförsäkring,

2. kostnader som föranledes av lagen (1955:469) angående omreglering av vissa ersättningar enligt lagen den 17 juni 1916 (nr 253) om försäkring för olycksfall i arbete m. m., lagen (1962:303) om förhöjning av vissa ersättningar i anledning av yrkesskada m. m. och lagen (1967:919) om värdesäkring av yrkesskadelivräntor m. m.

2. kostnader som föranledes av lagen (1955:469) angående omreglering av vissa ersättningar enligt lagen den 17 juni 1916 (nr 253) om försäkring för olycksfall i arbete m. m., lagen (1962:303) om förhöjning av vissa ersättningar i anledning av yrkesskada m. m., lagen (1967:919) om värdesäkring av yrkesskadelivräntor m. m. och lagen (1977:000) om uppräknning av yrkesskadelivräntor m. m.,

3. förvaltningskostnader,

4. behövlig fondbildning.

Med förvaltningskostnader enligt första stycket 3 avses omkostnader för riks-försäkringsverkets och de allmänna försäkringskassornas verksamhet beträffande arbetsskadeförsäkringen. Den del av avgifterna som skall anses svara mot förvaltningskostnader fastställs genom särskild lag.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

Beslut om procentsats och förvaltningskostnadsandel för visst år skall fattas senast under året dessförinnan. Riksförsäkringsverket skall vart femte år föreslå procentsats och förvaltningskostnadsandel för de sju följande åren, i den mån beslut ej redan har fattats.

4 §

Om debitering och uppbörd av avgift gäller särskilda bestämmelser.

Avgifterna föres till en fond, kallad arbetsskadeförsäkringsfonden, som förvaltas enligt grunder som regeringen fastställer.

Avgifterna föres till en fond, kallad arbetsskadeförsäkringsfonden, som förvaltas enligt grunder som riksdagen fastställer särskilt.

8 kap.

1 §

Underrättelse om arbetsskada skall omedelbart lämnas till den arbetsgivare hos vilken den försäkrade var anställd när skadan inträffade. Har skada till följd av annat än olycksfall visat sig först efter det den försäkrade har upphört att vara utsatt för inverkan som har orsakat skadan, skall underrättelse lämnas till den arbetsgivare hos vilken den försäkrade senast var utsatt för sådan inverkan. Finns någon som på arbetsgivarens vägnar förestår arbetet, får underrättelsen i stället lämnas till denne.

Arbetsgivare eller arbetsföreståndare som genom underrättelse enligt första stycket eller på annat sätt har fått kännedom om inträffad arbetsskada är skyldig att anmäla skadan till allmän försäkringskassa enligt föreskrifter som meddelas av regeringen. Nödvändiga utgifter för läkar-

Underrättelse om arbetsskada skall *beträffande arbetstagare* omedelbart lämnas till den arbetsgivare hos vilken *arbetstagaren* var anställd när skadan inträffade. Har skada till följd av annat än olycksfall visat sig först efter det den försäkrade har upphört att vara utsatt för inverkan som har orsakat skadan, skall underrättelse lämnas till den arbetsgivare hos vilken den försäkrade senast var utsatt för sådan inverkan. Finns någon som på arbetsgivarens vägnar förestår arbetet, får underrättelsen i stället lämnas till denne. *Beträffande försäkrad som avses i 1 kap. 1 § andra stycket skall vad i detta kapitel sägs om arbetsgivare gälla rektor eller annan som förestår utbildningen.*

Arbetsgivare eller arbetsföreståndare som genom underrättelse enligt första stycket eller på annat sätt har fått kännedom om inträffad arbetsskada är skyldig att *omedelbart* anmäla skadan till allmän försäkringskassa. *Annan försäkrad än arbetstagare skall själv anmäla arbets-*

Nuvarande lydelse

utlåtanden ersättes i enlighet med vad regeringen föreskriver.

Beträffande försäkrad som avses i 1 kap. 1 § andra stycket skall vad i denna paragraf sägs om arbetsgivare gälla rektor eller annan som förestår utbildningen.

Föreslagen lydelse

skada till försäkringskassan. Har han avlidit till följd av skadan, skall anmälan göras av den som har rätt att företräda dödsboet.

Anmälan enligt andra stycket skall göras enligt föreskrifter som meddelas av regeringen. Nödvändiga utgifter för läkarutlåtanden ersättes i enlighet med vad regeringen föreskriver.

3 §

Allmän försäkringskassa som avses i 2 § skall så snart det kan ske bestämma den ersättning som skall betalas ut.

Allmän försäkringskassa som avses i 2 § skall så snart det kan ske bestämma den ersättning som skall betalas ut. *Beträffande ersättning till arbetstagare hos staten gäller särskilda bestämmelser som meddelas av regeringen.*

Kan det icke utan tidsutdräkt avgöras om ersättning bör utgå men föreligger sannolika skäl till det, skall ersättning betalas för tid intill dess slutligt beslut har fattats. Kan ej belopp som skall utgå som sjukpenning eller livränta bestämmas, betalas skäligt belopp. Återbetalningsskyldighet föreligger ej, om det sedermera bestämmes att ersättning ej skall utgå eller utgå med lägre belopp.

Beslut som meddelas enligt denna lag länder omedelbart till efterrättelse, om ej annat föreskrives i beslutet eller bestämmes av myndighet som har att pröva beslutet.

7 §

Myndighet och arbetsgivare är skyldiga att på begäran lämna försäkringsdomstolen, riks försäkringsverket, allmän försäkringskassa eller lokal myndighet som avses i 1 kap. 2 § uppgift om namngiven person rörande förhållande som är av betydelse för tillämpningen av denna lag. Arbetsgivare är även *skyldig* att lämna sådan uppgift om arbetet och arbetsförhållandena som behövs för

Myndighet, arbetsgivare och *uppdragsgivare* är skyldiga att på begäran lämna försäkringsdomstolen, riks försäkringsverket, allmän försäkringskassa eller lokal myndighet som avses i 1 kap. 2 § uppgift om namngiven person rörande förhållande som är av betydelse för tillämpningen av denna lag. Arbetsgivare och *uppdragsgivare* är även *skyldiga* att lämna sådan uppgift om

Nuvarande lydelse

att bestämma ersättningsbelopp.

Föreslagen lydelse

arbetet och arbetsförhållandena som behövs för att bestämma ersättningsbelopp.

8 §

Försäkringsdomstolen, riks försäkringsverket och allmän försäkringskassa har, i den mån det behövs för att bestämma ersättning enligt denna lag, rätt att hos myndighet som har att utöva tillsyn över arbetsgivares verksamhet begära undersökning av arbetsförhållanden eller att, om särskilda skäl föreligger, själva företaga sådan undersökning.

Försäkringsdomstolen, riks försäkringsverket och allmän försäkringskassa har, i den mån det behövs för att bestämma ersättning enligt denna lag, rätt att hos myndighet som har att utöva tillsyn över arbetsgivares verksamhet begära undersökning av arbetsförhållanden eller att, om särskilda skäl föreligger *eller det gäller annan försäkrad än arbetstagare*, själva företaga sådan undersökning.

11 §

Den som underlåter att fullgöra anmälningsskyldighet enligt 1 § andra stycket dömes till böter. Till samma straff dömes arbetsgivare som underlåter att fullgöra uppgiftsskyldighet enligt 7 §.

Den som underlåter att fullgöra anmälningsskyldighet enligt 1 § andra stycket *första meningen* dömes till böter. Till samma straff dömes arbetsgivare *och uppdragsgivare* som underlåter att fullgöra uppgiftsskyldighet enligt 7 §.

Den som uppsåtligen eller av grov oaktsamhet lämnar oriktigt meddelande i uppgift som skall lämnas enligt denna lag dömes till böter, om ej gärningen är belagd med straff i brottsbalken.

1. Denna lag träder i kraft den 1 juli 1977.

2. I fråga om avgifter enligt 7 kap. skall för år 1977 gälla följande.

Avgift för lön till arbetstagare skall erläggas som om lagen hade gällt från årets början. Avgift skall dock ej tagas ut för lön till arbetstagare som vid lagens ikraftträdande var undantagen från yrkesskadeförsäkringen enligt 4 § lagen (1954:243) om yrkesskadeförsäkring.

Avgift för ersättning som avses i 3 kap. 2 § andra stycket sista meningen lagen (1962:381) om allmän försäkring skall erläggas i den mån sådan ersättning har utgivits under månaderna juli–december.

Avgift enligt 7 kap. 2 § tredje stycket denna lag skall erläggas för hälften av

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

den för året beräknade inkomsten av annat förvärsarbete än anställning. Har sådant arbete icke utförts under månaderna juli–december, skall avgift ej erläggas. Befrielse från avgift medges av den lokala skattemyndigheten efter framställning senast den 31 augusti 1978 eller, om detta försummas, efter begäran om avkortning eller restitution av påförd avgift.

7 Förslag till

Lag om ändring i lagen (1962:381) om allmän försäkring

Härigenom föreskrives att 2 kap. 13 §, 3 kap. 13 §, 4 kap. 11 §, 11 kap. 2 och 3 §§, 16 kap. 1 § samt 17 kap. 2 § lagen (1962:381) om allmän försäkring¹ skall ha nedan angivna lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

2 kap.

13 §²

Drabbas någon, som är försäkrad enligt denna lag, av skada för vilken han är *obligatoriskt* försäkrad enligt *lagen om yrkesskadeförsäkring*, må för tid efter utgången av den i 11 § sistnämnda lag omförmälda samordningstiden sjukvårdsersättning ej utgivas med anledning av skadan.

Drabbas någon, som är försäkrad enligt denna lag, av skada för vilken han är försäkrad enligt *lagen (1976:380) om arbetsskadeförsäkring*, må för tid efter utgången av den i 3 kap. 1 § sistnämnda lag omförmälda samordningstiden sjukvårdsersättning ej utgivas med anledning av skadan.

Omfattas skadan av frivillig försäkring enligt lagen om yrkesskadeförsäkring, må för tid efter det den skadade blivit berättigad till livränta enligt sagda lag sjukvårdsersättning ej utgivas med anledning av skadan.

Vid sjukdom, som enligt annan lag än *lagen om yrkesskadeförsäkring* eller enligt särskild författning eller enligt regeringens förordnande medför rätt till motsvarande ersättning, som bestämmes av eller utbetalas från riksförsäkringsverket, utgives sjukvårdsersättning endast i den mån beloppet därav överstiger vad som i motsvarande hänseende utgår enligt den andra lagen, den särskilda författningen eller förordnandet.

Vid sjukdom, som enligt annan lag än *lagen om arbetsskadeförsäkring* eller enligt särskild författning eller enligt regeringens förordnande medför rätt till motsvarande ersättning, som bestämmes av eller utbetalas från riksförsäkringsverket *eller allmän försäkringskassa*, utgives sjukvårdsersättning endast i den mån beloppet därav överstiger vad som i motsvarande hänseende utgår enligt den andra lagen, den särskilda författningen eller förordnandet.

Vad i *tredje* stycket sägs skall äga motsvarande tillämpning vid sjukdom, som medför rätt till ersättning

Vad i *andra* stycket sägs skall äga motsvarande tillämpning vid sjukdom, som medför rätt till ersättning

¹ Lagen omtryckt 1973:908.

² Senaste lydelse 1976:279.

Nuvarande lydelse

enligt utländsk lagstiftning om yrkesskadeförsäkring.

Föreslagen lydelse

enligt utländsk lagstiftning om arbetsskadeförsäkring.

3 kap.

13 §³

Bestämmelserna i 2 kap. 10 § första stycket, 11 och 13 §§ äga motsvarande tillämpning i fråga om sjukpenning.

Bestämmelserna i 2 kap. 10 § första stycket, 11 och 13 §§ äga motsvarande tillämpning i fråga om sjukpenning. *Vid tillämpning av 2 kap. 13 § andra stycket skall hänsyn icke tagas till särskild sjukpenning enligt lagen (1977:000) om statligt personskadeskydd.*

Bestämmelserna i 3, 5 och 8 §§ i fråga om förtidspension äga motsvarande tillämpning där den försäkrade skulle ha kommit i åtnjutande av sådan pension, om han varit svensk medborgare.

Har försäkrad, utan att bestämmelserna i 3 kap. 3 § första stycket äro tillämpliga, efter ingången av den månad, varunder han uppnått sextiofem års ålder, åtnjutit sjukpenning under etthundraåttio dagar, må allmän försäkringskassa besluta att sjukpenning icke längre skall utgå.

4 kap.

11 §⁴

Föräldrapenning utgår ej i den mån föräldern för samma dag uppbär sjukpenning enligt denna lag eller *lagen (1954:243) om yrkesskadeförsäkring* eller motsvarande ersättning som utgår enligt annan författning eller på grund av regeringens förordnande.

Föräldrapenning utgår ej i den mån föräldern för samma dag uppbär sjukpenning enligt denna lag eller *lagen (1976:380) om arbetsskadeförsäkring* eller uppbär motsvarande ersättning som utgår enligt annan författning eller på grund av regeringens förordnande.

11 kap.

2 §⁵

Med inkomst av anställning avses den lön i penningar eller naturaförmåner i form av kost eller bostad, som försäkrad åtnjutit såsom arbetstagar i allmän eller enskild tjänst. Till sådan inkomst hänföres dock icke från en och samme arbetsgivare åtnjuten lön som under ett år ej uppgått till femhundra kronor. Såsom inkomst av anställning anses även

a) sjukpenning enligt denna lag eller *lagen (1954:243) om yrkesskade-*

a) sjukpenning enligt denna lag eller *lagen (1976:380) om arbetsska-*

³ Senaste lydelse 1976:279.

⁴ Senaste lydelse 1976:279.

⁵ Senaste lydelse 1976:1013.

Nuvarande lydelse

försäkring eller motsvarande ersättning som utgår enligt annan författning eller på grund av regeringens förordnande, i den mån ersättningen träder i stället för försäkrads inkomst såsom arbetstagare i allmän eller enskild tjänst,

b) föräldrapenning,

c) vårdbidrag enligt 9 kap. 4 §,

d) dagpenning från erkänd arbetslöshetskassa,

e) kontant arbetsmarknadsstöd enligt lagen (1973:371) om kontant arbetsmarknadsstöd,

f) utbildningsbidrag under arbetsmarknadsutbildning i form av dagpenning och stimulansbidrag,

g) timstudiestöd, inkomstbidrag och vuxenstudiebidrag enligt studiestödslagen (1973:349),

h) delpension enligt lagen (1975:380) om delpensionsförsäkring,

i) dagpenning till värnpliktiga, vapenfria tjänstepliktiga och elever i bistånds- och katastrofutbildning under repetitionsutbildning, läkare under försvarsmedicinsk tjänstgöring samt civilförsvarspliktiga,

j) utbildningsbidrag för doktorander,

k) timersättning vid grundläggande utbildning för vuxna.

Föreslagen lydelse

deförsäkring eller motsvarande ersättning som utgår enligt annan författning eller på grund av regeringens förordnande, i den mån ersättningen träder i stället för försäkrads inkomst såsom arbetstagare i allmän eller enskild tjänst,

k) timersättning vid grundläggande utbildning för vuxna,

l) *livränta som utgår enligt lagen om arbetsskadeförsäkring eller eljest bestämmes med tillämpning av sagda lag.*

I fråga om ersättning i penningar eller naturaförmåner som i första stycket sägs för arbete som någon utfört för annans räkning utan att vara anställd i dennes tjänst skall vad i 3 kap. 2 § andra stycket sägs äga motsvarande tillämpning.

Vid beräkning av inkomst av anställning skall hänsyn tagas till lön eller annan ersättning, som försäkrad åtnjutit från arbetsgivare, vilken är bosatt utom riket eller är utländsk juridisk person, endast i fall då den försäkrade sysselsatts här i riket eller tjänstgjort som sjöman ombord på svenskt handelsfartyg. Vad i detta stycke sägs skall icke gälla beträffande lön till svensk medborgare, såframt svenska staten eller, där lönen härrör från utländsk juridisk person, svensk juridisk person, som äger ett bestämmande inflytande över den utländska juridiska personen, enligt av riks försäkringsverket godtagen förbindelse har att svara för avgift till försäkringen för tilläggspension enligt 19 kap. 1 §.

*Nuvarande lydelse**Föreslagen lydelse*

Hänsyn skall ej heller tagas till lön eller annan ersättning från främmande makts härvarande beskickning eller lönade konsulat eller från arbetsgivare, vilken tillhör beskickning eller konsulat som nu sagts och icke är svensk medborgare. Vad i detta stycke sägs skall icke gälla beträffande lön till svensk medborgare eller den som utan att vara svensk medborgare är bosatt i riket, såframt utländsk beskickning här i riket enligt av riks försäkringsverket godtagen förbindelse har att svara för avgift till försäkringen för tilläggs pension enligt 19 kap. 1 §.

Den som åtagit sig förbindelse enligt tredje eller fjärde stycket skall anses såsom arbetsgivare.

3 §⁶

Med inkomst av annat förvärvsarbete avses

- a) inkomst av här i riket bedriven rörelse;
- b) inkomst av här belägen jordbruksfastighet, som brukas av den försäkrade;

c) ersättning i penningar eller naturaförmåner i form av kost eller bostad för arbete för annans räkning; samt

- d) sjukpenning enligt denna lag eller lagen (1954:243) om yrkesskadeförsäkring eller motsvarande ersättning som utgår enligt annan författning eller på grund av regeringens förordnande, i den mån ersättningen träder i stället för inkomst som ovan nämnts;
- d) sjukpenning enligt denna lag eller lagen (1976:380) om arbetsskadeförsäkring eller motsvarande ersättning som utgår enligt annan författning eller på grund av regeringens förordnande, i den mån ersättningen träder i stället för inkomst som ovan nämnts;

allt i den mån inkomsten icke enligt 2 § är att hänföra till inkomst av anställning.

Till inkomst som avses i första stycket a) och b) räknas även sådan inkomst av rörelse eller jordbruksfastighet, som enligt punkt 13 av anvisningarna till 32 § eller anvisningarna till 52 § kommunalskattelagen (1928:370) taxeras hos försäkrad, om den försäkrade varit verksam i förvärvskällan i ej blott ringa omfattning.

Har inkomst som avses i första stycket a), b) eller c) icke uppgått till femhundra kronor för år, tages den ej i beräkning.

16 kap.

1 §⁷

Den som önskar komma i åtnjutande av pension skall göra ansökan hos allmän försäkringskassa i enlighet med vad regeringen förordnar.

Åtnjuter försäkrad sjukpenning Åtnjuter försäkrad sjukpenning

⁶Senaste lydelse 1976:77.

⁷Senaste lydelse 1974:784.

Nuvarande lydelse

eller ersättning för sjukhusvård enligt denna lag, må allmän försäkringskassa tillerkänna honom förtidspension utan hinder av att han icke gjort ansökan därom.

Föreslagen lydelse

eller ersättning för sjukhusvård enligt denna lag, må allmän försäkringskassa tillerkänna honom förtidspension utan hinder av att han icke gjort ansökan därom. *Detsamma skall gälla då försäkrad åtnjuter sjukpenning, ersättning för sjukhusvård eller livränta enligt lagen (1976:380) om arbetsskadeförsäkring eller motsvarande ersättning som utgår enligt annan författning eller på grund av regeringens förordnande.*

Åtnjuter försäkrad sjukbidrag eller till viss tid begränsad handikappersättning, må den tid varunder sådan förmån skall utgå förlängas utan att ansökan därom gjorts.

I den mån regeringen så förordnar må allmän försäkringskassa tillerkänna den pensionsberättigade pension enligt denna lag utan hinder av att han icke gjort ansökan därom.

För den försäkrades kostnader för läkarundersökning och läkarutlåtande vid ansökan om förtidspension, handikappersättning eller vårdbidrag skall ersättning utgå i enlighet med vad regeringen förordnar.

17 kap.

2 §⁸

Äger pensionsberättigad rätt till livränta på grund av obligatorisk försäkring jämlikt lagen om försäkring för olycksfall i arbete, lagen om försäkring för vissa yrkessjukdomar eller lagen om yrkesskadeförsäkring eller äger han jämlikt annan lag eller särskild författning eller enligt regeringens förordnande rätt till livränta, som bestämmes av eller utbetalas från riks försäkringsverket, minskas honom eljest tillkommande pension enligt vad nedan stadgas. Motsvarande skall äga tillämpning i fall då livränta utgår enligt utländsk lagstiftning om yrkesskadeförsäkring. Medför skada, för vilken livränta börjat utgivas, återigen sjukdom som berättigar till sjukpenning, skall det anses som om livränta utginge under sjukdomstiden. Har livränta eller del därav eller livränta för viss tid utbytt mot ett engångsbelopp, skall anses som om livränta utginge eller den utgående livräntan vore förhöjd med belopp som enligt de vid utbytet tillämpade försäkringstekniska grunderna svarar mot engångsbeloppet.

Folkpension och tilläggspension i form av förtidspension eller ålderspension minskas med tre fjärdedelar av den pensionsberättigade för samma tid

⁸ Senaste lydelse 1974:510.

*Nuvarande lydelse**Föreslagen lydelse*

tillkommande livränta såsom skadad; dock må avdrag å annan förtidspension än hel sådan ske endast om skadan inträffat före den tidpunkt från vilken pensionen utgår och avdrag å tilläggspension göras endast om den pensionsberättigade ägt tillgodoräkna sig pensionspoäng för minst ett år vid den tidpunkt då skadan inträffat.

Folkpension i form av ålderspension, änkepension eller barnpension ävensom tilläggspension i form av änkepension eller barnpension minskas med tre fjärdedelar av den pensionsberättigade för samma tid tillkommande livränta såsom efterlevande; dock må avdrag å tilläggspension göras endast om den avlidne ägt tillgodoräkna sig pensionspoäng för minst ett år vid den tidpunkt då skadan inträffat.

Minskning enligt denna paragraf skall i första hand göras å tilläggspension. Utan hinder av vad i paragrafen stadgas skall folkpension alltid utgå, i form av förtidspension eller barnpension med minst en fjärdedel, i form av änkepension med minst hälften samt i form av ålderspension med minst tre fjärdedelar av belopp som eljest skolat utgå.

I fråga om samordning av pension med livränta som utgår enligt eller eljest bestämmes med tillämpning av lagen (1976:380) om arbetskadeförsäkring föreskrives i 4 kap. 4 § och 6 kap. 1 § sagda lag.

1. Denna lag träder i kraft den 1 juli 1977. Äldre bestämmelser i 2 kap. 13 § och 3 kap. 13 § gäller fortfarande i fråga om ersättning vid skada som har inträffat före ikraftträdandet.

2. Anmälan som avses i 11 kap. 7 § första stycket får utan hinder av andra stycket samma paragraf återkallas före utgången av år 1977 med verkan från och med ingången av år 1977 eller år 1978. Under samma tid får utan hinder av 3 kap. 11 § andra stycket även den som har fyllt 55 år övergå till sjukpenningförsäkring med kortare karenstid eller utan karenstid.

8 Förslag till

Lag om ändring i lagen (1956:293) om ersättning åt smittbärare

Härigenom föreskrives i fråga om lagen (1956:293) om ersättning åt smittbärare

dels att i 13 § ordet "Konungen" skall bytas ut mot "regeringen",
dels att 5 och 12 §§ skall ha nedan angivna lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

5 §¹

Från ersättningen för inkomstbortfall skola avräknas sjukpenning och sjukpenningtillägg, vartill smittbäraren under tiden för ingripandet må vara berättigad på grund av försäkring enligt lagen (1962:381) om allmän försäkring eller med stöd därav meddelade bestämmelser, *lagen (1954:774) med särskilda bestämmelser om frivillig sjukpenningförsäkring i allmän sjukkassa* eller *lagen (1954:243) om yrkesskadeförsäkring*.

Från ersättningen skola jämväl avräknas sjukpenning som för tid för ingripandet utgår enligt annan lag eller enligt särskild författning eller enligt *Konungens* förordnande och som bestämmes av eller utbetalas från riksförsäkringsverket eller *bolag som omförmäles i 1 § lagen om yrkesskadeförsäkring* ävensom livränta, som någon åtnjuter på grund av att han är smittbärare, till den del den belöper å tid för ingripandet.

Vad i nästföregående stycke sägs skall äga motsvarande tillämpning, därest smittbäraren äger uppbära ersättning enligt främmande makts lagstiftning om *yrkesskadeförsäkring*.

Från ersättningen för inkomstbortfall skola avräknas sjukpenning och sjukpenningtillägg, vartill smittbäraren under tiden för ingripandet må vara berättigad på grund av försäkring enligt lagen (1962:381) om allmän försäkring eller med stöd därav meddelade bestämmelser eller *lagen (1976:380) om arbetsskadeförsäkring*.

Från ersättningen skola jämväl avräknas sjukpenning som för tid för ingripandet utgår enligt annan lag eller enligt särskild författning eller enligt *regeringens* förordnande och som bestämmes av eller utbetalas från riksförsäkringsverket eller *allmän försäkringskassa* ävensom livränta, som någon åtnjuter på grund av att han är smittbärare, till den del den belöper å tid för ingripandet.

Vad i nästföregående stycke sägs skall äga motsvarande tillämpning, därest smittbäraren äger uppbära ersättning enligt främmande makts lagstiftning om *arbetsskadeförsäkring*.

¹ Senaste lydelse 1973:469.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

12 §

Länsstyrelsen äger besluta om ersättning jämlikt 10 § och utbetalar till sökanden belopp som tillerkänts honom.

Talan mot länsstyrelsens beslut föres hos <i>Konungen</i> genom besvär, vilka skola ingivas till inrikesdepartementet.	Talan mot länsstyrelsens beslut föres hos <i>kammarrätten</i> genom besvär.
--	---

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1977. I fråga om ersättning vid skada som har inträffat före ikraftträdandet gäller 5 § i sin äldre lydelse.

9 Förslag till Lag om ändring i skadeståndslagen (1972:207)

Härigenom föreskrives att 5 kap. 3 § skadeståndslagen (1972:207)¹ skall ha nedan angivna lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

5 kap.

3 §

Vid bestämmande av ersättning för inkomstförlust eller förlust av underhåll avräknas förmån som den skadelidande med anledning av förlusten har rätt till i form av

1. ersättning, som utgår på grund av obligatorisk försäkring enligt lagen (1962:381) om allmän försäkring eller *lagen (1954:243) om yrkes-skadeförsäkring*, eller annan likartad förmån,

2. sjuklön eller pension som utges av arbetsgivare på grund av anställningsavtal,

3. pension som utgår på grund av kollektiv tjänstepensionsförsäkring,

4. periodisk ersättning som utgår på grund av sådan olycksfalls- eller sjukförsäkring som har meddelats på grund av kollektivavtal.

1. ersättning, som utgår på grund av obligatorisk försäkring enligt lagen (1962:381) om allmän försäkring eller *på grund av lagen (1976:380) om arbetsskadeförsäkring*, eller annan likartad förmån,

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1977.

¹ Lagen omtryckt 1975:404.

10 Förslag till

Lag om ändring i reglementet (1961:265) angående förvaltningen av riks försäkringsverkets fonder

Härigenom föreskrives i fråga om reglementet (1961:265) angående förvaltningen av riks försäkringsverkets fonder¹

dels att i 1 och 9 §§ ordet ”yrkesskadeförsäkringsfonden” skall bytas ut mot ”arbetskadeförsäkringsfonden”,

dels att 2 § skall ha nedan angivna lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

2 §²

Yrkesskadeförsäkringsfondens inkomster utgöras av försäkringsavgifter enligt 38 och 39 §§ lagen om yrkesskadeförsäkring samt tillägg som föranledas av tillämpningen av lagen om krigsförsäkring för sjömän m. fl.:

återbetalda belopp enligt 12 § andra stycket lagen om försäkring för olycksfall i arbete och 51 § andra stycket lagen om yrkesskadeförsäkring;

bötesmedel enligt 34 § lagen om försäkring för olycksfall i arbete;

kapitalbelopp, som inflyta vid inköp i riks försäkringsverket av livräntor enligt 10 § lagen angående ersättning för skada till följd av olycksfall i arbete eller på grund av verkets övertagande jämlikt 35 § lagen om försäkring för olycksfall i arbete samt 54 och 55 §§ lagen om yrkesskadeförsäkring av annan åvilande skyldighet att utgiva ersättning i anledning av olycksfall eller sjukdom; samt

räntor och annan avkastning.

Yrkesskadeförsäkringsfondens utgifter utgöras av ersättningar och andra kostnader, som i anledning av inträffade skadefall skola utbetalas av riks försäkringsverket eller allmän försäkringskassa på grund av obligatorisk försäkring enligt lagen om försäkring för olycksfall i arbete, lagen om försäkring för vissa yrkesjukdomar, lagen om krigsförsäkring för ombord å fartyg tjänstgörande

Arbetskadeförsäkringsfondens inkomster utgöras av avgifter enligt 7 kap. lagen (1976:380) om arbetskadeförsäkring;

Arbetskadeförsäkringsfondens utgifter utgöras av ersättningar och andra kostnader, som i anledning av inträffade skadefall skola utbetalas av riks försäkringsverket eller allmän försäkringskassa på grund av obligatorisk försäkring enligt lagen om försäkring för olycksfall i arbete, lagen om försäkring för vissa yrkesjukdomar, lagen om krigsförsäkring för ombord å fartyg tjänstgörande

¹ Senaste lydelse av

1 § 1975:481

9 § 1976:147 (jfr 1976:287).

² Senaste lydelse 1973:65.

Nuvarande lydelse

personer, lagen om yrkesskadeförsäkring och lagen om krigsförsäkring för sjömän m. fl., ävensom kostnader för omreglering, förhöjning och värdesäkring av ersättningar enligt dessa lagar;

ersättningar, som skola utbetalas av riksförsäkringsverket på grund av övertagande jämlikt 10 § lagen angående ersättning för skada till följd av olycksfall i arbete, 35 § lagen om försäkring för olycksfall i arbete samt 54 och 55 §§ lagen om yrkesskadeförsäkring av annan åvilande ersättningskyldighet;

belopp, som av riksförsäkringsverket eller eljest återbetalas på grund av att för mycket influtit till verket i *försäkringsavgift eller tillägg* som i första stycket sägs;

belopp, som skola utbetalas för bestridande av förvaltningskostnader enligt 39 § *andra stycket lagen om yrkesskadeförsäkring*; samt

belopp, som utbetalas till följd av vad nedan i 3 § stadgas.

Föreslagen lydelse

personer, lagen om yrkesskadeförsäkring, lagen om krigsförsäkring för sjömän m. fl. och *lagen om arbetsskadeförsäkring*, ävensom kostnader för omreglering, förhöjning, *uppräknings* och värdesäkring av ersättningar enligt dessa lagar;

belopp, som av riksförsäkringsverket eller eljest återbetalas på grund av att för mycket influtit till verket i *avgift* som i första stycket sägs;

belopp, som skola utbetalas för bestridande av förvaltningskostnader enligt 7 kap. 3 § *andra stycket lagen om arbetsskadeförsäkring*; samt

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1977 och tillämpas även på försäkringsavgifter och förvaltningskostnader enligt äldre bestämmelser.

11 Förslag till

Lag om upphävande av vissa författningar om handläggning av ärenden angående yrkesskadeförsäkring

Härigenom föreskrives att följande författningar skall upphöra att gälla vid utgången av juni 1977, nämligen

1. lagen (1973:60) om handläggning av vissa ärenden angående ersättning enligt lagen (1954:243) om yrkesskadeförsäkring m. m.,
2. kungörelsen (1973:185) om handläggning av vissa ärenden angående ersättning enligt lagen (1954:243) om yrkesskadeförsäkring m. m.

De upphävda författningarna gäller dock fortfarande i fråga om skada som har inträffat före den 1 juli 1977.

12 Förslag till**Lag om ändring i lagen (1937:249) om inskränkningar i rätten att utbekomma allmänna handlingar**

Härigenom föreskrives att 14 och 19 §§ lagen (1937:249) om inskränkningar i rätten att utbekomma allmänna handlingar¹ skall ha nedan angivna lydelse.

*Nuvarande lydelse**Föreslagen lydelse*

14 §

Handlingar vilka av läkare eller hos socialstyrelsen eller på läkares eller styrelsens föranstaltande upprättats till utredning i mål eller ärende hos domstol eller i ärende som avses i giftermålsbalken; handlingar i ärenden rörande kriminologisk undersökning för forskningsändamål; handlingar vilka upprättats vid psykologisk undersökning som utförts för forskningsändamål eller i samband med inskrivning av värnpliktiga eller yrkesvägledning, arbetsvård eller omskolning eller i ärende om anställning eller upphörande av anställning hos myndighet eller i ärende om uttagning av anställd hos myndighet till viss utbildning eller tjänstgöring; handlingar i ärenden hos statens arbets-klinik eller kommunalt arbetsvårds-institut rörande prövning av handikappade eller från arbetssynpunkt svårbedömda personers förutsättningar för arbete eller rörande arbets-träning av sådana personer; läkarut-låtanden i ärenden om statlig perso-nalpensionering; handlingar i ären-den enligt lagen (1972:119) om fast-ställande av konstllhörighet i vissa fall; handlingar rörande uppsökande

¹ Lagen omtryckt 1976:611.

Handlingar vilka av läkare eller hos socialstyrelsen eller på läkares eller styrelsens föranstaltande upprättats till utredning i mål eller ärende hos domstol eller i ärende som avses i giftermålsbalken; handlingar i ärenden rörande kriminologisk undersökning för forskningsändamål; handlingar vilka upprättats vid psykologisk undersökning som utförts för forskningsändamål eller i samband med inskrivning av värnpliktiga eller yrkesvägledning, arbetsvård eller omskolning eller i ärende om anställning eller upphörande av anställning hos myndighet eller i ärende om uttagning av anställd hos myndighet till viss utbildning eller tjänstgöring; handlingar i ärenden hos statens arbets-klinik eller kommunalt arbetsvårds-institut rörande prövning av handikappade eller från arbetssynpunkt svårbedömda personers förutsättningar för arbete eller rörande arbets-träning av sådana personer; läkarut-låtanden i ärenden om statlig perso-nalpensionering; handlingar i ären-den enligt lagen (1972:119) om fast-ställande av konstllhörighet i vissa fall; handlingar rörande uppsökande

Nuvarande lydelse

verksamhet som enligt lag åligger socialnämnd; handlingar i ärenden rörande hälsovård, sjukvård, socialhjälp, understöd vid barnsörd, samhällets barnavård och ungdomsskydd eller eljest barnavårdsnämnds verksamhet, sådan familjerådgivning som drives av kommun, landstingskommun, församling eller kyrklig samfällighet, rätt för enskilda att inköpa alkoholhaltiga drycker, behandling av alkoholister eller eljest nykterhetsnämnds verksamhet, allmän försäkring eller *yrkesskadeförsäkring* eller eljest riksförsäkringsverkets, *försäkringsrådets* eller allmän försäkringskassas verksamhet, studiestöd under sjukdom, tillsyn å understödsföreningar, hjälpverksamhet vid arbetslöshet; så ock handlingar i ärenden rörande kontroll å utläningar, som här i riket vistas eller hit söka tillträde, må, i vad de angå enskilds personliga förhållanden, icke utan hans samtycke till annan utlämnas tidigare än sjuttio år efter handlingens datum. Även utan sådant samtycke skall dock handling som nu sagts utlämnas, om, med hänsyn till det ändamål för vilket utlämnande åstundas och omständigheterna i övrigt, trygghet kan anses vara för handen, att det ej kommer att missbrukas till skada eller förklenande för den vilkens personliga förhållanden i handlingen avses eller för hans nära anhöriga. Vid utlämnande böra erforderliga förbehåll göras.

Föreslagen lydelse

verksamhet som enligt lag åligger socialnämnd; handlingar i ärenden rörande hälsovård, sjukvård, socialhjälp, understöd vid barnsörd, samhällets barnavård och ungdomsskydd eller eljest barnavårdsnämnds verksamhet, sådan familjerådgivning som drives av kommun, landstingskommun, församling eller kyrklig samfällighet, rätt för enskilda att inköpa alkoholhaltiga drycker, behandling av alkoholister eller eljest nykterhetsnämnds verksamhet, allmän försäkring eller *arbetskadeförsäkring* eller eljest riksförsäkringsverkets eller allmän försäkringskassas verksamhet, studiestöd under sjukdom, *förmåner enligt statens personskadeförsäkring eller lagen (1977:000) om statlig ersättning vid ideell skada*, tillsyn å understödsföreningar, hjälpverksamhet vid arbetslöshet; så ock handlingar i ärenden rörande kontroll å utläningar, som här i riket vistas eller hit söka tillträde, må, i vad de angå enskilds personliga förhållanden, icke utan hans samtycke till annan utlämnas tidigare än sjuttio år efter handlingens datum. Även utan sådant samtycke skall dock handling som nu sagts utlämnas, om, med hänsyn till det ändamål för vilket utlämnande åstundas och omständigheterna i övrigt, trygghet kan anses vara för handen, att det ej kommer att missbrukas till skada eller förklenande för den vilkens personliga förhållanden i handlingen avses eller för hans nära anhöriga. Vid utlämnande böra erforderliga förbehåll göras.

*Nuvarande lydelse**Föreslagen lydelse*

Angår handling, som i första stycket avses, någons intagning, vård eller behandling å anstalt eller inrättning eller någons vård eller behandling av läkare annorstädes än å anstalt, och finnes grundad anledning antaga att genom handlingens utlämnande ändamålet med vården eller behandlingen skulle motverkas eller någons personliga säkerhet sättas i fara, må utlämnande vägras, ändock att enligt bestämmelserna i första stycket utlämnande bort ske. Likaledes må utbekommande av handling, utvisande vem som gjort anmälan i ärende rörande samhällets barnavård eller ungdomsskydd eller rörande behandling av alkoholister eller vem som eljest lämnat upplysningar i sådant ärende, vägras, om grundad anledning finnes att antaga att den, om vilken anmälan gjorts eller upplysningarna lämnats, skulle missbruka kännedom i berörda hänseende till skada för annan person.

Vad i denna paragraf stadgas har icke avseende å myndighets beslut som särskilt utfärdats eller i protokoll upptagits, där fråga ej är om barnavårdsnämnds, nykterhetsnämnds, riks försäkringsverkets eller allmän försäkringskassas beslut, centrala studiestödsnämndens beslut rörande studiestöd under sjukdom eller om beslut i ärende som rör tillämpningen av lagen om fastställande av könstillhörighet i vissa fall, smittskyddslagen (1968:231) såvitt den angår veneriska sjukdomar, abortlagen (1974:595), steriliseringslagen (1975:580), lagen (1944:133) om kastrering eller transplantationslagen (1975:190), såvitt angår tillstånd enligt 4 § nämnda lag.

Uppgifter och anteckningar, vilka tillhöra de i kommunerna förda socialregistren, må ej utlämnas i vidare mån än som följer av lagen om socialregister.

19 §

Till *riksförsäkringsanstalten* eller *försäkringsrådet* inkomna och där upprättade handlingar i ärenden angående *försäkring för olycksfall i arbete och för yrkessjukdomar* må, såvitt de avse arbetet i arbetsgivares rörelse, företag eller verksamhet eller de förhållanden, under vilka arbetet bedrives, eller arbetarnas antal, arbetstid och avlöningsförhållanden, icke utan arbetsgivarens samtycke till annan utlämnas tidigare än tjugu år efter handlingens datum, där ej, med hänsyn till det ändamål, för vilket utlämnande åstundas och omständigheterna i övrigt, trygghet

Till *riksförsäkringsverket* eller *allmän försäkringskassa* inkomna och där upprättade handlingar i ärenden angående *arbetsskadeförsäkring* må, såvitt de avse arbetet i arbetsgivares rörelse, företag eller verksamhet eller de förhållanden, under vilka arbetet bedrives, eller arbetarnas antal, arbetstid och avlöningsförhållanden, icke utan arbetsgivarens samtycke till annan utlämnas tidigare än tjugu år efter handlingens datum, där ej, med hänsyn till det ändamål, för vilket utlämnande åstundas och omständigheterna i övrigt, trygghet kan anses vara för handen, att det ej

Nuvarande lydelse

kan anses vara för handen, att det ej kommer att missbrukas till arbetsgivarens skada. Vid utlämnande böra erforderliga förbehåll göras.

Handlingar i ärenden angående arbetarskydd eller arbetstidens reglering eller angående arbetstillstånd för utlännning må, såvitt de röra arbetsgivares yrkeshemlighet eller eljest innehålla sådana upplysningar om driftanordning eller affärsförhållande, vilkas offentliggörande kan lända arbetsgivare till skada, icke i vidare mån än som kan följa av de i nämnda ämnen gällande lagar utlämnas utan arbetsgivarens samtycke förrän tjugu år från handlingens datum förflutit.

Föreslagen lydelse

kommer att missbrukas till arbetsgivarens skada. Vid utlämnande böra erforderliga förbehåll göras.

Vad i denna paragraf stadgas beträffande arbetsgivare skall i fråga om handlingar i ärenden angående arbetsskadeförsäkring jämväl avse uppdragsgivare och egenföretagare.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1977. Äldre bestämmelser gäller fortfarande i fråga om handlingar i ärenden hos försäkringsrådet.

13 Förslag till Lag om ändring i luftfartslagen (1957:297)

Härigenom föreskrives att 11 kap. 1 § luftfartslagen (1957:297) skall ha nedan angivna lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

11 kap.

1 §¹

Föreskrifter angående åtgärder, då luftfartyg är saknat, förolyckat eller nödställt eller fara hotar lufttrafiken (flygräddningstjänst), meddelas av regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, av luftfartsverket.

Regeringen må ålägga ägare eller innehavare av luftfartyg samt dem som göra tjänst å sådant fartyg eller vid flygplats eller annan anläggning för luftfarten skyldighet att medverka i flygräddningstjänsten, så ock meddela bestämmelser om ersättning av allmänna medel för sådan medverkan.

Regeringen må ålägga ägare eller innehavare av luftfartyg samt dem som göra tjänst å sådant fartyg eller vid flygplats eller annan anläggning för luftfarten skyldighet att medverka i flygräddningstjänsten, så ock meddela bestämmelser om ersättning av allmänna medel för sådan medverkan. *I fråga om ersättning vid personskada gäller lagen (1977:000) om statligt personskadeskydd och lagen (1977:000) om statlig ersättning vid ideell skada.*

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1977. Äldre bestämmelser gäller fortfarande i fråga om skada som har inträffat före ikraftträdandet.

14 Förslag till**Lag om ändring i lagen (1960:331) om skyddsåtgärder vid olyckor i atomanläggningar m. m.**

Härigenom föreskrives i fråga om lagen (1960:331) om skyddsåtgärder vid olyckor i atomanläggningar m. m.

dels att i 2 och 12–14 §§ ordet "Konungen" skall bytas ut mot "regeringen",

dels att 8 § skall ha nedan angivna lydelse.

*Nuvarande lydelse**Föreslagen lydelse*

8 §

Den som uttagits till arbete med stöd av 6 § första stycket äger av statsmedel erhålla ersättning för resa och andra kostnader för inställelse samt gottgörelse för utfört arbete och för skada som därunder åsamkats honom, allt enligt de föreskrifter *Konungen* meddelar.

Den som uttagits till arbete med stöd av 6 § första stycket äger av statsmedel erhålla ersättning för resa och andra kostnader för inställelse samt gottgörelse för utfört arbete och för skada som därunder åsamkats honom, allt enligt de föreskrifter *regeringen* meddelar. *I fråga om ersättning vid personskada gäller lagen (1977:000) om statligt personskadeskydd och lagen (1977:000) om statlig ersättning vid ideell skada.*

För egendom, som tagits i anspråk jämlikt 6 § andra stycket, skall enligt föreskrifter, som meddelas av *Konungen*, lämnas ersättning av statsmedel. Har egendomen tagits i anspråk med nyttjanderätt, skall ersättning utgå, förutom för den förlorade avkastningen eller nyttan, jämväl för den skada eller försämring egendomen må hava lidit.

För egendom, som tagits i anspråk jämlikt 6 § andra stycket, skall enligt föreskrifter, som meddelas av *regeringen*, lämnas ersättning av statsmedel. Har egendomen tagits i anspråk med nyttjanderätt, skall ersättning utgå, förutom för den förlorade avkastningen eller nyttan, jämväl för den skada eller försämring egendomen må hava lidit.

Ersättning av statsmedel må även tillerkännas den som genom eget arbete eller genom att tillhandahålla förnödenhet frivilligt varit verksam i skyddsarbete som avses i denna lag.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1977. Äldre bestämmelser gäller fortfarande i fråga om skada som har inträffat före ikraftträdandet.

15 Förslag till Lag om ändring i brandlagen (1974:80)

Härigenom föreskrives i fråga om brandlagen (1974:80)¹
dels att i 20 och 22 §§ ordet "kroppsskada" skall bytas ut mot
"personskada",

dels att 19 § skall ha nedan angivna lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

19 §

Den som har deltagit i räddningstjänst eller i övning med brandstyrka är berättigad till ersättning av statsmedel för kroppsskada som han därvid har ådragit sig. I fråga om sådan ersättning skall vad som föreskrives i förordningen (1954:249) om ersättning i anledning av kroppsskada, ådragen under tjänstgöring i civilförsvaret äga motsvarande tillämpning. För skada på kläder eller andra personliga tillhörigheter är han berättigad till ersättning av kommunen. Den som frivilligt eller på anmodan med stöd av 10 § första stycket har deltagit i räddningstjänst och ej tillhör brandvårn är berättigad till ersättning av kommunen för arbete och tidspillan samt för kostnad för resa och uppehälle.

I fråga om ersättning vid personskada till den som har deltagit i räddningstjänst eller i övning med brandstyrka gäller lagen (1977:000) om statligt personskadeskydd och lagen (1977:000) om statlig ersättning vid ideell skada. För skada på kläder eller andra personliga tillhörigheter är han berättigad till ersättning av kommunen. Den som frivilligt eller på anmodan med stöd av 10 § första stycket har deltagit i räddningstjänst och ej tillhör brandvårn är berättigad till ersättning av kommunen för arbete och tidspillan samt för kostnad för resa och uppehälle.

När transportmedel, redskap eller annan utrustning för räddningstjänst har tillhandahållits frivilligt eller tagits i anspråk med stöd av 11 §, är ägaren eller innehavaren berättigad till ersättning av kommunen för skada på utrustningen, förlorad avkastning eller nytta och kostnad med anledning av att utrustningen har tillhandahållits.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1977. Äldre bestämmelser gäller fortfarande i fråga om skada som har inträffat före ikraftträdandet.

¹ Senaste lydelse av 22 § 1975:96.

16 Förslag till**Lag om ändring i kommunalskattelagen (1928:370)**

Härigenom föreskrives att 19 §, 32 § 2 mom., 53 § 1 mom., anvisningarna till 19 §, punkt 14 av anvisningarna till 21 §, punkt 9 av anvisningarna till 24 §, punkt 9 av anvisningarna till 28 §, punkt 12 av anvisningarna till 32 § och anvisningarna till 41 b § kommunalskattelagen (1928:370) skall ha nedan angivna lydelse.

*Nuvarande lydelse**Föreslagen lydelse*19 §¹

Till skattepliktig inkomst enligt denna lag räknas i c k e :

vad som vid bodelning eller eljest på grund av giftorätt tillfallit make eller vad som förvärvats genom arv, testamente, fördel av oskift bo eller gåva;

vinst å icke yrkesmässig avyttring av lös egendom i andra fall än som avses i 35 § 3 eller 4 mom.;

vinst i svenskt lotteri eller vinst vid vinstdragning på här i riket utfärdade premieobligationer och ej heller sådan vinst i utländskt lotteri eller vid vinstdragning på utländska premieobligationer, som uppgår till högst 100 kronor;

ersättning, som på grund av försäkring jämlikt lagen (1962:381) om allmän försäkring eller lagen (1954:243) om yrkesskadeförsäkring tillfallit den försäkrade, om icke ersättningen grundas på förvärvsinkomst av 4 500 kronor eller högre belopp för år eller utgör föräldrapening, så ock sådan ersättning enligt annan lag eller särskild författning, som utgått annorledes än på grund av sjukförsäkring, som nyss sagts, till någon vid sjukdom eller olycksfall i arbete eller under militärtjänstgöring om icke ersättningen grundas på förvärvsinkomst av 4 500 kronor eller högre belopp för år, ävensom ersättning, vilken vid sjukdom eller olycksfall tillfallit någon på grund av annan försäkring, som icke tagits i samband med tjänst, dock att till skattepliktig inkomst räknas ersätt-

ersättning, som på grund av försäkring jämlikt lagen (1962:381) om allmän försäkring, lagen (1954:243) om yrkesskadeförsäkring eller *lagen (1976:380) om arbetskadeförsäkring* tillfallit den försäkrade, om icke ersättningen grundas på förvärvsinkomst av 4 500 kronor eller högre belopp för år eller utgör föräldrapening, så ock sådan ersättning enligt annan lag eller särskild författning, som utgått annorledes än på grund av sjukförsäkring, som nyss sagts, till någon vid sjukdom eller olycksfall i arbete eller under militärtjänstgöring *eller i fall som avses i lagen (1977:000) om statligt personskadeskydd eller lagen (1977:000) om krigsskadeersättning till sjömän* om icke ersättningen grundas på förvärvsinkomst av 4 500 kronor eller högre belopp för år, ävensom ersätt-

¹ Som senaste lydelse har upptagits lydelsen enligt prop. 1976/77:50.

Nuvarande lydelse

ning i form av pension eller i form av livränta i den mån livräntan är skattepliktig enligt 32 § 1 eller 2 mom., så ock ersättning som utgår på grund av trafikförsäkring eller, med nedan angivet undantag, annan ansvarighetsförsäkring eller på grund av skadeståndsförsäkring och avser förlorad inkomst av skattepliktig natur;

Föreslagen lydelse

ning, vilken vid sjukdom eller olycksfall tillfallit någon på grund av annan försäkring, som icke tagits i samband med tjänst, dock att till skattepliktig inkomst räknas ersättning i form av pension eller i form av livränta i den mån livräntan är skattepliktig enligt 32 § 1 eller 2 mom., så ock ersättning som utgår på grund av trafikförsäkring eller, med nedan angivet undantag, annan ansvarighetsförsäkring eller på grund av skadeståndsförsäkring och avser förlorad inkomst av skattepliktig natur;

ersättning på grund av ansvarighetsförsäkring enligt grunder som fastställs i kollektivavtal mellan arbetsmarknadens huvudorganisationer till den del ersättningen utgår under de första trettio dagarna av den tid den skadade är arbetsoförmögen och beräknas så att ersättningen uppgår för insjuknandedagen till högst 30 kronor och för övriga dagar till högst 6 kronor för dag;

belopp, som till följd av försäkringsfall eller återköp av försäkringen utgått på grund av kapitalförsäkring;

ersättning på grund av skadeförsäkring, dock ej i den mån köpeskilling, som skulle hava influtit därest försäkrad egendom i stället försålts, varit att hänföra till intäkt av jordbruksfastighet, av annan fastighet eller av rörelse eller i den mån ersättningen eljest motsvarar sådan skattepliktig intäkt eller motsvarar sådan avdragsgill omkostnad, vilken är att hänföra till någon av nämnda förvärvskällor;

vinstandel, återbäring eller premieåterbetalning, som utgått på grund av annan personförsäkring än pensionsförsäkring eller sådan sjuk- eller olycksfallsförsäkring som tagits i samband med tjänst, samt vinstandel, som utgått på grund av skadeförsäkring, och premieåterbetalning på grund av skadeförsäkring, för vilken rätt till avdrag för premie icke förelegat;

ersättning jämlikt lagen (1956:293) om ersättning åt smittbärare om icke ersättningen grundas på förvärvsinkomst av 4 500 kronor eller högre belopp för år;

periodiskt understöd eller därmed jämförlig periodisk intäkt, i den mån givaren enligt 20 § eller punkt 5 av anvisningarna till 46 § icke är berättigad till avdrag för utgivet belopp;

stipendier till studerande vid undervisningsanstalter eller eljest avsedda för mottagarens utbildning;

*Nuvarande lydelse**Förelaggen lydelse*

studiestöd enligt 2, 3 eller 4 kap. studiestödslagen (1973:349), internatbidrag, återbetalningspliktiga studiemedel och resekostnadsersättning enligt 6 och 7 kap. samma lag samt sådant särskilt bidrag vilket enligt av regeringen eller statlig myndighet meddelade bestämmelser utgår till deltagare i arbetsmarknadsutbildning samt med dem i fråga om sådant bidrag likställda, och äger i följd härav den bidragsberättigade icke göra avdrag för kostnader som avsetts skola bestridas med bidrag av förevarande slag;

allmänt barnbidrag;

lön eller annan gottgörelse, för vilken skall erläggas skatt enligt lagen (1958:295) om sjömansskatt;

kontantunderstöd, som utgives av arbetslöshetsnämnd med bidrag av statsmedel;

handikappersättning enligt 9 kap. lagen om allmän försäkring, så ock hemsjukvårdsbidrag, som utgår av kommunala eller landstingskommunala medel till den vårdbehövande;

kommunalt bostadstillägg enligt lagen (1962:392) om hustrutillägg och kommunalt bostadstillägg till folkpension;

kommunalt bostadstillägg till handikappade;

bostadstillägg som avses i kungörelserna (1968:425) om statliga bostadstillägg till barnfamiljer och (1973:379) om statskommunala bostadstillägg;

sådan gottgörelse för utgift eller kostnad som arbetsgivare uppburit från personalstiftelse ur medel, för vilka avdrag icke medgivits vid taxering, vid första tillfälle dylika medel finnas i stiftelsen;

gottgörelse som arbetsgivare uppburit från pensionsstiftelse, till den del stiftelsen ej ägt andra medel för att lämna gottgörelsen än sådana för vilka avdrag icke åtnjutits vid avsättning till stiftelsen;

kompensation av staten för bensinskatt på bensin som förbrukats vid yrkesmässig användning av motorsåg.

(Se vidare anvisningarna.)

32 §

2 m o m.² Har livränta utgått vid sjukdom eller olycksfall på grund av försäkring, som icke tagits i samband med tjänst och ej heller utgör trafikförsäkring eller annan ansvarighetsförsäkring eller obligatorisk försäkring enligt lagen om yrkesskadeförsäkring, skall såsom skattepliktig intäkt räknas nedan angivna del av livräntans belopp, nämligen om

2 m o m. Har livränta utgått vid sjukdom eller olycksfall på grund av försäkring, som icke tagits i samband med tjänst och ej heller utgör trafikförsäkring eller annan ansvarighetsförsäkring eller obligatorisk försäkring enligt lagen (1954:243) om yrkesskadeförsäkring eller försäkring enligt lagen (1976:380) om arbetskadeförsäkring, skall såsom skatte-

² Senaste lydelse 1961:42.

Nuvarande lydelse

livräntetagaren under beskattnings-
året fyllt:

högst 35 år	80 procent
36 till och med 47 år	70 "
48 " " " 56 "	60 "
57 " " " 63 "	50 "
64 " " " 69 "	40 "
70 " " " 76 "	30 "
77 " " " 86 "	20 "
minst 87 år	10 "

Föreslagen lydelse

pliktig intäkt räknas nedan angivna
del av livräntans belopp, nämligen
om livräntetagaren under beskatt-
ningsåret fyllt:

högst 35 år	80 procent
36 till och med 47 år	70 "
48 " " " 56 "	60 "
57 " " " 63 "	50 "
64 " " " 69 "	40 "
70 " " " 76 "	30 "
77 " " " 86 "	20 "
minst 87 år	10 "

53 §

I m o m.³ Skyldighet att erlagga skatt för inkomst åligger så framt ej annat föreskrives i denna lag eller i särskilda bestämmelser, meddelade på grund av överenskommelse eller beslut, varom i 72 och 73 §§ sägs:

a) fysisk person:

för tid, under vilken han varit här i riket bosatt:

för all inkomst, som av honom här i riket eller å utländsk ort förvärvats;
samt

för tid, under vilken han ej varit här i riket bosatt:

för inkomst av här belägen fastighet;

för inkomst av rörelse, som här bedrivits;

för avlöning eller annan därmed jämförlig förmån, som utgått av anställning eller uppdrag hos svenska staten eller svensk kommun;

för avlöning eller annan därmed jämförlig förmån, som utgått av annan anställning eller annat uppdrag, i den mån inkomsten uppburits härifrån och förvärvats genom verksamhet här i riket;

för pension och annan ersättning enligt lagen (1962:381) om allmän försäkring eller pension på grund av anställning eller uppdrag hos svenska staten eller svensk kommun;

för belopp, som utgår på grund av annan pensionsförsäkring än tjänstepensionsförsäkring, om försäkringen meddelats i här i riket bedriven försäkringsrörelse;

för ersättning enligt lagen (1954:243) om yrkesskadeförsäkring och lagen (1956:293) om ersättning åt smittbärare samt enligt annan lag eller författning, som utgått till någon vid sjukdom eller olycksfall i arbete eller på grund av militärtjänst-

för ersättning enligt lagen (1954:243) om yrkesskadeförsäkring eller lagen (1976:380) om arbetsskadeförsäkring och lagen (1956:293) om ersättning åt smittbärare samt enligt annan lag eller författning, som utgått till någon vid sjukdom eller

³ Som senaste lydelse har upptagits lydelse enligt prop. 1976/77:51.

Nuvarande lydelse
göring;

Föreslagen lydelse
olycksfall i arbete eller på grund av
militärtjänstgöring eller i fall som
avses i lagen (1977:000) om statligt
personskadeskydd eller lagen
(1977:000) om krigsskadeersättning till
sjömän;

för dagpenning från erkänd arbetslöshetskassa enligt lagen (1973:370) om arbetslöshetsförsäkring och kontant arbetsmarknadsstöd enligt lagen (1973:371) om kontant arbetsmarknadsstöd;

för timstudiestöd och inkomstbidrag enligt studiestödslagen (1973:349);

för annan härifrån uppburen, genom verksamhet här i riket förvärvat inkomst av tjänst;

för vinst å icke yrkesmässig avyttring av fastighet eller rörelse här i riket eller tillbehör till sådan fastighet eller rörelse; samt

för belopp, varmed schablonavdrag för egenavgifter överstigit påförda avgifter, samt restituerade, avkortade eller avskrivna egenavgifter, allt i den omfattning, som anges i anvisningarna till 41 b §;

b) staten:

för inkomst av jordbruksdomäner, skogar samt uthyrda eller med tomträtt eller vattenfallsrätt upplåtna fastigheter; samt

för inkomst av rörelse, som ej härflutit av bank- eller försäkringsrörelse eller av kommunikationsverk med tillhörande byggnader och anläggningar eller av industriell verksamhet, som huvudsakligen avser att tillgodose statens egna behov;

c) landsting, kommuner och andra menigheter ävensom hushållningssällskap med stadgar som fastställts av regeringen eller myndighet som regeringen bestämmer:

för inkomst av fastighet och av rörelse;

d) akademier, Nobelstiftelsen samt stiftelsen Dag Hammarskjölds Minnesfond, så ock allmänna undervisningsverk, sådana sammanslutningar av studerande vid rikets universitet och högskolor i vilka de studerande enligt gällande stadgar äro skyldiga att vara medlemmar samt samarbetsorgan för sådana sammanslutningar med ändamål att fullgöra uppgifter som enligt nämnda stadgar ankomma på sammanslutningarna, sjömanshus, svenska skeppshypotekskassan, skeppsfartens sekundärlånekassa, företagareförening som erhåller statsbidrag, norrlandsfonden, statens utvecklingsfond, Apotekarsocietetens stiftelse för främjande av farmacins utveckling m. m., Stiftelsen Industricentra, Sveriges exportråd, Sveriges turistråd, järnkontoret, så länge kontorets vinstmedel användas till allmänt nyttiga ändamål och kontoret icke lämnar utdelning åt sina delägare, aktiebolaget tipstjänst, svenska penninglotteriet aktiebolag, allmänna sjukförsäkringsfonden, pensionsstiftelser som avses i lagen om tryggande av pensionsutfästelse m. m., allmänna försäkringskassor, understödsföreningar, som icke bedriva

*Nuvarande lydelse**Föreslagen lydelse*

till livförsäkring hänförlig verksamhet, personalstiftelser som avses i lagen om tryggande av pensionsutfästelse m. m. med ändamål uteslutande att lämna understöd vid arbetslöshet, sjukdom eller olycksfall, stiftelser som bildats enligt avtal mellan organisationer av arbetsgivare och arbetstagare med ändamål att utgiva avgångsersättning till friställd arbetstagare eller främja åtgärder till förmån för arbetstagare som blivit uppsagd eller löper risk att bli uppsagd till följd av driftsinskränkning, företagsnedläggelse eller rationalisering av företags verksamhet ävensom sådana ömsesidiga försäkringsbolag, som avses i lagen om yrkesskadeförsäkring:

för inkomst av fastighet;

e) kyrkor, andra trossamfund än svenska kyrkan därest de utöva kyrklig verksamhet, sjukvårdsinrättningar vilkas verksamhet ej bedrivs i vinstsyfte, barmhärtighetsinrättningar, stiftelser som hava till huvudsakligt ändamål att under samverkan med militär eller annan myndighet stärka rikets försvar eller att, utan begränsning till viss familj, vissa familjer eller bestämda personer, främja vård och uppfostran av barn eller lämna understöd för beredande av undervisning eller utbildning eller utöva hjälpverksamhet bland behövande eller främja vetenskaplig forskning, ävensom sådana föreningar vilka, utan att i sin verksamhet tillgodose medlemmarnas ekonomiska intressen, huvudsakligen verka för ändamål av den i fråga om stiftelser här angivna art:

för inkomst av fastighet och av rörelse;

f) svenska aktiebolag och sådana bolag, som enligt särskild författning äro skyldiga att avstå sin vinst, ekonomiska föreningar, samebyar, samfund, stiftelser, understödsföreningar, som bedriva till livförsäkring hänförlig verksamhet, verk, inrättningar och andra inländska juridiska personer, dock såvitt gäller sådana juridiska personer som enligt författning eller på därmed jämförligt sätt bildats för att förvalta samfällighet endast om samfälligheten har taxerats såsom särskild taxeringsenhet och avser marksamfällighet eller regleringssamfällighet, samtliga här under f) avsedda bolag, verk och andra juridiska personer i den mån de ej inbegripas under punkterna d) och e):

för all inkomst, som här i riket eller å utländsk ort förvärvats;

g) utländska bolag:

för inkomst av här belägen fastighet;

för inkomst av rörelse, som här bedrivits; samt

för vinst å icke yrkesmässig avyttring av fastighet eller rörelse här i riket eller tillhör till sådan fastighet eller rörelse;

h) allmänna pensionsfonden:

för all inkomst som härflyter av medel, som förvaltas av fjärde fondstyrelsen, samt i övrigt för inkomst av fastighet.

Riksskatteverket må, om särskilda skäl däri äro, efter ansökan förklara, att stiftelse eller förening, som har till huvudsakligt ändamål att främja nordiskt samarbete, i fråga om skattskyldighet eller eljest vid tillämpning av

*Nuvarande lydelse**Föreslagen lydelse*

denna lag skall anses jämställd med stiftelse eller förening, som ovan i första stycket vid e) angives. Sådant beslut må, när omständigheterna det föranleda, av riksskatteverket återkallas. Över beslut, som riksskatteverket meddelat enligt detta stycke, må klagan icke föras.

Anvisningartill 19 §⁴

Socialhjälp, begravningshjälp samt underhåll, som lämnats fånge eller patient å hospital, m. m. dyl. är icke att hänföra till skattepliktig inkomst. Detsamma gäller i fråga om till föreningar inflytna medlemsavgifter.

Med skadeståndsförsäkring förstås försäkring, enligt vilken den försäkrade äger utfä ersättning för skadestånd vartill han är berättigad på grund av personskada (överfallsskydd o. d.).

Ersättning till följd av personskada som utgår i annan form än periodisk utbetalning (engångsbelopp) och avser förlorad inkomst av skattepliktig natur – varunder inbegripes skattepliktig ersättning för förlorat underhåll – utgör skattepliktig intäkt såvida icke annat följer av övriga bestämmelser i denna lag.

Om engångsbelopp, som utgår till följd av personskada, utgör ersättning för framtida förlust av skattepliktig inkomst, skall dock 40 procent av beloppet avräknas såsom icke skattepliktig del. Uppbär skattskyldig två eller flera sådana engångsbelopp till följd av samma personskada, skall vad som nu har sagts gälla varje sådant belopp. Vad som avräknas från ett eller flera engångsbelopp får emellertid sammanlagt icke överstiga femton basbelopp enligt lagen (1962:381) om allmän försäkring. Härvid skall avräknad del av ett engångsbelopp uttryckas i det basbelopp, som har fastställts för januari månad det beskattningsår under vilket engångsbeloppet blivit tillgängligt för lyftning.

Utbytes sådan livränta eller del därav, som utgår till följd av personskada och utgör skattepliktig intäkt enligt 32 § 1 mom., mot engångsbelopp, gälla bestämmelserna i föregående stycke beträffande sådant engångsbelopp. Utbytes annan livränta eller del därav, som utgör skattepliktig intäkt enligt 32 § 1 mom., mot engångsbelopp, skall hela engångsbeloppet upptagas såsom skattepliktig intäkt. Sker utbyte, helt eller delvis, av annan livränta än nu sagts mot engångsbelopp, skall beloppet anses utgöra icke skattepliktig intäkt.

Lön, som utgår från arbetsgivare i sådana fall, då denne på grund av 3 kap. 16 § andra eller tredje stycket lagen (1962:381) om allmän försäkring äger uppbära arbetstagaren till-

Lön, som utgår från arbetsgivare i sådana fall, då denne på grund av 3 kap. 16 § andra eller tredje stycket lagen (1962:381) om allmän försäkring äger uppbära arbetstagaren till-

⁴ Som senaste lydelse har upptagits lydelsen enligt prop. 1976/77:50.

Nuvarande lydelse

kommande ersättning från allmän försäkringskassa, är skattepliktig intäkt. För arbetsgivaren är den av honom i nämnda fall uppburna ersättningen från försäkringskassan ävensom annan därifrån uppburen ersättning i anledning av kostnad för den anställdes räkning att betrakta som skattepliktig inkomst, dock att ersättningen icke är skattepliktig för arbetsgivaren, därest den till den anställda utbetalda lönen eller den för honom havda kostnaden utgör för arbetsgivaren icke avdragsgill utgift i förvärvskälla. Ersättning, som annorledes än i form av pension eller annan livränta utbetalas av arbetsgivare vid yrkesskada i de fall, då arbetsgivaren står s. k. självrisk enligt lagen (1954:243) om yrkesskadeförsäkring, räknas till skattepliktig inkomst enligt de grunder som skulle hava gällt vid försäkring enligt sistnämnda lag.

Föreslagen lydelse

kommande ersättning från allmän försäkringskassa, är skattepliktig intäkt. För arbetsgivaren är den av honom i nämnda fall uppburna ersättningen från försäkringskassan ävensom annan därifrån uppburen ersättning i anledning av kostnad för den anställdes räkning att betrakta som skattepliktig inkomst, dock att ersättningen icke är skattepliktig för arbetsgivaren, därest den till den anställda utbetalda lönen eller den för honom havda kostnaden utgör för arbetsgivaren icke avdragsgill utgift i förvärvskälla. Ersättning, som annorledes än i form av pension eller annan livränta utbetalas av arbetsgivare vid yrkesskada *eller arbetsskada* i de fall, då arbetsgivaren står s. k. självrisk enligt lagen (1954:243) om yrkesskadeförsäkring *eller lagen (1976:380) om arbetsskadeförsäkring*, räknas till skattepliktig inkomst enligt de grunder som skulle hava gällt vid försäkring enligt sistnämnda lag.

Skatteplikt föreligger icke för bidrag från stat eller kommun, vilka enligt av regeringen eller av statlig myndighet meddelade bestämmelser utgå, i samband med utbildning eller omskolning, till arbetslösa och partiellt arbetsföra samt med dem i fråga om sådana bidrag likställda i den mån bidragen avse traktamente och särskilt bidrag. Skatteplikt föreligger ej heller för bidrag som utgår enligt förordningen om bidrag till vanföra ägare av motorfordon.

Statsbidrag, som utgår till näringsidkare för hans näringsverksamhet, är icke skattepliktig inkomst, om bidraget använts för att bestrida kostnad för vilken rätt till avdrag icke föreligger vare sig direkt såsom omkostnad eller i form av årliga värdeminskningssavdrag. Har bidraget använts för att bestrida sådan kostnad i verksamheten som är på en gång avdragsgill vid taxeringen, utgör bidraget skattepliktig intäkt. Är den kostnad för vilken bidraget utgår avdragsgill vid taxeringen för tidigare beskattningsår än det då bidraget skall upptagas som intäkt, får den skattskyldige i stället åtnjuta avdrag för kostnaden vid taxeringen för det år då bidraget upptages som intäkt. Yrkande härom skall göras i deklarationen avseende det beskattningsår då yrkande om

*Nuvarande lydelse**Föreslagen lydelse*

avdraget eljest enligt denna lag först skolat framställas. Återbetalas bidrag, som upptagits som intäkt, får den skattskyldige göra avdrag för det återbetalade beloppet. Har bidraget använts för att anskaffa tillgång, för vilken anskaffningskostnaden får avdragas genom årliga värdeminskningss-avdrag, skall vid beräkning av värdeminskningss-avdrag såsom anskaffningskostnad anses endast så stor del av kostnaden som icke täckts av bidraget. Är bidraget större än det taxeringsmässiga restvärdet för tillgången, skall ett belopp motsvarande skillnaden utgöra skattepliktig intäkt för mottagaren. Återbetalas statsbidrag, som påverkat beräkningen av anskaffningskostnaden i nu avsett hänseende, får tillgångens avskrivningsunderlag ökas med vad som återbetalats, dock med högst det belopp varmed beräkningen påverkats. I den mån statsbidrag enligt vad nyss föreskrivits utgjort skattepliktig intäkt, får den skattskyldige vid återbetalningen tillgodoföra sig avdrag för den del som sålunda utgjort skattepliktig intäkt. Har bidraget använts för att anskaffa tillgångar avsedda för omsättning eller förbrukning (lager), utgör bidraget skattepliktig intäkt, men skall å andra sidan vid tillämpning av 41 § och anvisningarna till nämnda paragraf den del av lagret för vilken anskaffningskostnaden täckts av bidraget icke medräknas vid värdesättningen av tillgångarna. Återbetalas statsbidrag, som använts för anskaffande av lagertillgångar, får den skattskyldige göra avdrag för det återbetalade beloppet. Tillgångarnas anskaffningsvärde skall därvid anses ökat med det återbetalade beloppet. Vad som ovan sagts i detta stycke äger motsvarande tillämpning för statsbidrag i form av amorteringsfritt lån (avskrivningslån). Omställningsbidrag enligt arbetsmarknadskungörelsen (1966:368) och kontant arbetsmarknadsstöd utgör skattepliktig intäkt.

Skatteplikt föreligger icke för engångsbidrag som utgår i samband med arbetsplacering som utgör led i arbetsmarknadsstyrelsens omhändertagande av flyktingar.

Skatteplikt föreligger ej heller för bidrag, som stiftelsen Dag Hammar-skjöld's Minnesfond till fullföljande av sitt ändamål utger för mottagarens utbildning.

Enligt 46 § 2 mom. första stycket 4) föreligger viss rätt till avdrag för bidrag till barns underhåll. Sådant underhållsbidrag skall icke hänföras till skattepliktig inkomst.

till 21 §

14.⁵ Sjukpenning enligt lagen (1962:381) om allmän försäkring och lagen (1954:243) om yrkesskadeförsäkring utgör skattepliktig intäkt av jordbruksfastighet om sjukpenning-

14. Sjukpenning enligt lagen (1962:381) om allmän försäkring, lagen (1954:243) om yrkesskadeförsäkring, *lagen (1976:380) om arbetskadeförsäkring, lagen (1977:000) om*

⁵ Senaste lydelse 1973:434.

Nuvarande lydelse

en grundas på inkomst, som hänför sig till jordbruksfastighet och för sig eller tillsammans med annan sjukpenninggrundande inkomst uppgår till 4 500 kronor eller högre belopp för år. Till intäkt av jordbruksfastighet hänföres under nämnda förutsättningar också ersättning enligt lagen (1956:293) om ersättning åt smittbärare.

Föreslagen lydelse

statligt personskadeskydd och lagen (1977:000) om krigsskadeersättning till sjömän utgör skattepliktig intäkt av jordbruksfastighet om sjukpenningen grundas på inkomst, som hänför sig till jordbruksfastighet och för sig eller tillsammans med annan sjukpenninggrundande inkomst uppgår till 4 500 kronor eller högre belopp för år. Till intäkt av jordbruksfastighet hänföres under nämnda förutsättningar också ersättning enligt lagen (1956:293) om ersättning åt smittbärare.

till 24 §

9.⁶ Sjukpenning enligt lagen (1962:381) om allmän försäkring och lagen (1954:243) om yrkesskadeförsäkring utgör skattepliktig intäkt av annan fastighet om sjukpenningen grundas på inkomst, som hänför sig till annan fastighet och för sig eller tillsammans med annan sjukpenninggrundande inkomst uppgår till 4 500 kronor eller högre belopp för år. Till intäkt av annan fastighet hänföres under nämnda förutsättningar också ersättning enligt lagen (1956:293) om ersättning åt smittbärare.

9. Sjukpenning enligt lagen (1962:381) om allmän försäkring, lagen (1954:243) om yrkesskadeförsäkring, *lagen (1976:380) om arbetskadeförsäkring, lagen (1977:000) om statligt personskadeskydd och lagen (1977:000) om krigsskadeersättning till sjömän* utgör skattepliktig intäkt av annan fastighet om sjukpenningen grundas på inkomst, som hänför sig till annan fastighet och för sig eller tillsammans med annan sjukpenninggrundande inkomst uppgår till 4 500 kronor eller högre belopp för år. Till intäkt av annan fastighet hänföres under nämnda förutsättningar också ersättning enligt lagen (1956:293) om ersättning åt smittbärare.

till 28 §

9.⁷ Sjukpenning enligt lagen (1962:381) om allmän försäkring och lagen (1954:243) om yrkesskadeför-

9. Sjukpenning enligt lagen (1962:381) om allmän försäkring, lagen (1954:243) om yrkesskadeför-

⁶ Senaste lydelse 1973:434.

⁷ Senaste lydelse 1973:434.

Nuvarande lydelse

säkring utgör skattepliktig intäkt av rörelse om sjukpenningen grundas på inkomst, som hänför sig till rörelse och för sig eller tillsammans med annan sjukpenninggrundande inkomst uppgår till 4 500 kronor eller högre belopp för år. Till intäkt av rörelse hänföres under nämnda förutsättningar också ersättning enligt lagen (1956:293) om ersättning åt smittbärare.

Föreslagen lydelse

säkring, *lagen (1976:380) om arbetskadeförsäkring, lagen (1977:000) om statligt personskadeskydd och lagen (1977:000) om krigsskadeersättning till sjömän* utgör skattepliktig intäkt av rörelse om sjukpenningen grundas på inkomst, som hänför sig till rörelse och för sig eller tillsammans med annan sjukpenninggrundande inkomst uppgår till 4 500 kronor eller högre belopp för år. Till intäkt av rörelse hänföres under nämnda förutsättningar också ersättning enligt lagen (1956:293) om ersättning åt smittbärare.

till 32 §

12.⁸ Sjukpenning enligt lagen (1962:381) om allmän försäkring och lagen (1954:243) om yrkesskadeförsäkring utgör skattepliktig intäkt av tjänst om sjukpenningen grundas på inkomst, som hänför sig till tjänst och för sig eller tillsammans med annan sjukpenninggrundande inkomst uppgår till 4 500 kronor eller högre belopp för år. Till intäkt av tjänst hänföres under nämnda förutsättningar också ersättning enligt lagen (1956:293) om ersättning åt smittbärare samt annan lag eller författning, som utgått annorledes än på grund av försäkring, som nyss sagts, till någon vid sjukdom eller olycksfall i arbete eller på grund av militärtjänstgöring.

12. Sjukpenning enligt lagen (1962:381) om allmän försäkring, lagen (1954:243) om yrkesskadeförsäkring, *lagen (1976:380) om arbetskadeförsäkring, lagen (1977:000) om statligt personskadeskydd och lagen (1977:000) om krigsskadeersättning till sjömän* utgör skattepliktig intäkt av tjänst om sjukpenningen grundas på inkomst, som hänför sig till tjänst och för sig eller tillsammans med annan sjukpenninggrundande inkomst uppgår till 4 500 kronor eller högre belopp för år. Till intäkt av tjänst hänföres under nämnda förutsättningar också ersättning enligt lagen (1956:293) om ersättning åt smittbärare samt annan lag eller författning, som utgått annorledes än på grund av försäkring, som nyss sagts, till någon vid sjukdom eller olycksfall i arbete eller på grund av militärtjänstgöring.

⁸ Senaste lydelse 1976:1083.

*Nuvarande lydelse**Föreslagen lydelse*

Föräldrapenning och vårdbidrag enligt lagen om allmän försäkring utgöra skattepliktig intäkt av tjänst.

Timstudiestöd, inkomstbidrag och vuxenstudiebidrag enligt studiestödslagen (1973:349), utbildningsbidrag för doktorander och timersättning vid grundläggande utbildning för vuxna räknas som skattepliktig intäkt av tjänst.

Dagpenning från erkänd arbetslöshetskassa och kontant arbetsmarknadsstöd räknas som skattepliktig intäkt av tjänst.

Dagpenning vid utbildning och tjänstgöring inom totalförsvaret räknas som skattepliktig intäkt av tjänst.

Detsamma gäller dagpenning och stimulansbidrag, vilka enligt av regeringen eller av statlig myndighet meddelade bestämmelser utgå till deltagare i arbetsmarknadsutbildning samt med dem i fråga om sådana bidrag likställda.

till 41 b⁹

Med egenavgifter förstås sjukförsäkringsavgift enligt 19 kap. 2 § lagen (1962:381) om allmän försäkring, socialförsäkringsavgift till folkpensioneringen och tilläggspensionsavgift enligt 19 kap. 3 § samma lag samt avgift enligt 4 § lagen (1968:419) om allmän arbetsgivaravgift.

Med egenavgifter förstås sjukförsäkringsavgift enligt 19 kap. 2 § lagen (1962:381) om allmän försäkring, socialförsäkringsavgift till folkpensioneringen och tilläggspensionsavgift enligt 19 kap. 3 § samma lag, avgift enligt 7 kap. 2 § tredje stycket lagen (1976:380) om arbetskadeförsäkring samt avgift enligt 4 § lagen (1968:419) om allmän arbetsgivaravgift.

Avdrag medges för egenavgifter som påförts såsom slutlig skatt. Har skattskyldig för det beskattningsår till vilket avgifterna hänför sig medgivits schablonavdrag enligt punkt 2 a av anvisningarna till 22 § och punkt 9 a av anvisningarna till 29 §, medges dock avdrag endast för det belopp varmed egenavgifterna överstiger schablonavdraget. Om schablonavdrag för visst beskattningsår medgivits med belopp överstigande summan av de egenavgifter, som påförts såsom slutlig skatt för samma beskattningsår, skall skillnadsbeloppet tagas upp som intäkt.

Avdrag medges även för egenavgifter som har påförts såsom tillkommande skatt samt för belopp varmed medgivet schablonavdrag för visst beskattningsår har reducerats i samband med ändring av taxeringen. Som intäkt upptages egenavgifter, som restituerats, avkortats eller avskrivits, samt belopp varmed schablonavdrag för visst beskattningsår i samband med

⁹ Senaste lydelse 1976:460.

*Nuvarande lydelse**Föreslagen lydelse*

ändring av taxeringen medgivits utöver tidigare åtnjutet schablonavdrag.

Belopp som – efter beaktande i förekommande fall av tidigare medgivet schablonavdrag – är avdragsgillt eller skattepliktigt enligt andra eller tredje stycket hänföres till det beskattningsår under vilket slutlig eller tillkommande skatt har påförts eller restitution, avkortning eller avskrivning har skett. Har schablonavdrag medgivits eller har tidigare medgivet schablonavdrag ändrats, skall, såvida taxeringsåtgärden icke föranleder omräkning av egenavgifterna för beskattningsåret i fråga, avdraget eller intäkten hänföras till det beskattningsår under vilket beslutet angående taxeringsåtgärden har meddelats.

Har den skattskyldige antingen brukat en eller flera jordbruksfastigheter eller bedrivit en eller flera rörelser under det beskattningsår som anges i fjärde stycket, skall i nämnda stycke avsett avdragsgillt eller skattepliktigt belopp hänföras till den förvärvskälla som ger störst underlag för beräkning av schablonavdrag. Har den skattskyldige under nämnda beskattningsår både brukat jordbruksfastighet och bedrivit rörelse, fastställs i första hand det inkomstslag inom vilket underlaget för avdrag är störst. Inom detta inkomstslag hänföres avdrag eller intäkt till den förvärvskälla som ger störst underlag. Har den skattskyldige under beskattningsåret varken brukat jordbruksfastighet eller bedrivit rörelse, medges avdraget såsom allmänt avdrag enligt 46 § 2 mom. medan intäkten upptages såsom intäkt av tillfällig förvärvsverksamhet.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1977 och tillämpas första gången vid 1978 års taxering.

17 Förslag till Lag om ändring i taxeringslagen (1956:623)

Härigenom föreskrives att 37 § 1 mom. taxeringslagen (1956:623)¹ skall ha nedan angivna lydelse.

37 §

Nuvarande lydelse

1 m o m .² Till ledning vid inkomsttaxering skola varje år utan anmaning uppgifter (kontrolluppgifter) för nästföregående kalenderår avlämnas på sätt framgår av följande uppställning:

Uppgiftsskyldig	Vem uppgiften skall avse	Vad uppgiften skall avse
3 b. Riksförsäkringsverket.	Den som åtnjuter skattepliktig sjukpenning enligt lagen (1962:381) om allmän försäkring, lagen (1954:243) om yrkes-skadeförsäkring eller närstående ersättningssystem, föräldrapenning eller vårdbidrag enligt lagen om allmän försäkring eller kontant arbetsmarknadsstöd.	Utgivet belopp och i fråga om sjukpenning huruvida beloppet avser anställning eller annat förvärsarbete.

Föreslagen lydelse

1 m o m . Till ledning vid inkomsttaxering skola varje år utan anmaning uppgifter (kontrolluppgifter) för nästföregående kalenderår avlämnas på sätt framgår av följande uppställning:

Uppgiftsskyldig	Vem uppgiften skall avse	Vad uppgiften skall avse
3 b. Riksförsäkringsverket.	Den som åtnjuter skattepliktig sjukpen-	Utgivet belopp och i fråga om sjukpenning

¹ Lagen omtryckt 1971:399. Senaste lydelse av lagens rubrik 1974:773.

² Som senaste lydelse har upptagits lydelsen enligt prop. 1976/77:50.

Föreslagen lydelse

ning enligt lagen (1962:381) om allmän försäkring, lagen (1954:243) om yrkes-skadeförsäkring, *lagen (1976:380) om arbets-skadeförsäkring* eller närstående ersättningsystem, föräldrapenning eller vårdbidrag enligt lagen om allmän försäkring eller kontant arbetsmarknadsstöd.

huruvida beloppet avser anställning eller annat förvärvsarbete.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1977.

18 Förslag till Lag om ändring i uppbördslagen (1953:272)

Härigenom föreskrives att 1 §, 2 § 4 mom., 3 § 1 och 3 mom., 10 § och 27 § 1 mom. uppbördslagen (1953:272)¹ skall ha nedan angivna lydelse.

Nuvarande lydelse

Med skatt förstås i denna lag, där icke annat anges, statlig inkomstskatt, statlig förmögenhetsskatt, utskiftningsskatt, ersättningsskatt, kommunal inkomstskatt, landstingsmedel, skogsvårdsavgifter, sådana socialförsäkringsavgifter till folkpensioneringen och tilläggs pensionsavgifter som avses i 19 kap. 3 § lagen om allmän försäkring, sjukförsäkringsavgifter enligt 19 kap. 2 § sistnämnda lag, sådana arbetsgivaravgifter enligt lagen om uppbörd av vissa avgifter enligt lagen om allmän försäkring, m. m., avgifter enligt lagen om allmän arbetsgivaravgift och enligt lagen om avgift för sjöfolks pensionering vilka icke uppbäras av riks-försäkringsverket, avgift som avses i 116 a eller 116 c § taxeringslagen, ävensom annuitet å avdikningslån.

Regeringen må, om särskilda omständigheter därtill föranleda, föreskriva att i samband med uppbörden av skatt må uppbäras jämväl annan avgift än sådan som i första stycket sägs. Har dylik föreskrift meddelats skall, där icke annat angivits, vad i denna lag stadgas angående skatt äga motsvarande tillämpning beträffande avgift som med föreskriften avses.

¹ Lagen omtryckt 1972:75. Senaste lydelse av lagens rubrik 1974:771.

² Senaste lydelse 1975:950.

Föreslagen lydelse

1 §²

Med skatt förstås i denna lag, där icke annat anges, statlig inkomstskatt, statlig förmögenhetsskatt, utskiftningsskatt, ersättningsskatt, kommunal inkomstskatt, landstingsmedel, skogsvårdsavgifter, sådana socialförsäkringsavgifter till folkpensioneringen och tilläggs pensionsavgifter som avses i 19 kap. 3 § lagen om allmän försäkring, sjukförsäkringsavgifter enligt 19 kap. 2 § sistnämnda lag, *arbetskadeförsäkringsavgifter enligt 7 kap. 2 § tredje stycket lagen (1976:380) om arbetskadeförsäkring*, sådana arbetsgivaravgifter enligt lagen om uppbörd av vissa avgifter enligt lagen om allmän försäkring, m. m., avgifter enligt lagen om allmän arbetsgivaravgift och enligt lagen om avgift för sjöfolks pensionering vilka icke uppbäras av riks-försäkringsverket, avgift som avses i 116 a eller 116 c § taxeringslagen, ävensom annuitet å avdikningslån.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

2 §

4 mom.³ Skattereduktion åtnjutes

av ogift skattskyldig, som har hemmavarande barn under 18 år, och av gift skattskyldig, vars make saknar taxerad inkomst enligt lagen (1947:576) om statlig inkomstskatt, med 1 800 kronor,

av gift skattskyldig, vars make har taxerad inkomst enligt nämnda lag som understiger 4 500 kronor, med 40 procent av det belopp som motsvarar skillnaden mellan 4 500 kronor och den taxerade inkomsten.

Ha gifta skattskyldiga var för sig till statlig inkomstskatt taxerad inkomst, som understiger 4 500 kronor, åtnjutes skattereduktion endast av den som har den högsta taxerade inkomsten. Äro de taxerade inkomsterna lika stora, tillkommer skattereduktion den äldre av de skattskyldiga.

Skattereduktion enligt första stycket åtnjutes endast av skattskyldig, som varit bosatt här i riket under någon del av beskattningsåret. För gift skattskyldig gäller dessutom följande. För att skattereduktion skall få åtnjutas, skall maken ha varit bosatt här i riket under någon del av beskattningsåret. Avser makens bosättning här i riket större delen av beskattningsåret, sker skattereduktion enligt första stycket. Avser makens bosättning här i riket endast en mindre del av beskattningsåret, åtnjuter den skattskyldige skattereduktion, om maken saknar taxerad inkomst enligt lagen om statlig inkomstskatt, med 900 kronor, och om maken har taxerad inkomst enligt nämnda lag som understiger 2 250 kronor, med 40 procent av det belopp som motsvarar skillnaden mellan 2 250 kronor och den taxerade inkomsten.

Vid tillämpningen av bestämmelserna i första, andra och tredje styckena skall som taxerad inkomst anses även under beskattningsåret uppburden beskattningsbar inkomst enligt lagen (1958:295) om sjömansskatt samt enligt 1 § 2 mom. nämnda lag skattepliktig dagpenning. Skattereduktion som tillkommer skattskyldig enligt nämnda bestämmelser skall minskas med en tolfedel för varje period om trettio dagar, för vilken den skattskyldige uppburit inkomst som förut nämnts.

Skattereduktion sker icke i fråga om statlig förmögenhetsskatt, socialförsäkringsavgift till folkpensioneringen enligt 19 kap. 3 § lagen (1962:381) om allmän försäkring, tilläggs pensionsavgift, sjukförsäkringsavgift, arbetsgivaravgift, allmän arbetsgivaravgift, avgift för sjöfolks pensionering och förseningsavgift enligt 116 c § taxerings-

Skattereduktion sker icke i fråga om statlig förmögenhetsskatt, socialförsäkringsavgift till folkpensioneringen enligt 19 kap. 3 § lagen (1962:381) om allmän försäkring, tilläggs pensionsavgift, sjukförsäkringsavgift, *arbetsskadeförsäkringsavgift*, arbetsgivaravgift, allmän arbetsgivaravgift, avgift för sjöfolks pensionering och förseningsavgift

³ Senaste lydelse 1975:950.

Nuvarande lydelse

lagen samt annuitet å avdikningslån.

Bestämmelserna om skattereduktion iakttagas vid debitering av slutlig skatt, tillkommande skatt och preliminär B-skatt samt vid fastställande av preliminär A-skatt. Öretal som uppkommer vid beräkning av skattereduktion bortfaller.

Föreslagen lydelse

enligt 116 c § taxeringslagen samt annuitet å avdikningslån.

3 §

I m o m.⁴ I den omfattning nedan angives skall skattskyldig utgöra preliminär skatt med belopp, vilket så nära som möjligt kan antagas motsvara i den slutliga skatten ingående statlig inkomstskatt, statlig förmögenhetsskatt, socialförsäkringsavgift till folkpensioneringen enligt 19 kap. 3 § lagen (1962:381) om allmän försäkring, tilläggs pensionsavgift, sjukförsäkringsavgift, avgift enligt 4 § förordningen om allmän arbetsgivaravgift, kommunal inkomstskatt och landstingsmedel.

I m o m. I den omfattning nedan angives skall skattskyldig utgöra preliminär skatt med belopp, vilket så nära som möjligt kan antagas motsvara i den slutliga skatten ingående statlig inkomstskatt, statlig förmögenhetsskatt, socialförsäkringsavgift till folkpensioneringen enligt 19 kap. 3 § lagen (1962:381) om allmän försäkring, tilläggs pensionsavgift, sjukförsäkringsavgift, *arbets-skadeförsäkringsavgift*, avgift enligt 4 § lagen om allmän arbetsgivaravgift, kommunal inkomstskatt och landstingsmedel.

3 m o m.⁵ Regeringen må förordna, att preliminär A-skatt skall utgå för tilläggspension enligt lagen (1962:381) om allmän försäkring samt för folkpension som utbetalas tillsammans med tilläggspension eller annan förmån. Sådant förordnande må meddelas även i fråga om folkpension som icke utbetalas tillsammans med annan förmån om det är sannolikt att slutlig skatt kommer att påföras den skattskyldige.

Regeringen må förordna, att preliminär A-skatt skall utgå för inkomst av artistisk verksamhet och för inkomst som avses i punkt 12 av anvisningarna till 32 § kommunalskattelagen (1928:370), även om inkomsten icke utgör huvudsaklig inkomst av tjänst.

Har förordnande meddelats enligt detta moment, skall i fråga om inkomst som förordnandet avser gälla vad regeringen föreskriver om beräkning av preliminär skatt, avdrag för preliminär och kvarstående skatt samt ansvarighet för sådan

Har förordnande meddelats enligt detta moment, skall i fråga om inkomst som förordnandet avser gälla vad regeringen föreskriver om beräkning av preliminär skatt, avdrag för preliminär och kvarstående skatt samt ansvarighet för sådan

⁴ Senaste lydelse 1973:1111.

⁵ Senaste lydelse 1976:1085.

Nuvarande lydelse

skatt, m. m. Vad regeringen föreskriver enligt detta stycke må även gälla i fråga om yrkesskadelivränta, vårdbidrag enligt lagen (1962:381) om allmän försäkring och delpension enligt lagen (1975:380) om delpensionsförsäkring, som utbetalas tillsammans med folkpension.

(Se vidare anvisningarna.)

Föreslagen lydelse

skatt, m. m. Vad regeringen föreskriver enligt detta stycke må även gälla i fråga om yrkesskadelivränta, livränta enligt lagen (1976:380) om arbetskadeförsäkring eller lagen (1977:000) om statligt personskadeskydd, vårdbidrag enligt lagen (1962:381) om allmän försäkring och delpension enligt lagen (1975:380) om delpensionsförsäkring, som utbetalas tillsammans med folkpension.

(Se vidare anvisningarna.)

10 §⁶

Preliminär A-skatt skall icke beräknas å ersättning, som vid kommunal tjänst anvisas för vissa med tjänsten förenade kostnader, ej heller å ersättning, som vid enskild tjänst anvisas för sådana kostnader, därest icke ersättningen väsentligen överstiger vad som skäligen kan anses vara erforderligt för kostnadernas bestridande.

Preliminär A-skatt skall icke utgå för:

a) folkpension och tilläggspension enligt lagen om allmän försäkring, där ej annat följer av förordnande enligt 3 § 3 mom. eller den skattskyldige begär att avdrag för sådan skatt skall göras;

c) familjebidrag enligt familjebidragslagen (1946:99); eller

d) sådan pension, livränta eller från försäkringsanstalt utgående annan skattepliktig ersättning, som uppgår till högst 3 000 kronor för år; dock att vad nu sagts ej skall tillämpas på pension och vårdbidrag, som utgår på grund av lagen om allmän försäkring, delpension enligt lagen (1975:380) om delpensionsförsäkring och på yrkesskadelivränta.

d) sådan pension, livränta eller från försäkringsanstalt utgående annan skattepliktig ersättning, som uppgår till högst 3 000 kronor för år; dock att vad nu sagts ej skall tillämpas på pension och vårdbidrag, som utgår på grund av lagen om allmän försäkring, delpension enligt lagen (1975:380) om delpensionsförsäkring och på yrkesskadelivränta eller livränta enligt lagen (1976:380) om arbetskadeförsäkring eller lagen (1977:000) om statligt personskadeskydd.

⁶ Senaste lydelse 1976:1085.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

27 §

I mom.⁷ Uträkning av de särskilda skatteposter som ingå i slutlig skatt samt debitering av sådan skatt sker med ledning av uppgifter i taxeringslängd eller annat beslut om taxeringen. I övrigt iakttages:

att för skattskyldiga, som avses i 10 § 1 mom. lagen om statlig inkomstskatt, sådan skatt uträknas med tillämpning av det procenttal av grundbeloppet, som fastställts att gälla för den preliminära skatt, vilken skall avräknas mot den ifrågavarande slutliga skatten;

att kommunal inkomstskatt och landstingsmedel uträknas med ledning av den utdebitering för skattekrona och skatteöre som för inkomståret gäller i beskattningsorten;

att kommunal inkomstskatt och landstingsmedel uträknas i en gemensam post, därvid skattebeloppet vid öretal över femtio avrundas uppåt och vid annat öretal avrundas nedåt till helt krontal;

att skogsvårdsavgift uträknas med tillämpning av det promillettal, som enligt vad därom särskilt är stadgat bestämts för det år då den slutliga skatten debiteras;

att tilläggs pensionsavgift uträknas med tillämpning av den för inkomståret fastställda procentsatsen för avgiftsuttaget, därvid öretal bortfaller;

att kommunal inkomstskatt och landstingsmedel debiteras med belopp som uträknats av lokal skattemyndighet i det fögderi där beskattningsorten är belägen;

att i 1 § omförmäld sjukförsäkringsavgift debiteras enligt 19 kap. lagen om allmän försäkring på grundval av uppgifter om försäkringsförhållanden som lämnas av allmän försäkringskassa;

att socialförsäkringsavgift till folkpensioneringen såvitt gäller person med inkomst av annat förvärvsarbete än anställning debiteras med tillämpning av bestämmelserna i 11 kap. 4 § samt 19 kap. 3 och 4 a §§ lagen om allmän försäkring;

att i 1 § omförmäld arbetskadeförsäkringsavgift debiteras med ledning av bestämmelserna i 7 kap. 2 § tredje stycket lagen (1976:380) om arbetskadeförsäkring;

att i 1 § omförmälda arbetsgivaravgifter debiteras i en gemensam post; samt

att i 1 § omförmäld annuitet eller, därest skattskyldig har att erlægga flera annuiteter, summan av dessa påföres i helt antal kronor, därvid öretal bortfaller.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1977.

⁷ Senaste lydelse 1975:950.

19 Förslag till

Lag om ändring i lagen (1965:269) med särskilda bestämmelser om kommuns och annan menighets utdebitering av skatt

Härigenom föreskrives att 2 § lagen (1965:269) med särskilda bestämmelser om kommuns och annan menighets utdebitering av skatt skall ha nedan angivna lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

2 §¹

Vid tillämpning av 1 § skall i skatteunderlaget icke inräknas skatte-kronor och skatteören som kan anses hänföra sig till följande skattepliktiga intäkter, nämligen dels sjukpenning enligt lagen (1962:381) om allmän försäkring eller lagen (1954:243) om yrkesskadeförsäkring eller ersättning enligt förordningen (1954:249) om ersättning i anledning av kroppsskada, ådragen under tjänstgöring i civilförsvaret, kungörelsen (1962:607) om ersättning på grund av verksamhet för brandsläckning m. m., kungörelsen (1961:457) om ersättning på grund av medverkan i skyddsarbete vid olyckor i atomanläggningar m. m., förordningen (1954:250) om ersättning i anledning av kroppsskada, ådragen under vistelse å anstalt m. m., lagen (1954:246) om krigsförsäkring för sjömän m. fl., militärsättningsförordningen (1950:261) och lagen (1956:293) om ersättning åt smittbärare, allt till den del sjukpenningen eller ersättningen grundas på förvärvsinkomst av minst 4 500 kronor för år, dels föräldrapenning och vårdbidrag enligt lagen om allmän försäkring, dels timstudiestöd, inkomstbidrag och vuxenstudiebidrag

Vid tillämpning av 1 § skall i skatteunderlaget icke inräknas skatte-kronor och skatteören som kan anses hänföra sig till följande skattepliktiga intäkter, nämligen dels sjukpenning enligt lagen (1962:381) om allmän försäkring, lagen (1954:243) om yrkesskadeförsäkring eller *lagen (1976:380) om arbetsskadeförsäkring* eller ersättning enligt *lagen (1977:000) om statligt personskadeskydd, lagen (1977:000) om krigsskadeersättning till sjömän*, förordningen (1954:249) om ersättning i anledning av kroppsskada, ådragen under tjänstgöring i civilförsvaret, kungörelsen (1962:607) om ersättning på grund av verksamhet för brandsläckning m. m., kungörelsen (1961:457) om ersättning på grund av medverkan i skyddsarbete vid olyckor i atomanläggningar m. m., förordningen (1954:250) om ersättning i anledning av kroppsskada, ådragen under vistelse å anstalt m. m., lagen (1954:246) om krigsförsäkring för sjömän m. fl., militärsättningsförordningen (1950:261) och lagen (1956:293) om ersättning åt smittbärare, allt till den del sjukpenningen eller ersättningen grundas på förvärvsinkomst av minst 4 500 kronor

¹ Senaste lydelse 1976:1086.

Nuvarande lydelse

enligt studiestödslagen (1973:349), dels utbildningsbidrag för doktorander och timersättning vid grundläggande utbildning för vuxna, dels dagpenning från arbetslöshetsförsäkringen och kontant arbetsmarknadsstöd, dels utbildningsbidrag vid arbetsmarknadsutbildning såvitt avser dagpenning och stimulansbidrag, dels dagpenning vid utbildning och tjänstgöring inom totalförsvaret. Intäkterna upptages härvid till belopp som anges på kontrolluppgift enligt taxeringslagen (1956:623).

Föreslagen lydelse

för år, dels föräldrapenning och vårdbidrag enligt lagen om allmän försäkring, dels timstudiestöd, inkomstbidrag och vuxenstudiebidrag enligt studiestödslagen (1973:349), dels utbildningsbidrag för doktorander och timersättning vid grundläggande utbildning för vuxna, dels dagpenning från arbetslöshetsförsäkringen och kontant arbetsmarknadsstöd, dels utbildningsbidrag vid arbetsmarknadsutbildning såvitt avser dagpenning och stimulansbidrag, dels dagpenning vid utbildning och tjänstgöring inom totalförsvaret. Intäkterna upptages härvid till belopp som anges på kontrolluppgift enligt taxeringslagen (1956:623).

Vid beräkning av skatteunderlaget för fysisk person skall avdrag vidare göras för skattekronor och skatteören, som kan anses motsvara sjukpenning, vilken vid arbetsgivarinträde enligt 3 kap. 16 § lagen (1962:381) om allmän försäkring för honom uppburits av arbetsgivaren, om arbetsgivarinträdet skett den 9 november 1973 eller senare.

Vid beräkning av antalet skattekronor och skatteören skall såvitt gäller avdrag för sjukförsäkringsavgift enligt 46 § 2 mom. 3), grundavdrag enligt 48 § och avdrag för nedsatt skatteförmåga enligt 50 § 2 mom. fjärde stycket kommunalskattelagen (1928:370) tillämpas de regler som gäller vid 1975 års taxering. Härvid beräknas avdraget för sjukförsäkringsavgift, såvitt denna grundas på inkomst av anställning, till belopp som påförts på grund av 1975 års taxering. I fråga om det extra avdraget för nedsatt skatteförmåga beaktas inte sådan minskning av avdraget som följer av att den skattskyldige eller hans make har förmögenhet.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1977 och tillämpas första gången i fråga om utdebitering för år 1979.

20 Förslag till Lag om ändring i lagen (1959:552) om uppbörd av vissa avgifter enligt lagen om allmän försäkring, m. m.

Härigenom föreskrives att 1 och 2 §§ lagen (1959:552) om uppbörd av vissa avgifter enligt lagen om allmän försäkring, m. m.¹ skall ha nedan angivna lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 §

Angående debitering och uppbörd av avgifter från arbetsgivare enligt lagen (1962:381) om allmän försäkring samt avgift för obligatorisk försäkring i riksförsäkringsverket enligt lagen (1954:243) om yrkesskade försäkring ävensom avgifter enligt lagen (1960:77) om byggnadsforskningsavgift, lagen (1970:742) om lönegarantiavgift, lagen (1971:282) om arbetarskyddsavgift samt lagen (1973:372) om arbetsgivaravgift till arbetslöshetsförsäkringen och det kontanta arbetsmarknadsstödet skall gälla vad nedan stadgas.

Avgift för frivillig försäkring i riksförsäkringsverket enligt lagen om yrkesskade försäkring uppbäres i den ordning verket bestämmer.

Angående debitering och uppbörd av avgifter från arbetsgivare enligt lagen (1962:381) om allmän försäkring, lagen (1976:380) om arbetsskade försäkring, lagen (1960:77) om byggnadsforskningsavgift, lagen (1970:742) om lönegarantiavgift, lagen (1971:282) om arbetarskyddsavgift samt lagen (1973:372) om arbetsgivaravgift till arbetslöshetsförsäkringen och det kontanta arbetsmarknadsstödet skall gälla vad nedan stadgas.

2 §²

I denna lag förstås med arbetsgivaravgift: summan av arbetsgivarens avgifter enligt 1 § första stycket;

avgiftsunderlag: belopp varå avgift, som avses i 1 § första stycket, skall beräknas för arbetsgivaren;

utgiftsår: det kalenderår för vilket avgiftsunderlag skall bestämmas;

slutlig avgift: arbetsgivaravgift som påföres vid den årliga avgiftsdebiteringen för nästföregående utgiftsår;

preliminär avgift: belopp som enligt debitering skall erläggas eller eljest erlägges i avräkning på slutlig avgift;

kvartslående avgift: avgiftsbelopp som återstår att erlägga sedan

¹ Lagen omtryckt 1974:938. Senaste lydelse av lagens rubrik 1974:938.

² Senaste lydelse 1976:1098.

Nuvarande lydelse

preliminär avgift avräknats från slutlig avgift;

tillkommande avgift: arbetsgivaravgift som skall erläggas enligt beslut om debitering fattat sedan den årliga avgiftsdebiteringen avslutats.

Såvitt gäller beräkning av avgiftsunderlag för avgift till sjukförsäkringen, folkpensioneringen och försäkringen för tilläggspension samt för arbetsgivaravgift till arbetslöshetsförsäkring och det kontanta arbetsmarknadsstödet skall med lön enligt denna lag förstås jämväl sådan ersättning, som enligt 3 kap. 2 § andra stycket sista punkten och 11 kap. 2 § andra stycket lagen (1962:381) om allmän försäkring anses såsom inkomst av anställning. Vad nu sagts äger dock icke tillämpning i fall där ersättningen utgått till utomlands bosatt person och avser arbete utom riket eller där bevilningsavgift erlagts enligt lagen (1908:128 s. 1) om bevilningsavgifter för särskilda förmåner och rättigheter.

I fråga om inkomst från fåmansföretag skola föreskrifterna i punkt 13 av anvisningarna till 32 § kommunalskattelagen (1928:370) äga motsvarande tillämpning vid beräkning av avgiftsunderlag.

Vad i 19 kap. 6 § lagen om allmän försäkring föreskrives om avgift som där avses äger motsvarande tillämpning på annan avgift som uppbäres enligt förevarande lag.

Föreslagen lydelse

Såvitt gäller beräkning av avgiftsunderlag för avgift till sjukförsäkringen, folkpensioneringen, försäkringen för tilläggspension och arbetskadeförsäkringen samt för arbetsgivaravgift till arbetslöshetsförsäkring och det kontanta arbetsmarknadsstödet skall med lön enligt denna lag förstås jämväl sådan ersättning, som enligt 3 kap. 2 § andra stycket sista punkten och 11 kap. 2 § andra stycket lagen (1962:381) om allmän försäkring anses såsom inkomst av anställning. Vad nu sagts äger dock icke tillämpning i fall där ersättningen utgått till utomlands bosatt person och avser arbete utom riket eller där bevilningsavgift erlagts enligt lagen (1908:128 s. 1) om bevilningsavgifter för särskilda förmåner och rättigheter.

1. Denna lag träder i kraft den 1 juli 1977 och tillämpas i fråga om arbetsgivaravgift som belöper på tid från och med den 1 januari 1977. Äldre bestämmelser gäller fortfarande i fråga om dels avgift för år 1976 eller tidigare år till obligatorisk försäkring enligt lagen (1954:243) om yrkesskadeförsäkring, dels avgift för frivillig försäkring enligt nämnda lag.

2. Arbetsgivaravgift till annat än arbetsskadeförsäkringen skall utan hinder av att lagen (1954:243) om yrkesskadeförsäkring upphör att gälla vid utgången av juni 1977 debiteras och uppbäras som om nämnda lag och förekommande hänvisningar till denna i andra bestämmelser om arbetsgivaravgifter hade gällt under hela år 1977.

SOCIALDEPARTEMENTET

Utdrag
PROTOKOLL
vid regeringssammanträde
1977-01-27

Närvarande: statsministern Fälldin, ordförande, och statsråden Bohman, Ahlmark, Romanus, Turesson, Gustavsson, Antonsson, Mogård, Olsson, Åsling, Troedsson, Mundebo, Krönmark, Ullsten, Burenstam Linder, Wikström, Johansson

Föredragande: statsrådet Gustavsson

Proposition om statligt personskadeskydd m. m.

1 Inledning

Ny lagstiftning om arbetsskadeförsäkring har antagits av riksdagen på grundval av förslag från yrkesskadeförsäkringskommittén i betänkandet (SOU 1975:84) Ersättning vid arbetsskada. Den nya lagstiftningen träder i kraft den 1 juli 1977.

Yrkesskadeförsäkringskommittén¹ har härefter i september 1976 avlämnat sitt slutbetänkande (SOU 1976:50) Statligt personskadeskydd, vilket innehåller förslag till följdlagstiftning till lagen om arbetsskadeförsäkring.

Efter remiss har yttranden över betänkandet avgetts av Svea hovrätt, kammarrätten i Stockholm, rikspolisstyrelsen, kriminalvårdsstyrelsen, överbefälhavaren (ÖB) efter hörande av försvarsgrenscheferna och rikshemvärnschefen, försvarets civilförvaltning, försvarets sjukvårdsstyrelse, värnpliktsverket, civilförsvarsstyrelsen, biståndsutbildningsnämnden, socialstyrelsen, försäkringsrådet, riksförsäkringsverket, statskontoret, försäkringsinspektionen, riksrevisionsverket, statens avtalsverk, arbetsmarknadsstyrelsen, arbetarskyddsstyrelsen, statens brandnämnd, Försäkringskassaförbundet, Svenska arbetsgivareföreningen (SAF), Sveriges redareförening, Landsorganisationen i Sverige (LO), Tjänstemännens centralorganisation (TCO), Centralorganisationen SACO/SR, Lantbrukarnas riksförbund, Svenska företagares riksförbund, Sveriges advokatsamfund, Sveriges fiskares riksför-

¹ Ledamöter: justitieombudsmannen Leif Ekberg, ordförande, riksdagsmännen Alvar Andersson och Torsten Fredriksson, direktören i Sveriges verkstadsförening Olof Gustafsson, förbundssekreteraren i Svenska metallindustriarbetareförbundet Henry Karlsson, bitr. direktören i Svenska arbetsgivareföreningen Inge Svensson och ombudsmannen i Landsorganisationen i Sverige Håkan Walander.

bund, Sveriges hantverks- och industriorganisation, Sveriges köpmannaförbund, Värnpliktiga arbetsgruppen vid 1976 års värnpliktskonferens, Frivilligorganisationernas samarbetskommitté efter hörande av berörda organisationer, Svenska försäkringsbolags riksförbund och Folksam. Några remissinstanser har bifogat yttranden som de har inhämtat, bl. a. från trygghetsnämnden.

2 Nuvarande bestämmelser m. m.

2.1 Arbetskadeförsäkring m. m.

2.1.1 Allmänt om den nya arbetskadeförsäkringen

Riksdagen har vid 1975/76 års riksmöte antagit en lag om arbetskadeförsäkring (prop. 1975/76:197, Sfu 1975/76:40, rskr 1975/76:377, SFS 1976:380). Den nya lagen om arbetskadeförsäkring (LAF) träder i kraft den 1 juli 1977, då lagen (1954:243) om yrkesskadeförsäkring (YFL) upphör att gälla.

En av de viktigaste förändringarna i förhållande till nuvarande yrkesskadelagstiftning är att ersättning i form av livränta skall anknytas till den inkomstförlust som har uppkommit. Man har således övergått från ett i huvudsak medicinskt till ett ekonomiskt invaliditetsbegrepp. Enligt den nya lagstiftningen har försäkrad, som till följd av arbetsskada fått sin arbetsförmåga nedsatt med minst 1/15, rätt till ersättning i form av livränta för den inkomstförlust som uppkommer. Livränta utgår dock inte om inkomstförlusten för år räknat understiger 1/4 av basbeloppet. Underlaget för beräkning av livränta utgörs för den som är sjukpenningförsäkrad enligt 3 kap. lagen (1962:381) om allmän försäkring (AFL) av hans sjukpenninggrundande inkomst vid den tidpunkt från vilken livränta skall utgå. För den som inte är sjukpenningförsäkrad liksom för personer som skadas i unga år finns särskilda bestämmelser.

Livräntans kompensationsgrad har höjts till i princip 100 %. Livränta utgår nämligen med så stor del av den försäkrades livränteunderlag, som motsvarar graden av nedsättningen av hans förmåga att bereda sig inkomst genom arbete. I praktiken innebär det i de flesta fall att livräntan utgör skillnaden mellan den inkomst som den försäkrade kan antas ha haft om han inte skadats och den inkomst som han trots skadan kan beräknas komma att få.

Även yrkesskadebegreppet har ändrats väsentligt i den nya lagen. Man har övergått till beteckningen arbetsskada. Därmed förstås alla skador och sjukdomar som har uppstått till följd av olycksfall eller annan skadlig inverkan i arbetet. Detta gör bl. a. att nuvarande särskilda förteckning över yrkessjukdomar blir överflödiga.

I fråga om samordningen mellan den allmänna pensioneringens förmåner

och arbetsskadelivräntan innebär lagen förenklade regler jämfört med vad som nu gäller. Livräntan skall täcka den del av inkomstförlusten som inte ersätts genom förtidspension. Livräntan skall i princip vara pensionsgrundande för ålderspension från försäkringen för tilläggs pension (ATP). Den utgår fram till pensionsåldern 65 år. En särskild garantiregel gäller dock för dem som har liten eller ingen ålderspension enligt AFL. Den nya arbetsskadeförsäkringen skall liksom yrkesskadeförsäkringen finansieras helt genom arbetsgivaravgifter. Administrationen av arbetsskadeförsäkringen decentraliseras från riksförsäkringsverket till de allmänna försäkringskassorna. Övergångsvis skall äldre yrkesskadeärenden handläggas av riksförsäkringsverket.

Den nya lagstiftningen gäller för skadefall som inträffar fr. o. m. den 1 juli 1977. De nya reglerna skall gälla även en skada som har uppstått till följd av inverkan före lagens ikraftträdande, om skadan visar sig först efter denna tidpunkt.

2.1.2 Arbetsskadeförsäkringens personkrets

Enligt LAF omfattas varje arbetstagare av den nya arbetsskadeförsäkringen. Detta innebär bl. a. att de nuvarande undantagen i 4 § YFL för arbetsgivares make och andra familjemedlemmar har slopats. Enligt 5 § YFL får regeringen undanta vissa arbetstagare hos staten eller kommun samt meddela avvikande föreskrifter i andra särskilda fall. Några motsvarande bestämmelser finns inte i LAF. Egenföretagare omfattas inte av YFL eller LAF. När LAF antogs förutsattes att man skulle återkomma till frågan om arbetsskadeskyddets utsträckning till egenföretagare och uppdragstagare, när yrkesskadeförsäkringskommittén slutfört sitt arbete.

YFL och LAF bygger i princip på det arbetstagarbegrepp som har utbildat sig vid tillämpning av semesterlagstiftningen. Den allmänna försäkringen har i huvudsak samma arbetstagarbegrepp men omfattar vid sidan av arbetstagare även övriga förvärsarbetande, dvs. egenföretagare och uppdragstagare.

2.1.3 Frivillig försäkring enligt yrkesskadeförsäkringen

Yrkesskadeförsäkringen är öppen för frivillig anslutning, antingen enskilt eller kollektivt genom arbetsgivare, yrkes- eller fackorganisation eller skola. För de obligatoriskt yrkesskadeförsäkrade innebär den frivilliga försäkringen en möjlighet att komplettera den allmänna försäkringen med skydd vid skador som inträffar under fritid eller i egen verksamhet. För övriga utgör den frivilliga försäkringen ett komplement till den allmänna försäkringen.

Reglerna om ersättning från den obligatoriska försäkringen gäller i allmänhet även för ersättning från den frivilliga försäkringen. Under den s. k.

samordningstiden utgår ersättningen således normalt från den allmänna sjukförsäkringen. Sjukvårdsersättning och sjukpenning utges emellertid även efter samordningstiden från sjukförsäkringen, dock längst till dess livränta börjar utgå (jfr 2 kap. 13 § och 3 kap. 13 § AFL). Därvid utgår dessutom tillägg från den frivilliga försäkringen med så stort belopp att den totala ersättningen motsvarar vad som skulle ha utgetts om obligatorisk försäkring hade gällt. I detta sammanhang och i fråga om livränta används även en antagen årsinkomst för hemmamakar och studerande. Livränta från den frivilliga försäkringen medför inte avdrag på allmänna pensionsförmåner (17 kap. 2 § AFL). Rätten till ersättning från den frivilliga försäkringen får begränsas i försäkringsavtalet. Ersättningsunderlaget kan därvid bestämmas till ett lägre belopp än som följer av bestämmelserna för obligatorisk yrkesskadeersättning.

Frivillig försäkring meddelas av riks försäkringsverket. Försäkringen bekostas genom avgifter från försäkringstagarna. År 1974 var totalt ca 20 000 personer försäkrade mot 25 000 år 1970.

I LAF infördes – i avvaktan på resultatet av yrkesskade försäkringskommitténs återstående utredningsarbete – inga bestämmelser om frivillig försäkring.

2.1.4 Vissa bestämmelser inom den allmänna försäkringen

Till den allmänna försäkringen är knutna en frivillig sjukpenningförsäkring och en frivillig pensionsförsäkring (21 och 22 kap. AFL). Den frivilliga sjukpenningförsäkringen står öppen för bl. a. hemmamakar. För deras del avser försäkringen visst sjukpenningtillägg som tillsammans med vanlig sjukpenning får uppgå till högst 20 kr. Även den som på grund av studier eller annan utbildning under minst sex månader avstår från förvärvsarbete får försäkra sig för sådant sjukpenningtillägg. Är han inte berättigad till vanlig sjukpenning, kan försäkringen avse frivillig sjukpenning på högst 20 kr. Den frivilliga pensionsförsäkringen kan omfatta livsvarig eller temporär ålderspension. I regel kan pensionen börja utgå först vid 55 års ålder. Pension får dock utges tidigare om den försäkrades arbetsförmåga är nedsatt med minst hälften. Pensionen utgår då med reducerat belopp.

Den som enligt AFL har inkomst av annat förvärvsarbete än anställning, främst inkomst av jordbruk eller rörelse, kan göra anmälan om undantagande från ATP (11 kap. 7 § AFL). Undantagandet gäller då all hans inkomst av annat förvärvsarbete. Har undantagande skett, bortses från inkomsten av annat förvärvsarbete vid beräkning av pensionsgrundande inkomst. När undantagande från ATP gäller skall inkomsten av annat förvärvsarbete inte heller beaktas vid beräkning av sjukpenninggrundande inkomst (3 kap. 2 § första stycket AFL). Undantagande får alltså aldrig ske beträffande enbart ATP eller enbart sjukpenningförsäkringen utan måste alltid avse båda dessa

försäkringar. På inkomster som omfattas av undantagandet erlägger den försäkrade ingen tilläggs pensionsavgift och hans sjukförsäkringsavgift beräknas enligt särskilda bestämmelser. Undantagandet gäller fr. o. m. året efter det då anmälan gjordes. Anmälan kan återkallas med verkan från nästa årsskifte. Undantagandet skall dock gälla minst fem år. Har återkallelse skett, kan nytt undantagande inte komma i fråga. Undantagandet kan på visst sätt minska rätten till pension på grundval av sådan inkomst som inte har undantagits från försäkringen. Undantagandet kan vidare reducera storleken av utgående pensionstillskott enligt lagen (1969:205) om pensionstillskott. År 1976 torde ca 30 000 personer under 65 år ha varit undantagna från ATP på grund av egna önskemål. Denna siffra kan beräknas minska successivt.

Uppdragstagare, t. ex. den som har förtroendeuppdrag, anses fr. o. m. år 1976 som arbetstagare vid beräkning av sjukpenninggrundande och ATP-grundande inkomst enligt AFL, om ersättning under året har uppgått till minst 500 kr. (3 kap. 2 § och 11 kap. 2 § AFL). I sådant fall är uppdragstagaren befriad från skyldighet att betala socialförsäkringsavgifter på uppdragsinkomsten. Denna skyldighet åvilar i stället uppdragsgivaren. Avgiftsskyldigheten omfattar avgifter till ATP, folkpension, sjukförsäkring, delpensionsförsäkring, arbetslöshetsförsäkring m. m., arbetsmarknadsutbildning, vuxenutbildning samt, fr. o. m. år 1977, till barnomsorgen. Detta system gäller dock inte automatiskt, om ersättningen är att hänföra till inkomst av rörelse som bedrivs av den som utför arbetet eller till inkomst av jordbruksfastighet som brukas av denne. I sådana fall måste parterna träffa ett s. k. likställighetsavtal för att reglerna skall tillämpas.

Om arbetet faller inom ramen för handel eller industri som bedrivs av den arbetspresterande, torde det i allmänhet inte kunna betraktas som arbete för annans räkning och likställighetsavtal kan då inte träffas. Så anses däremot kunna ske i fråga om ersättning för visst uppdrag som ingår i rörelse av sådan art att den huvudsakligen består av en samling fortlöpande uppdrag för annans räkning. Sålunda kan exempelvis arkitekter, konsulter m. fl. träffa överenskommelse för avgränsade uppdrag som ingår i deras rörelser. Antalet uppdragstagare låter sig inte beräkna på ett tillförlitligt sätt. Pensionskommittén har emellertid i sitt delbetänkande (SOU 1975:74) Socialförsäkringsavgifter på uppdragsinkomster m. m. uppskattat det totala avgiftsunderlaget för uppdragsersättningar år 1976 till ca 1,9 miljarder kr.

Likställighetsavtalet är inget formbundet avtal. En anmälan till försäkringskassan från den som utger ersättningen är t. ex. tillräcklig. Som bevis för att parterna har kommit överens om att viss ersättning skall räknas som anställningsinkomst godtas även att den som har utgivit ersättningen i kontrolluppgift till taxeringen anger denna på sådant sätt att det framgår att han skall betala arbetsgivaravgift på den. Har så inte skett, ankommer det på inkomsttagaren att styrka att överenskommelse har träffats, antingen direkt med uppdragsgivaren eller genom kollektiv uppgörelse. Undantagsvis kan

även sedvänja utgöra bevis för att parterna har varit ense om att inkomsten skall behandlas som anställningsinkomst. Det bör erinras om att ett likställighetsavtal inte för med sig att en rörelseinkomst skall betraktas som inkomst av tjänst också vid inkomsttaxeringen.

2.2 Ersättning enligt särskilda författningar m. m.

2.2.1 Militärtjänst

De grundläggande bestämmelserna om ersättning för kroppsskada eller sjukdom som drabbat värnpliktig eller frivillig under militärtjänstgöring finns i militärsättningslagen (1950:261, omtryckt 1976:618). Bestämmelserna i lagen ansluter i flera viktiga hänseenden till YFL. En redovisning av bestämmelserna i YFL har lämnats i prop. 1975/76:197.

Lagen omfattar i huvudsak värnpliktiga, vapenfria tjänstepliktiga, biståndselever, hemvärnspersonal och viss annan frivillig personal som deltar i militärtjänstgöring. Till frivilliga hänförs förutom hemvärnspersonal personer som utan att vara krigstjänstgöringsskyldiga har förbundit sig till tjänstgöring vid försvarsmakten eller annars åtagit sig att frivilligt tjänstgöra inom totalförsvaret, medlemmar av sjövärnsskåren och de frivilliga försvarsorganisationerna, praktikanter vid armén, marinen eller flygvapnet samt värnpliktiga hemvärnsmän.

Med militärtjänstgöring jämställs inskrivningsförrättning, prövning för antagning som regementsofficers- eller reservofficersaspirant och sådan frivillig utbildning till gagn för försvaret som kontrolleras av myndighet.

Lagen omfattar inte bara skador under själva tjänstgöringen utan även färdolycksfall. Ersättning utgår sålunda för olycksfall under färd till tjänstgöring som skall påbörjas och under färd från avslutad tjänstgöring liksom under färd i samband med permission och fritid. Vidare ersätts skada som inträffat inom tjänstgöringsområdet även om vederbörande inte tjänstgjort vid skadetillfället. Även olycksfall under vistelse på allmän plats på tjänstgöringsorten eller den omgivning av orten där värnpliktiga brukar vistas under fritiden ersätts.

Liksom inom yrkesskadeförsäkringen anses orsakssamband mellan olycksfall och inträffad skada föreligga om inte betydligt starkare skäl talar mot det.

Militärsättningslagen ger till skillnad från yrkesskadeförsäkringen skydd även vid sådan sjukdom som inte är yrkessjukdom. Sjukdom som inte har orsakats av olycksfall och som har yppats under tjänstgöringen anses ådragen under denna om skälig anledning inte finns att anta att sjukdomen föranletts av annan orsak än tjänstgöringen och att denna inte väsentligt bidragit till sjukdomen. Sjukdom som yppats först efter tjänstgöringen anses vara ådragen under denna om tjänstgöringen skäligen kan antas ha väsentligt bidragit till sjukdomen.

Vid skada ersätts kostnader för sjukvård (läkar- och tandvård, sjukhusvård, läkemedel, hjälpmedel och resor) i samma utsträckning som vid yrkesskada. Vid nedsättning av arbetsförmågan utgår sjukpenning, livränta och vårdbidrag enligt regler som i huvudsak motsvarar dem som gäller vid yrkesskada. Sjukpenning, livränta och vårdbidrag får dock inte utgå så länge tjänstgöringen varar.

Sjukpenning beräknas enligt bestämmelserna om sjukpenning i AFL. Med sjukpenninggrundande inkomst avses därvid den skadades årliga arbetsförtjänst som skall beräknas enligt bestämmelserna i YFL. För den som ådragit sig skadan under värnpliktstjänstgöring och för hemvärnspersonal som fyllt 20 år får arbetsförtjänsten dock inte beräknas till lägre belopp än två och en halv gånger basbeloppet. Värnpliktig, som under grundutbildning eller repetitionsutbildning i direkt anslutning till grundutbildningen har ådragit sig sjukdom som inte föranletts av tjänstgöringen men som efter tjänstgöringens slut medför nedsättning av arbetsförmågan med minst hälften har rätt till s. k. särskild sjukpenning. Detsamma gäller om han efter tjänstgöringens slut har ådragit sig sjukdomen under utryckningsmånaden eller månaden närmast efter denna. Den särskilda sjukpenningen utgår med det belopp som skulle ha utgått enligt AFL om den årliga arbetsförtjänsten motsvarade två och en halv gånger basbeloppet. Från den särskilda sjukpenningen avräknas i förekommande fall sjukpenning enligt AFL eller YFL.

Bestämmelserna i militärsättningslagen om ersättningarna under sjukdomstid är i övrigt samordnade med den allmänna försäkringens sjukförsäkring genom bestämmelserna i 2 kap. 13 § och 3 kap. 13 § AFL att sjukvårdersättning och sjukpenning endast utges i den mån beloppet överstiger vad som utgår enligt militärsättningslagen. Någon annan samordning under sjukdomstid mellan militärsättningslagen och AFL förekommer inte.

Livränta, vårdbidrag och begravningshjälp utgår efter samma regler som gäller för yrkesskador med undantag av att den årliga arbetsförtjänsten för bl. a. värnpliktiga skall beräknas till lägst två och en halv gånger basbeloppet vid fastställande av livränta.

År 1976 gjordes 2 833 anmälningar om skada under militärtjänstgöring. Antalet anmälningar har varit relativt konstant under de senaste åren. I januari 1975 löpte 4 272 egenlivräntor och 1 031 efterlevandelivräntor.

2.2.2 Civilförsvarstjänst

Civilförsvarspliktiga erhåller fri sjukvård under tjänstgöring, inskrivning och färd till och från tjänstgörings- eller inskrivningsplatsen. Avlider civilförsvarspliktig under tid då han är berättigad till fri sjukvård, utgår begravningshjälp.

Enligt förordningen (1954:249) om ersättning i anledning av kroppsskada,

ådragen under tjänstgöring i civilförsvaret utgår ersättning av statsmedel om någon till följd av olycksfall eller sådan inverkan som enligt YFL anses kunna ge upphov till yrkessjukdom drabbas av skada under tjänstgöring i civilförsvaret.

I skyddet inbegrips även olycksfall vid vistelse inom förläggingsområde på grund av tjänstgöringen och vid färd till eller från platsen för tjänstgöringen, om färden föranleds av och står i nära samband med tjänstgöringen. Som tjänstgöring räknas även inställelse för inskrivning i civilförsvaret.

I fråga om ersättning hänvisar förordningen till bestämmelserna inom yrkesskadeförsäkringen. Ersättning utgår fr. o. m. den dag skadan inträffade enligt de bestämmelser i YFL som gäller efter samordningstidens utgång. Några regler om samordningstid finns således inte.

Ersättning utgår inte för skada som den skadade är obligatoriskt försäkrad för enligt YFL.

Antalet skadeanmälningar under de senaste fyra åren har varit ca 30 per år. I januari 1975 löpte 14 egenlivräntor och 2 efterlevandelivräntor.

2.2.3 Räddningstjänst enligt brandlagen

I 19 § brandlagen (1974:80) stadgas att den som har deltagit i räddningstjänst eller i övning med brandstyrka är berättigad till ersättning av statsmedel för kroppsskada som han därvid har ådragit sig. I fråga om sådan ersättning äger vad som föreskrivs för skador under civilförvarstjänst motsvarande tillämpning. Enligt 1 § brandlagen förstås med räddningstjänst verksamhet som syftar till att vid brand, oljeutflöde, ras, översvämning eller annat nödläge avvärja eller begränsa skada på människor eller egendom eller i miljön. Lagen är inte tillämplig på bl. a. sjöräddning, fjällräddning eller på oljebekämpning till havs.

Enligt en bestämmelse i kungörelsen (1974:411) om ersättning för deltagande i räddningstjänst m. m. anses färd till och från platsen för övning eller räddningstjänst som deltagande i räddningstjänst, om färden föranletts av övningen eller tjänsten och stått i nära samband med denna.

Endast enstaka skadefall förekommer på grund av skada vid räddningstjänst enligt brandlagen. I januari 1975 löpte 5 egenlivräntor och 5 efterlevandelivräntor.

2.2.4 Räddningstjänst vid olyckor i atomanläggningar och vid flygolyckor

I lagen (1960:331) om skyddsåtgärder vid olyckor i atomanläggningar m. m. finns bestämmelser, som ger länsstyrelsen långtgående befogenheter i samband med räddningsarbete efter sådan olycka. Länsstyrelsen får förbjuda vistelse utomhus och tillträde till visst område samt förordna om avspärning och bortförande av livsmedel och om inskränkning i rätten att nyttja mark,

vatten, naturprodukter eller egendom. Kan behovet av arbetskraft för genomförande av skyddsåtgärder inte tillgodoses på annat sätt, får länsstyrelsen förordna om tjänsteplikt för alla som är mellan 18 och 65 år. Om länsstyrelsen har meddelat sådant förordnande, är den tjänstepliktige skyldig att på anfordran av polisbefäl lämna sådant bistånd som hans kroppskrafter och hälsotillstånd tillåter. Om den som har uttagits till arbete blir skadad, har han rätt till ersättning av statsmedel. Ersättning kan även ges till den som frivilligt har varit verksam i skyddsarbete. I kungörelsen (1961:457) om ersättning på grund av medverkan i skyddsarbete vid olyckor i atomanläggningar m. m. föreskrivs att om någon under deltagande i skyddsarbete har ådragit sig kroppsskada, skall ersättning utgå efter samma regler som gäller för skador under civilförvarstjänst.

Som deltagande i skyddsarbete anses även färd till eller från platsen för tjänstgöringen, om färden har föranletts av och stått i nära samband med tjänstgöringen.

Med flygräddningstjänst menas enligt 11 kap. 1 § luftfartslagen (1957:297) åtgärder då luftfartyg är saknat, förolyckat eller nödställt eller fara hotar lufttrafiken. Föreskrifter om flygräddningstjänst meddelas av regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, av luftfartsverket. Enligt nämnda lagbestämmelse får regeringen ålägga ägare eller innehavare av luftfartyg samt dem som gör tjänst på sådant fartyg eller vid flygplats eller annan anläggning för luftfarten skyldighet att medverka i flygräddningstjänsten. Regeringen får vidare meddela bestämmelse om ersättning av allmänna medel för sådan medverkan. Närmare bestämmelser om flygräddningstjänst finns i 114–121 §§ luftfartskungörelsen (1961:558).

Med stöd av luftfartslagen har meddelats kungörelsen (1961:564) om ersättning av statsmedel för medverkan i flygräddningstjänst m. m. Enligt kungörelsen utgår ersättning av statsmedel enligt bestämmelserna för skador under civilförvarstjänst till den som ådragit sig kroppsskada under deltagande i flygräddningstjänst eller vid färd till och från platsen för tjänstgöringen, om färden föranleds av och står i nära samband med tjänstgöringen.

Några livräntor har inte beviljats på grund av verksamhet vid atomolycka eller flygräddningstjänst.

2.2.5 Anstaltsvistelse m. m.

Förordningen (1954:250) om ersättning i anledning av kroppsskada, ådragen under vistelse å anstalt m. m. omfattar bl. a. den som är häktad eller intagen på fängvårds- eller tvångsarbetsanstalt eller den som vårdas på allmän eller statsunderstödd enskild vårdanstalt för alkoholmissbrukare.

Om någon under vistelsen på häktet eller anstalten drabbas av skada till följd av olycksfall eller sådan inverkan som enligt YFL anses kunna ge

upphov till yrkessjukdom, utgår ersättning av statsmedel oavsett om skadan har inträffat i eller utom arbetet. Olycksfall som inträffar vid färd till eller från häktet eller anstalten omfattas av förordningen, om färden föranleds av och står i nära samband med vistelsen där.

Ersättningen utgår i princip i enlighet med bestämmelserna i YFL och AFL. Vissa särbestämmelser finns dock. Bl. a. kompletteras reglerna i YFL om beräkning av årlig arbetsförtjänst med en bestämmelse att skälig hänsyn skall tas till årsinkomsten av förvärvsarbete för en arbetstagare som har samma arbetsförmåga som den skadade och som arbetar i det yrke denne hade då han omhändertogs. Om den omhändertagne då saknade yrke, skall skälig hänsyn tas till inkomsten för en med honom jämförlig arbetstagare på den ort, där han senast arbetat eller haft sin verksamhet eller huvudsakligen uppehållit sig.

Sjukpenning och livränta utges inte till den skadade under den tid han är intagen. En motsvarighet till efterlevandelivränta kan dock utges för denna tid, om särskilda skäl talar för det. 90-dagarssamordningen enligt YFL gäller i övrigt.

Om skadan har föranletts av att den skadade har åsidosatt ordningsföreskrifter eller om särskilda omständigheter annars talar för det, får ersättning nedsättas eller dras in.

Ersättning utgår inte till skadad som omfattas av den obligatoriska yrkesskadeförsäkringen.

Sjukpenning utgår enligt 3 kap. 15 § AFL inte för tid då försäkrad är intagen i annat barnhem än mödrahem eller i ungdomsvårdsskola, är häktad eller intagen i fångvårds- eller arbetsanstalt eller i annat fall än nu sagts av annan orsak än sjukdom tagits om hand på det allmännas bekostnad.

Försäkrad som är intagen på vårdanstalt för alkoholmissbrukare har rätt till sjukpenning under vistelsen på anstalten, men hans sjukpenning minskas enligt de regler som gäller angående sjukpenning vid sjukhusvård. Den som är intagen på kriminalvårdsanstalt får sin sjukpenningförsäkring påverkad på så sätt att om intagningen varar en längre tid leder bortfallet av förvärvsinkomst till lägre sjukpenninggrundande inkomst eller till att den intagne inte längre anses tillhöra sjukpenningförsäkringen.

Om den som har rätt till folkpension är intagen i kriminalvårdsanstalt, är häktad eller annars på statens bekostnad intagen på anstalt, utgår folkpension endast med visst garantibelopp.

Antalet anmälningar om skador under anstaltsvistelse har under senare år varierat mellan 79 och 132. I november 1975 löpte 102 egenlivräntor och 4 efterlevandelivräntor för sådana skador.

2.2.6 Administrationen av de särskilda statliga ersättningarna

Ersättningar för skador under militär- och civilförsvartjänst, räddningstjänst enligt brandlagen, vid olyckor i atomanläggningar och vid flygrädd-

ningstjänst samt för skador under anstaltsvistelse administreras av riks försäkringsverket. Tillsyns- och besvärmyndighet är försäkringsrådet, som även har att i första instans handlägga frågor om utbyte av livränta mot engångsbelopp. Högsta besvärinstans är försäkringsdomstolen.

Enligt en särskild lag (1973:60) får regeringen förordna att allmän försäkringskassa i riks försäkringsverkets ställe skall handlägga ärenden angående sjukpenning och sjukvårdsersättning enligt YFL och militärsättningslagen samt enligt övriga författningar om ersättning av statsmedel. Sådant förordnande har i särskild kungörelse (1973:185) meddelats i fråga om sjukvårdsersättning och sjukpenning enligt YFL. Undantag gäller dock för vissa skador. Någon decentralisering av administrationen av militärskador och liknande skador har inte skett.

Enligt den nya lagen om arbetsskadeförsäkring skall handläggningen av skadeärenden decentraliseras från riks försäkringsverket till de allmänna försäkringskassorna. Ärenden angående egenlivränta och frågor om arbets sjukdom föreligger skall avgöras av försäkringskassornas pensionsdelegationer.

2.2.7 Ersättning för ideell skada

Ersättning för ideell skada utgår formellt inte enligt YFL och författningar om ersättning för militärskador och liknande skador. Vid tillämpning av dessa författningar används emellertid ett medicinskt och inte ett ekonomiskt invaliditetsbegrepp som utgångspunkt för invaliditetsbedömningen. Detta har fört med sig att livräntorna för de flesta skadade, nämligen de med lindrigare skador, närmast har kommit att bli ersättning för lyte eller stadigvarande men av annat slag och inte en kompensation för inkomstförlust.

Den nya lagen om arbetsskadeförsäkring utgår som tidigare har nämnts från ett ekonomiskt invaliditetsbegrepp. I lagen finns inga bestämmelser om rätt till ersättning för lyte och men.

Värnpliktiga, vapenfria tjänstepliktiga och civilförsvarspliktiga har utöver grundskydd ett särskilt skydd som vid vissa olycksfall ger ersättning för ideell skada. Bestämmelser finns i kungörelsen (1969:761) om särskilt olycksfalls skydd för värnpliktiga m. fl. Skyddet omfattar skador som inträffar under tjänstgöringstiden samt under inrycknings- och utryckningsresor. Skador som inträffar utanför förläggningen under ledighet och fritid undantas dock från kungörelsens tillämpningsområde. Ersättning utgår vid förlust eller bestående nedsättning av arbetsförmågan på grund av skadan. Vid fullständig invaliditet utgår ersättning med 150 000 kr. och vid partiell invaliditet utgår ett i motsvarande mån lägre belopp. Vid invaliditetsbedömningen skall skälig hänsyn tas till olägenheter av olika slag som skadan har medfört för den skadade liksom till graden av lyte och annat stadigvarande men. Ersättningen

samordnas i princip inte med andra ersättningsförmåner. Dock avräknas ersättning enligt trafikskadelagen (1975:1410). Det sammanlagda beloppet av skadestånd och ersättning enligt kungörelsen får inte överstiga beloppet av fullt skadestånd. Det särskilda olycksfallsskyddet omfattar skador som har inträffat år 1969 och senare.

T. o. m. första halvåret 1976 har ersättning enligt 1969 års kungörelse betalats ut i 233 fall.

Det särskilda olycksfallsskyddet omfattar inte frivilliga. För dem har skydd, som motsvarar det särskilda olycksfallsskyddet, anordnats genom kollektiva olycksfallsförsäkringar. Dessa tecknas av de frivilliga försvarsorganisationerna, som får statsbidrag till premierna.

2.2.8 Trygghetsförsäkringen (TFY)

Under senare år har s. k. trygghetsförsäkringar växt fram genom olika kollektivavtal på arbetsmarknaden. Avsikten med TFY är att den som drabbas av personskada genom olycksfall i arbetet skall få ersättning enligt skadeståndsrättens normer utan att behöva visa att arbetsgivaren eller annan är skadeståndsskyldig. Från TFY utges sålunda ersättning oavsett om någon är vållande till skadan. TFY är avsedd att komplettera förmånerna inom den allmänna försäkringen och yrkesskadeförsäkringen. Ersättning utgår därför inte i den mån den försäkrade uppbär sjukpenning, pension eller livränta enligt dessa försäkringar.

Ersättning till den som skadats i arbetet utgår för sjukvårdskostnader, för förlorad arbetsinkomst, för sveda och värk och bestående lyte eller men samt för rehabilitering.

Ersättning för sveda och värk under akut sjukdomstid lämnas i normalfallet vid arbetsoförmåga som har varat med än 30 dagar och beräknas med tillämpning av vissa tabellnormer. För lyte och men lämnas ersättning när defekten kan förutses bli bestående för framtiden, dock tidigast då den akuta sjukdomstiden har gått till ända. Ersättningen beräknas enligt särskild tabell med utgångspunkt i den medicinska invaliditetsgraden och den skadades ålder. Härutöver kan ersättning utgå, om det bestående lytet eller menet har medfört t. ex. vanprydande ärr, amputationsdefekt, värk som inte har beaktats vid bestämmandet av den medicinska invaliditetsgraden, förlust av sinnesfunktion eller tänder eller inre organ. Ersättning kan vidare utgå för allmänna olägenheter av skadan.

Inom det statliga området kallas den på avtal mellan parterna på den statliga arbetsmarknaden grundade trygghetsförsäkringen för statens personskadeförsäkring. Personskadeförsäkringen har samma regler för ersättning vid individuell skada som TFY. Frågan om ersättning enligt personskadeförsäkringen avgörs av en statlig nämnd, trygghetsnämnden. Tre av nämndens sju ledamöter representerar de statsanställdas huvudorganisationer. Ersättningarna betalas ut av riks försäkringsverket.

2.2.9 Krigsförsäkring för sjömän m. fl., m. m.

Genom lagen (1954:246) om krigsförsäkring för sjömän m. fl. lämnas ett skydd som kompletterar YFL:s när det gäller krigsolycksfall för den som tjänstgör ombord på fartyg. Krigsförsäkringslagen omfattar även olycksfall som inträffar utom arbetet. Den gäller inte skada till följd av krig, i vilket vårt land är indraget.

Krigsförsäkringslagen är en fullmaktslag som gäller inom område och tid, som regeringen bestämmer. Genom kungörelsen (1954:278) angående tillämpning av lagen om krigsförsäkring för sjömän m. fl. har förordnats att lagen skall tillämpas t. v. inom samtliga farvatten samt, vid vistelse i land, inom utrikes ort där fartyget befinner sig.

Lagen omfattar alla som tjänstgör ombord på svenskt fartyg och som är obligatoriskt försäkrade enligt YFL. Vidare omfattas statlig befattningshavare som under utövande av sin befattning tjänstgör ombord på utländskt fartyg. Härmed avses i första hand lotsar.

Skada till följd av krigsolycksfall skall anses utgöra yrkesskada vare sig olycksfallet skett i eller utom arbetet. YFL:s bestämmelser om obligatorisk försäkring skall – bortsett från vissa särbestämmelser – äga tillämpning.

Särreglerna innebär i första hand att ersättning utgår utöver vad som följer av YFL. Den skadades årliga arbetsförtjänst får inte beräknas till lägre belopp än 2 1/2 basbelopp. Vidare utgår utöver livränta ett engångsbelopp till skadad och efterlevande. Vid förlust av arbetsförmågan och vid dödsfall uppgår engångsbeloppet till sex gånger basbeloppet. Vid nedsättning av arbetsförmågan utgår det lägre belopp som svarar mot nedsättningen.

Arbetsgivare är skyldig att för krigsförsäkringen erlagga ett särskilt tillägg till försäkringsavgiften enligt YFL. Arbetsgivarna påförs numera inte sådant tillägg.

Enligt krigsförsäkringslagen skall person som försvunnit såvitt gäller lagens tillämpningsområde anses ha omkommit genom krigsolycksfall, om inte annan orsak till försvinnandet är sannolik.

Lagen får inte tillämpas på personer som tjänstgör ombord på krigsfartyg.

Vid sidan av krigsförsäkringslagen finns förordningen (1954:247) om ersättning av statsmedel vid olycksfall, som till följd av krigsåtgärd drabba sjömän m. fl. Förordningen avser att bereda ekonomiskt skydd i vissa fall, då krigsförsäkringslagen inte gäller. Förordningen avser person, som har tjänstgjort på svenskt fartyg vilket genom sjöolycka utom riket har gått förlorat eller efter olyckan inte har kunnat iståndsättas. Om sådan person drabbas av olycksfall till följd av krigsåtgärd under hemresa till Sverige med annat fartyg inom område och tid att krigsförsäkringslagen gäller, utgår ersättning av statsmedel. Ersättningen bestäms i enlighet med krigsförsäkringslagens regler och fastställs av riksförsäkringsverket.

I november 1975 löpte 23 egenlivräntor och 229 efterlevandelivräntor enligt 1954 års krigsförsäkringslag och dess föregångare.

Eftersom det kan förekomma att person som har tjänstgjort på svenskt fartyg i annat fall än som nu har beskrivits under hemresa drabbas av olycksfall till följd av krigsåtgärd, har regeringen vidare tillagts rätt att besluta om ersättning av statsmedel enligt reglerna i krigsförsäkringslagen, "om skäl äro därtill".

Även förordningen (1954:248) om ersättning av statsmedel vid olycksfall, som till följd av krigsåtgärd drabba fiskare anknyter till krigsförsäkringslagen. Förordningen avser den som idkar fiske som yrke eller eljest för sin utkomst och som under fiske eller vid försök att rädda människoliv ur sjönöd eller vid användning av fiskebåt utan att fiske därvid bedrivs drabbas av olycksfall till följd av krigsåtgärd. Om krigsförsäkringslagen inte gäller, och om skadan inte har uppkommit vid användning av utländsk fiskebåt, utgår ett engångsbelopp till skadad eller efterlevande enligt grunderna för krigsförsäkringslagen.

Engångsbelopp till fiskare har utbetalats vid några få tillfällen.

2.3 Äldre skadefall

2.3.1 Livräntebeståndet

I fråga om ersättningar på arbetsskadeområdet gäller den principen att varje skadefall skall regleras enligt de bestämmelser som gällde då skadefallet inträffade. Åtskilliga livräntor utgår därför enligt äldre lagstiftning, huvudsakligen 1901 års lag angående ersättning för skada till följd av olycksfall i arbete, 1916 års lag om försäkring för olycksfall i arbete, 1929 års lag om försäkring för vissa yrkessjukdomar och YFL. Utgående livräntor har höjts vid skilda tillfällen och är numera värdesäkrade genom anknytning till basbeloppet. De senaste och viktigaste höjningarna ägde rum genom lagstiftning åren 1955, 1962 och 1967.

Lagen (1955:469) angående omreglering av vissa ersättningar enligt lagen den 17 juni 1916 (nr 235) om försäkring för olycksfall i arbete m. m. innebär en uppräknig av den årliga arbetsförtjänsten, som är grundläggande för ersättningens bestämmande. Om arbetsförtjänsten mosvarade medelarbeitsförtjänsten för det år skadan inträffade räknades arbetsförtjänsten upp till 6 600 kr. oberoende av när under åren 1918–1954 skadan inträffat. Var arbetsförtjänsten högre eller lägre än medellönen för skadeåret, räknades den upp i proportion härtill, dock högst till 7 920 kr. Full uppräknig skedde endast om invaliditeten uppgick till minst 30 %.

Efter omregleringen år 1955 har yrkesskadelivräntor räknats upp vid ytterligare två tillfällen 1962 och 1967. Vid båda tillfällena använde man sig av metoden att räkna upp utgående livräntebelopp med vissa procenttal. Genom lagen (1962:303) om förhöjning av vissa ersättningar i anledning av yrkes-

skada m. m. höjdes livräntorna med 30 % om skadan inträffat 1955 eller tidigare, med 20 % om skadan inträffat 1956 eller 1957 och med 10 % om skadan inträffat åren 1958 eller 1959. Lagen avsåg skadade under 67 års ålder med minst 20 % invaliditet, skadade fyllda 67 år med minst 30 % invaliditet och efterlevande. Förhöjningen fick inte leda till att livräntan översteg det belopp som den enligt YFL skulle uppgått till om arbetsförtjänsten beräknades till 15 000 kr. Höjningen gällde fr. o. m. den 1 januari 1963.

Genom lagen (1967:919) om värdesäkring av yrkesskadelivräntor m. m. genomfördes en ytterligare uppräknings av gamla livräntor. Dessa skulle höjas med 25 % om skadan inträffat år 1961 eller tidigare, med 20 % om skadan inträffat åren 1962–1964 och med 10 % om skadan inträffat åren 1965–1967. Uppräkningsen gällde även livräntor som grundades på låga invaliditetsgrader. Livräntorna värdesäkrades efter höjningen genom att anknytas till basbeloppet.

De livräntor som höjts genom nämnda författningar är livräntor beviljade enligt YFL och 1954 års lag om krigsförsäkring för sjömän m. fl. och enligt dessa lagars föregångare, dvs. lagen (1916:235) om försäkring för olycksfall i arbete, lagen (1929:131) om försäkring för vissa yrkessjukdomar och lagen (1937:348) om krigsförsäkring för ombord å fartyg tjänstgörande personer. Skadorna hade inträffat i privat och kommunal tjänst.

Enligt de nämnda fem lagarna utgår också ersättning av statsmedel, när staten står som arbetsgivare. Flera författningar om ersättning av statsmedel finns vid sidan om dessa lagar. Även inom detta område har uppskrivning och värdesäkring av livräntorna ägt rum. Sålunda har 1955 års omregleringslag, 1962 års förhöjningslag och 1967 års värdesäkringslag sina motsvarigheter på det statliga området genom förordningen (1955:470) angående omreglering av vissa ersättningar av statsmedel i anledning av olycksfall i arbetet m. m., förordningen (1962:304) om förhöjning av vissa ersättningar av statsmedel i anledning av yrkesskada m. m. och förordningen (1967:920) om värdesäkring av yrkesskadelivräntor, som utgår av statsmedel, m. m.

Även ersättningar enligt olika militärsättningsförfattningar har räknats upp vid skilda tillfällen.

Ersättning enligt 1901 års olycksfallsersättningslag har räknats upp 1921 och 1938. Åren 1952, 1955 och 1962 skedde återigen viss förhöjning, liksom 1967 då ersättningen även värdesäkrades genom anknytning till basbeloppet.

De uppräkningsar som nu har nämnts avser den obligatoriska yrkesskadeförsäkringen och ersättningar av statsmedel. Det har emellertid funnits statsunderstödd frivillig försäkring för fiskare (1908 och 1918 års kungörelse resp. förordning). De livräntor som beviljats med stöd av dessa författningar har omreglerats, förhöjts och värdesäkrats 1956, 1962 och 1967.

När det gäller den frivilliga yrkesskadeförsäkringen bemyndigades riksförsäkringsverket 1965 (prop. 1965:45, 2LU 41, rskr 229) att disponera yrkesska-

deförsäkringsfonden för uppskrivning av livräntor grundade på en invaliditetsgrad av lägst 30 %. I regleringsbrev 1969/70 bemyndigades åter riksförsäkringsverket att räkna upp livräntor grundade på frivillig försäkring.

Den 1 januari 1977 utgick ca 84 000 livräntor. Något mer än 15 % härav var efterlevandelivräntor. Antalet livräntor ökar med omkring 3 000 per år. 40 % av samtliga livräntor har beviljats enligt författningar som är äldre än YFL.

2.3.2 Samordningen mellan livränta och pension

Livränta enligt YFL är f. n. i princip livsvarig. Dock reduceras livräntan till 3/4 av sitt belopp fr. o. m. den månad under vilken den skadade har fyllt 65 år. Samordningen mellan livränta och pension följer samma regler oberoende av om pensionen utgår i form av förtidspension eller ålderspension.

I fråga om samordningen på pensionssidan gäller i princip samma regler vare sig ersättningen utgår enligt nyare eller äldre bestämmelser. Om pensionsberättigad har rätt till livränta enligt yrkesskadeförsäkringslagen eller enligt någon av de övriga särskilda ersättningsförfattningarna och ersättningen inte utgår på grund av frivillig försäkring, skall den folk- och tilläggspension, som tillkommer honom, minskas enligt 17 kap. 2 § AFL. Folkpension och tilläggspension i form av förtidspension eller ålderspension minskas med 3/4 av invalidlivräntan.

Folkpension i form av ålderspension, änkepension eller barnpension och tilläggspension i form av änkepension eller barnpension minskas med 3/4 av den pensionsberättigade för samma tid tillkommande efterlevandelivränta.

Föreligger rätt till både folkpension och tilläggspension, skall avdrag för livränta göras i första hand på tilläggspensionen.

Åtminstone något av folkpensionen skall bli kvar att utbetala. Sålunda skall efter avdrag alltid vara kvar minst 1/4 av förtidspension och barnpension. Av änkepension skall alltid minst hälften utbetalas och av ålderspension minst 3/4.

I samband med tillkomsten av de år 1967 beslutade uppräkningsarna av äldre yrkesskadelivräntor och värdesäkring av livräntor genom anknytning till basbelopp föreskrevs, att de samordningsregler som gäller för grundlivräntan skall gälla även för de förhöjningar som föranleds av värdesäkringslagstiftningen. I fråga om livräntor som redan vid ikraftträdandet av värdesäkringslagstiftningen den 1 januari 1968 var samordnade med allmän pension föreskrevs att belopp, varmed livränta höjts genom den procentuella uppräkningsreglerna, samt sådan höjning av detta belopp som föranleds av den automatiska värdestegringen, inte får beaktas vid tillämpningen av samordningsreglerna.

LAF:s bestämmelser om åldersförmåner innebär att livräntan upphör att

utgå då livräntetagaren fyller 65 år. För den som efter uppnådda 65 år saknar ålderspension eller har en låg pension gäller en garantiregel att livräntan skall utgå även efter 65 års ålder i den mån pensionsförmånerna inte uppgår till minst 65 % av livräntebeloppet. Pensionsförmånerna skall inte reduceras utan utgå ograverade. Livräntan skall beaktas vid beräkning av pensionsgrundande inkomst. Är någon som har rätt till livränta samtidigt berättigad till förtidspension med anledning av den inkomstförlust som har föranlett livräntan, utgår livräntan endast i den mån den överstiger pensionen.

2.3.3 Sjukpenningsskydd vid restarbetsförmåga

Blir en livräntetagare sjuk i annan sjukdom än den som har föranlett livräntan, får han enligt nuvarande lagstiftning behålla livräntan och får därutöver sjukpenning från den allmänna sjukförsäkringen. Sjukpenningen beräknas på den inkomst som han har på grund av restarbetsförmågan. Denna sjukpenning motsvarar 90 % av den sjukpenninggrundande inkomsten.

Får en livräntetagare återfall i den skada som har föranlett livräntan, mister han däremot enligt YFL sin livränta under sjuktiden och får i stället sjukpenning från yrkesskadeförsäkringen. Enligt huvudregeln motsvarar sjukpenningen 90 % av den årliga arbetsförtjänsten. Sjukpenningen måste dock minst uppgå till det belopp som skulle ha utgått från den allmänna sjukförsäkringen om det inte varit fråga om yrkesskada. I intet fall får hel sjukpenning enligt YFL understiga det belopp som skulle ha utgått i livränta per dag vid 100-procentig invaliditet.

Dessa regler innebär att den skadade vid återfall i sin gamla skada får nöja sig med förmåner som motsvarar livräntan medan han, om han blir sjuk i en annan sjukdom, får såväl livränta som sjukpenning på restarbetsförmågan.

Enligt 3 kap. 7 § LAF har den försäkrade rätt till sjukpenning, om den arbetsskada som har föranlett livränta på nytt medför sjukdom och sjukdomen sätter ned hans kvarstående förmåga att skaffa sig inkomst genom arbete. Sjukpenningen beräknas på den sjukpenninggrundande inkomst som finns fastställd för restarbetsförmågan. Samma sjukpenningunderlag används vid annan sjukdom än den arbetsskada som har föranlett livräntan.

3 Yrkesskadeförsäkringskommitténs förslag

3.1 Inledning

I betänkandet redovisar yrkesskadeförsäkringskommittén resultatet av sin fortsatta översyn av yrkesskadeförsäkringen och till yrkesskadeförsäkrings-

området hörande författningar. Kommitténs förslag avser dels egenföretagares tillhörighet till den nya arbetsskadeförsäkringen och frågan om behovet av en frivillig arbetsskadeförsäkring, dels författningar anknutna till yrkesskadeförsäkringen men enligt vilka ersättningen utgår av statsmedel och lagen (1954:246) om krigsförsäkring för sjömän m. fl. Kommittén behandlar också frågan vad man i olika hänseenden skall göra med de äldre skadefallen. Kommittén föreslår dessutom ändringar i lagen (1962:381) om allmän försäkring m. fl. författningar som är föranledda av den redan antagna lagen om arbetsskadeförsäkringen och av nu framlagda följdförslag. Förslagen är enhälliga.

3.2 Egenföretagare, frivillig försäkring m. m.

3.2.1 Allmänt om egenföretagare och uppdragstagare

Kommittén erinrar om att den i skrivelse till regeringen i februari 1976 anmält att den under utredningsarbetet med bl. a. frågan om den frivilliga yrkesskadeförsäkringen funnit att arbetsskadeförsäkringen borde ges samma tillämpningsområde som den allmänna försäkringen och att kommittén därför avsåg att i sitt slutbetänkande föreslå att försäkringsskyddet sträcks ut till egenföretagare och uppdragstagare.

Kommittén erinrar vidare om att socialförsäkringsutskottet i sitt enhälliga betänkande (SfU 1975/76:40) över prop. 1975/76:197 med förslag till lag om arbetsskadeförsäkring starkt underströk angelägenheten av att även egenföretagarna redan från början omfattades av arbetsskadeskyddet i den nya lagen om arbetsskadeförsäkring. Utskottet förutsatte att förslag om arbetsskadeskyddets utsträckning till egenföretagare framlades för riksdagen i så god tid att bestämmelser härom kunde träda i kraft samtidigt som lagen om arbetsskadeförsäkring den 1 juli 1977. Riksdagen beslöt ge regeringen till känna vad utskottet hade anfört.

Kommittén framhåller att socialförsäkringen för skador i arbetet alltsedan sin tillkomst enbart har gällt arbetstagare. Övriga förvärvsarbetande har själva fått skaffa sig försäkringsskydd på den privata försäkringsmarknaden eller genom frivillig försäkring enligt YFL eller AFL. Inom den allmänna försäkringen finns inte något generellt undantag för egenföretagare. Enligt kommitténs mening finns det heller inte några bärande skäl mot att ge alla som deltar i produktionen möjlighet att tillhöra den nya arbetsskadeförsäkringen.

Om alla förvärvsarbetande inryms under den nya försäkringen, skulle enligt kommitténs mening den oskarpa gränsen mellan arbetstagare och egenföretagare mista mycket av sin betydelse inom socialförsäkringen. En sådan utvidgning är också ett stort steg på väg mot en samordning inom socialförsäkringslagstiftningen, särskilt mellan den allmänna försäkringen

och försäkringen för skador i arbete. Den kan föra med sig vissa svårigheter vid bevisning av orsakssamband mellan skada och skadlig inverkan liksom andra kontrollsvårigheter. Dessa svårigheter torde dock kunna bemästras. Kommittén hänvisar i detta sammanhang till den frivilliga yrkesskadeförsäkringen och till likheten mellan egenföretagare och s. k. hemarbetare. Hemarbetarna, som länge stod utanför yrkesskadeförsäkringen, fördes utan större betänkligheter in under YFL vid dess tillkomst.

Kommittén föreslår således att egenföretagarna skall bli arbetsskadeförsäkrade på samma sätt som anställda. Egenföretagarnas anslutning bör i princip vara obligatorisk.

Om egenföretagarna försäkras enligt den nya lagen, bör enligt kommitténs mening också uppdragstagare omfattas av den nya lagen. Detta motiveras bl. a. av svårigheten att dra gränser mellan arbetstagare, uppdragstagare och egenföretagare. Kommittén framhåller att uppdraget många gånger står anställningen nära och att uppdragstagare ofta socialt och ekonomiskt befinner sig i samma situation som en arbetstagare.

3.2.2 Anknytningen till ATP

Om egenföretagarna förs in under arbetsskadeförsäkringen, uppkommer enligt vad kommittén pekar på särskilda problem beträffande dem som har anmält undantagande från ATP enligt 11 kap. 7 § AFL. Undantagandet inskränker rätten till ATP i form av ålderspension, förtidspension eller familjepension. Detta skulle med hänsyn till de samordningsregler i fråga om AFL-förmåner som finns i 4 kap. 4 § och 6 kap. 1 § LAF kunna föra med sig att egenföretagaren och hans efterlevande blev berättigade till större livränta från arbetsskadeförsäkringen än om den försäkrade hade varit ansluten till ATP. Livräntan skulle i den delen kunna betraktas som kostnadsfri ATP.

Vid övervägande av olika lösningar i fråga om anknytningen till ATP har kommittén fäst särskild vikt vid att enhetlighet och samordning bör eftersträvas inom socialförsäkringssystemet. Kommittén vill därför undvika att tillhörighet till försäkringarna förekommer i flera olika kombinationer. Detta innebär att kommittén förordar en fast koppling mellan arbetsskadeförsäkringen och ATP. Ett undantagande från ATP skall alltså gälla även för arbetsskadeförsäkringen. Någon möjlighet till självständigt utträde ur arbetsskadeförsäkringen bör enligt kommittén inte införas.

Kommittén har vidare övervägt att låta den som är arbetsskadeförsäkrad men tidigare har haft undantagande från ATP få bära följderna av undantagandet även i fråga om livränta från arbetsskadeförsäkringen. Livräntan borde i så fall samordnas (4 kap. 4 § och 6 kap. 1 § LAF) med den ATP som kunde ha utgått om undantagande aldrig hade gjorts (jfr 4 § lagen om pensionstillskott). Den som återkallar ett undantagande för att komma med i arbetsskadeförsäkringen skulle då emellertid många gånger få ett otillräckligt

skydd och kanske bli tvungen att komplettera med en privat försäkring. Med hänsyn härtill och till att möjligheten att tillhöra arbetsskadeförsäkringen inte fanns när undantagandet anmäldes har kommittén inte velat föreslå någon sådan bestämmelse.

I samband med anknytningen till ATP erinrar kommittén om att uppdragstagare i allmänhet skall anses som arbetstagare i fråga om förmåner och avgifter enligt AFL. En tidigare allmän anordning med s. k. likställighetsavtal har emellertid behållits för egenföretagare som i sin rörelse utför arbete för annans räkning. Ett likställighetsavtal har inom AFL-området betydelse huvudsakligen för skyldigheten att betala socialförsäkringsavgifter. Inom arbetsskadeförsäkringen skulle avtalet däremot få karaktär av försäkringsavtal beträffande egenföretagare som har undantagande från ATP. I likhet med två tidigare utredningar vill kommittén inte förorda att likställighetsavtal skall få verkan i fråga om förmåner från arbetsskadeförsäkringen. Kommittén påpekar dock att det i princip inte är fråga om att utestänga alla berörda uppdragstagare från den nya försäkringen. Den föreslagna modellen innebär endast att dessa skall behandlas som egenföretagare. Frågan om ett utfört uppdrag kan anses ingå i en rörelse skall vidare bedömas enligt skatterättsliga regler och man kan normalt inte räkna med att någon lagakraftvunnen taxering för skadeåret föreligger när arbetsskadefrågan skall avgöras. Härav torde enligt kommittén följa att någon skillnad inte bör göras mellan de båda uppdragstagargrupperna. Detta för i sin tur med sig att även t. ex. ett förtroendeuppdrag som utförs av någon som i övrigt är egenföretagare bör hållas utanför försäkringen om undantagande från ATP gäller för rörelseinkomsten.

Utsträckningen av försäkringsskyddet föreslås träda i kraft samtidigt med LAF den 1 juli 1977. För att bereda även den som då är undtagen från ATP möjlighet att tillhöra arbetsskadeförsäkringen redan från början föreslår kommittén, att undantagandet därvid bör kunna återkallas utan hinder av att det inte har gällt under minst den femårsperiod som är bestämd i 11 kap. 7 § AFL.

3.2.3 Övriga frågor beträffande egenföretagare och uppdragstagare

Kommittén föreslår att arbetsskadeförsäkringen för egenföretagare och uppdragstagare skall gälla när de är bosatta här i riket. Därigenom erhålls även ett naturligt samband med den allmänna försäkringen, särskilt sjukpenningförsäkringen.

Egenföretagarnas försäkring bör enligt kommitténs förslag finansieras genom en egenavgift som är kopplad till sjukförsäkringsavgiften. Slutlig ställning i frågan om avgiftsunderlaget bör med hänsyn till pensionskommitténs översyn av socialförsäkringsavgifterna tas senare. Uppdragstagarernas försäkring bör enligt kommittén bekostas genom avgifter från uppdragsgä-

varna såvitt avser uppdragstagare som enligt AFL skall jämföras med arbetstagare. Eftersom egenföretagarna och uppdragstagarna inte ges bättre förmåner än arbetstagarna och allmänt sett inte löper större risk att råka ut för arbetsskada, bör redan fastställd procentsats för avgiftsuttag – 0,25 – kunna gälla även för dessa nya grupper. Inkomstunderlaget för sjukförsäkringsavgifter från egenföretagare för år 1977 har av kommittén uppskattats till ca 10 000 milj. kr.

Kommittén anser att det är praktiskt olämpligt att låta de nya avgiftsreglerna börja verka vid ett halvårsskifte; lagändringen på förmånssidan föreslås träda i kraft den 1 juli 1977. Kommittén föreslår därför att avgiftsreglerna skall tillämpas från årets början men att endast halv avgift skall tas ut på inkomsten under året.

3.2.4 *Frågan om frivillig försäkring*

Kommittén påpekar att den frivilliga försäkringen för yrkesskada kom till när det inte fanns något allmänt täckande socialförsäkringssystem. Under de senaste decennierna har utom folkpension tillkommit allmän sjukförsäkring, ATP och TFY. Till följd av denna utveckling har den frivilliga försäkringen förlorat mycket av sin tidigare betydelse. Antalet försäkrade har också minskat påtagligt under senare år.

En stor del av de frivilligt försäkrade kommer att obligatoriskt omfattas av arbetsskadeförsäkringen genom utvidgningen till egenföretagare och uppdragstagare. Övriga är hemmamar, studerande och personer som tagit fritidsförsäkringar. Även om det möjligen finns behov av hemmamarförsäkring finns det enligt kommitténs mening inte tillräckliga skäl att inrätta en frivillig försäkring härför inom arbetsskadeförsäkringen. Kommittén uppger att antalet studerandeförsäkringar är så litet att dessa får anses sakna betydelse, när det övervägs om denna försäkringsform skall behållas. Kommittén anser vidare att det knappast är någon mer angelägen uppgift för socialförsäkringen att meddela fritidsförsäkringar. Detta torde i första hand få ankomma på den privata försäkringsmarknaden.

Kommittén föreslår därför att den frivilliga försäkringen inte skall föras över till LAF utan slopas den 1 juli 1977. Löpande avtal om frivillig yrkesskadeförsäkring upphör samtidigt att gälla.

Rätten till ersättningar i skadefall som har inträffat före den 1 juli 1977 påverkas inte på grund av övergångsbestämmelserna till lagen om arbetsskadeförsäkring. Riksförsäkringsverket bör under en övergångstid handlägga dessa skadeärenden.

3.3 Statligt personskadeskydd m. m.

3.3.1 Allmänna överväganden

Kommittén anser att LAF bör vara den naturliga utgångspunkten när ersättningsbestämmelserna för kroppsskador vid militärtjänst, tjänstgöring i civilförsvaret, viss verksamhet i brandförsvaret, flygräddningstjänst och i skyddsarbete vid olyckor i atomanläggningar samt för kroppsskada under vistelse å anstalt ses över. Kommittén föreslår att den nuvarande lagstiftningen på detta område, som är fördelad på sex olika författningar, skall ersättas av en enda gemensam lag, kallad lag om statligt personskadeskydd (LSP). Denna lag bör enligt kommittén innehålla endast de särregler som är motiverade av den speciella verksamhet som den skyddade personkretsen ägnar sig åt. Genom hänvisning i LSP till LAF bör i övrigt arbetsskadeförsäkringens regler gälla. Detta innebär ett likvärdigt skydd vid skada oavsett om skadan inträffar i arbetet eller i verksamhet som åläggs genom tjänsteplikt eller myndighets beslut.

3.3.2 Militärtjänst

3.3.2.1 Inledande synpunkter

Skyddet för militärskador bör enligt kommittén i princip vara uppbyggt på samma sätt som skyddet för arbetsskador. Den som skadats under militärtjänst bör därför i ekonomiskt hänseende försättas i samma situation som om skadan inte hade inträffat. Ersättningen bör utgöra en renodlad kompensation för inkomstförlust. Det bör därför i fortsättningen vara den reella nedsättningen i den skadades förmåga att skaffa sig inkomst genom förvärvsarbete och inte den medicinska defekten som sådan som grundar rätt till livränta. Militärsättningens kompensationsnivå bör vidare höjas till 100 % och ersättningsunderlaget för livränta höjas till högst 7,5 basbelopp. Kommittén föreslår att ersättningens materiella förmåner även i övrigt skall förstärkas. Övergången till en renodlad ersättning för inkomstförlust bör enligt kommitténs mening kombineras med en särskild ersättningsform som motsvarar den trygghetsförsäkring som gäller för arbetstagare hos staten.

3.3.2.2 Skadebegrepp och bevisregler

Liksom hittills bör inte bara skador till följd av olycksfall utan även sjukdomar som har ådragits under militärtjänstgöring omfattas av skyddet. Kommittén anser att det skulle medföra en försämring av skyddet om det sjukdomsbegrepp som motsvarar det som finns inom arbetsskadeförsäkringen infördes i lagstiftningen om militärskador. Nuvarande regler i detta hänseende föreslås därför få gälla också i fortsättningen.

Kommittén anser att de nuvarande bevisreglerna vid olycksfall och sjukdom är lämpligt utformade och därför oförändrade bör överföras till den nya lagen.

3.3.2.3 Skyddets omfattning

Bestämmelserna i 2 § militärsättningslagen om när militärtjänstgöring skall anses vara för handen har medfört svårigheter vid tillämpningen. Kommittén framhåller att de värnpliktigas ökade fritid och större möjligheter att företa resor har medfört att bestämmelserna om fritidsskador och färdolycksfall ofta anses orättvisa. Den som är bosatt på tjänstgöringsorten får t. ex. ersättning för de fritidsskador som har inträffat där, medan den som bor en timmes bilresa därifrån inte omfattas av skyddet när skada inträffar på hemorten. Vidare ersätts skada som inträffar under resa till och från en ort dit den värnpliktige begett sig under permission eller annan ledighet. Under uppehållet på sådan ort saknar den värnpliktige dock skydd, om det inte är fråga om sådan ort där värnpliktiga vanligen vistas under fritid. Bestämmelserna har medfört svåra gränsdragningsproblem. Kommittén föreslår därför att skyddet för de värnpliktiga skall utsträckas till att omfatta inte bara skador i tjänsten och skador under viss fritid utan i princip alla skador som inträffar under utbildningstiden. Skyddet föreslås gälla under tid från det färd för inryckning till tjänstgöringen eller utbildningen påbörjas till dess färd för utryckning avslutas. Kommittén föreslår vidare att samma ordning skall gälla för den frivilliga personal som deltar i verksamhet inom totalförsvaret.

Enligt kommitténs mening är vissa begränsningar nödvändiga vid bl. a. förvärvsarbete och utlandsvistelse. Kommitténs förslag härom redovisas närmare i specialmotiveringen (avsnitt 7.1).

3.3.2.4 Beräkning av årlig arbetsförtjänst

LAF:s regler beträffande invaliditetsbedömning och kompensationsnivå bör enligt kommittén gälla i fråga om militärskadorna. Ersättning vid sjukdom bör dock liksom nu inte vara samordnad med sjukförsäkringen.

Den årliga arbetsförtjänsten som underlag för sjukpenning och livränta bör också beräknas efter samma regler som i LAF. Den sjukpenninggrundande inkomst, som gäller vid tjänstgöringstidens början bör kunna användas som ersättningsunderlag. För studerande och andra som på grund av militärtjänstgöringen inte hunnit skaffa sig någon sjukpenninggrundande inkomst måste dock enligt kommitténs mening liksom i nuvarande lagstiftning finnas en garantiregel. Denna bör endast gälla dem som har en lång sammanhängande tjänstgöring. De frivilliga bör inte omfattas av garantiregeln då deras tjänstgöring har mycket kort varaktighet.

Kommittén föreslår att garantiregeln skall gälla värnpliktig, vapenfri

tjänstepliktig och elev vid bistånds- och katastrofutbildning som skadats under grundutbildning eller repetitionsutbildning i omedelbar anslutning till grundutbildning. Ersättningsunderlaget skall i dessa fall bestämmas enligt reglerna i 4 kap. 10 § andra stycket LAF om beräkning av livränteunderlag för studerande. Detta innebär att ersättningsunderlaget inte får beräknas till lägre belopp än som motsvarar två gånger basbeloppet för tid före 21 års ålder, två och en halv gånger basbeloppet för tid mellan 21 och 25 års ålder och tre gånger basbeloppet för tid fr. o. m. 25 års ålder.

Kommittén förordar vidare att hela den nämnda bestämmelsen i LAF görs tillämplig på alla som omedelbart före tjänstgöringen genomgick eller hade avslutat utbildning.

3.3.2.5 Särskild sjukpenning

Efter en lagändring år 1970 kan s. k. särskild sjukpenning utgå vid utryckningen till den som vid inryckningen saknade sjukpenninggrundande inkomst eller hade mycket låg sådan. Dessa personer hindras genom en lång sammanhängande militärtjänstgöring att bygga upp sitt sjukpenningsskydd. Kommittén föreslår att reglerna om den s. k. särskilda sjukpenningen behålls i huvudsak oförändrade. Bestämmelserna om sjukpenningens belopp bör dock ändras i konsekvens med vad som har föreslagits i fråga om lägsta ersättningsunderlag.

3.3.3 *Civiltjänst*

De civiltjänstpliktigas tjänstgöring företer stora likheter med vad som gäller för värnpliktiga under repetitionsutbildning och för frivilliga. De civiltjänstpliktiga bör därför enligt kommittén i princip ha samma skydd vid olycksfall och sjukdom. Anledningen till att civiltjänstpersonalen hittills har varit knuten till yrkesskadeförsäkringens regler var att man år 1941 inte ville låta andra sjukdomar än yrkessjukdomar omfattas av skyddet. Civiltjänstgöringens karaktär av tjänsteplikt talar enligt kommitténs mening för en utvidgning. Det ter sig inkonsekvent att hemvärnspersonal och annan frivillig personal omfattas av det vidare skyddet men inte civiltjänstpliktiga. Kommittén föreslår därför att ersättningen till den som skadas under civiltjänstgöring bestäms enligt samma regler som föreslås gälla för värnpliktiga och frivilliga. Detta innebär – förutom att även andra sjukdomar än yrkessjukdomar kommer att omfattas av skadeskyddet – att skyddets omfattning i tid och rum utvidgas till att gälla alla fritidsskador som inträffar medan tjänstgöringen pågår. Å andra sidan kommer det inte längre att finnas någon rätt till skadeersättning för tid under vilken tjänstgöringen pågår. Ersättning skall enligt kommitténs förslag till ny lag utgå först sedan tjänstgöringstiden har gått till ända.

Kommittén anser inte heller att det finns anledning att låta de civilförsvarspliktiga omfattas av garantiregeln för ersättningsunderlagets beräkning eller få rätt till särskild sjukpenning. De civilförsvarspliktigas tjänstgöring är nämligen så kortvarig att den inte påverkar deras sjukpenninggrundande inkomst.

3.3.4 Räddningstjänst

Det är enligt kommitténs mening naturligt att den som vid ett visst nödläge har uttagits tvångsvis till eller frivilligt deltagit i räddningsarbete erhåller ersättning av statsmedel för personskada som drabbar honom. Det är likaså naturligt att skyddet utformas i enlighet med de bestämmelser som föreslås gälla för den som deltar i militärtjänstgöring eller civilförvarstjänstgöring. Anknytningen till dessa bestämmelser innebär bl. a. att ersättning utgår för såväl skada till följd av olycksfall som sjukdom som ådras under tjänstgöringen. Vidare innebär bestämmelserna i fråga om skyddets omfattning i tiden att skydd åtnjuts från det färd för inställelse till verksamheten inleds till dess färd efter avslutad tjänstgöring upphör. På grund av verksamhetens korta varaktighet i anslutning till en konkret olyckshändelse och på grund av bevisreglernas utformning anser kommittén att bestämmelserna i praktiken inte innebär någon utvidgning i förhållande till nuvarande regler.

3.3.5 Anstaltsvistelse m. m.

3.3.5.1 Personkretsen

Elever på ungdomsvårdsskolor omfattas inte av lagen om arbetsskadeförsäkring men torde enligt kommittén utgöra sådana studerande som kan jämföras med arbetstagare enligt föreskrifter av regeringen. Arbetsskadeförsäkringen gäller emellertid i sådant fall endast under utbildningsmoment då särskild risk för arbetsskada föreligger. Enligt kommitténs mening bör ungdomsvårdsskoleeleverna åtnjuta skydd under hela den tid de vistas på skolan och även under viss tid av vården utom skola. Kommittén pekar på att sjukförsäkringslagstiftningen beträffande ungdomsvårdsskoleeleverna bygger på att dessa är jämförda med dem som är intagna på kriminalvårds- eller arbetsanstalt. Kommittén föreslår därför att ungdomsvårdsskoleeleverna skall omfattas av personskadeskyddet.

Av de olika kategorier som mera kortvarigt vistas på anstalter, häkten och i polisarrester har endast häktade ersättningsskydd enligt den särskilda förordningen (1954:250). Härav följer att en och samma person under sin vistelse i häktet har olika skydd när han först är gripen och anhållen och när han sedan bli häktad. Enligt kommitténs mening är denna ordning otillfredsstillande. I princip bör var och en som genom myndighets beslut berövas

friheten ha ekonomiskt skydd för personskada som drabbar honom under vistelsen i häktet eller liknande. Det är än mera påkallat med sådant skydd under frihetsberövanden som inte beslutats av domstol.

Om man låter ersättningsskyddet omfatta även anhållna och sådana som eljest för annat ändamål än verkställighet av påföljd är intagna på kriminalvårdsanstalt, häkte eller i polisarrest, får skyddet en viktig funktion som gruppolycksfallsskydd. Kriminalvården har i den mån polisen inte utför transporter hand om så gott som alla transporter av häktade, interner, anhållna, ungdomsvårdsskoleelever, alkoholmissbrukare och personer som skall utvisas eller är föremål för annan liknande åtgärd enligt utlänningslagen. Kriminalvårdens häkten och anstalter används därvid medan man väntar på och samordnar transporter. Det är enligt kommitténs mening angeläget att enhetliga ersättningsregler gäller vid de skador som kan uppkomma i samband med denna transportverksamhet.

Kommittén föreslår att ersättningsskyddet skall gälla följande personkrets såvitt nu är i fråga, nämligen den som är

- a) intagen i kriminalvårdsanstalt,
- b) intagen i arbetsanstalt eller ungdomsvårdsskola,
- c) intagen i allmän eller statsunderstödd enskild vårdanstalt för alkoholmissbrukare,
- d) anhållen, häktad eller i annat fall intagen i kriminalvårdsanstalt, häkte eller polisarrest utan att påföljd verkställs.

3.3.5.2 Grunder för ersättning

De anstaltsintagna bör enligt kommitténs mening ha samma skydd som andra som fått sin rörelsefrihet inskränkt. Det innebär att vad kommittén i det föregående har föreslagit om personskadeskydd för värnpliktiga m. fl. även skall gälla för de anstaltsintagna. Anknytningen till personskadeskyddet medför att de anstaltsintagna får skydd även vid andra sjukdomar än yrkessjukdomar, vilket nu inte är fallet. Vidare utsträcks skyddet till att gälla även viss del av den tid som den intagne vistas utom anstalt på permission eller för rehabilitering. Kommittén framhåller att de intagna oftast saknar möjlighet att skaffa sig eget försäkringsskydd på den privata försäkringsmarknaden under den begränsade tid de anses intagna på anstalt. Kommittén anser att en skada som drabbar en anstaltsintagen under sådan tid bör omfattas av ersättningsskyddet i den mån arbetsskadeförsäkringens bestämmelser inte gäller.

Enligt kommitténs mening bör bestämmelserna i LAF om sjukpenningunderlag och livränteunderlag gälla även för de anstaltsintagna. Med hänsyn till de fall då den intagne genom en längre tids intagning fått försämrade möjligheter att bygga upp sin sjukpenninggrundande inkomst bör bestämmelserna i materiellt hänseende utformas i överensstämmelse med vad

kommittén tidigare har föreslagit för värnpliktiga m. fl. Ersättningsunderlaget för en intagen, som vid skadans inträffande har varit intagen längre tid än sex månader skall enligt kommitténs förslag inte få bestämmas till lägre belopp än vad som motsvarar två gånger basbeloppet för tid före 21 års ålder, två och en halv gånger basbeloppet för tid mellan 21 och 25 års ålder och tre gånger basbeloppet för tid fr. o. m. 25 års ålder.

3.3.6 Administrationen av personskadeskyddet

Kommittén föreslår att skaderegleringen enligt den nya lagen om statligt personskadeskydd skall förläggas till försäkringskassorna. Handläggningen hos kassorna bör följa samma ordning som skall gälla för arbetsskadeärenden. Det innebär att rätten till egenlivränta skall prövas av kassans pensionsdelegation. Delegationen skall också pröva fråga om sjukdom har ådragits under skyddstiden. I de avseenden LSP avviker från LAF torde enligt kommitténs mening personskadeskyddets regler vara mer lämpliga. Genom att skyddet dessutom utvidgas försvinner tidigare gränsdragningsvårigheter.

Kommittén föreslår vidare att ärenden enligt nu gällande eller äldre lagstiftning även i fortsättningen skall administreras av riksförsäkringsverket.

3.3.7 Ersättning för ideell skada

Kommittén framhåller att en långtgående jämställdhet mellan den som skadas i förvärvsarbete och den som skadas i verksamhet inom samhällets försvar m. m. eller under anstaltsvistelse kräver att ersättning utgår för ideell skada på liknande sätt som till de förvärvsarbetande enligt TFY. Till följd av övergången till ett ekonomiskt invaliditetsbegrepp kommer många skadade inte att få någon livränta, eftersom skadan inte medför någon minskning av förvärvsförmågan. Den medicinska skadan kan ändå orsaka olägenheter när det gäller den skadades allmänna livsföring. Enligt kommitténs mening bör ersättning för sådana olägenheter utgå oberoende av om skadeståndsrättsligt ansvar kan fastställas eller inte. Kommittén föreslår därför att den personkrets som omfattas av LSP genom en särskild ersättningsanordning ges rätt till ersättning för lyte och annat liknande men. I samband därmed föreslås kungörelsen om särskilt olycksfallsskydd för värnpliktiga m. fl. upphävd.

Kommitténs förslag innebär att den som drabbas av skada på vilken LSP i princip är tillämplig skall ha rätt till ersättning för sveda och värk, bestående lyte och men samt olägenheter i övrigt till följd av skadan i den utsträckning som anges i den statliga personskadeförsäkringen. Denna rätt bör slås fast i en särskild lag om ersättning av statsmedel för ideell skada. Ersättningen föreslås utgå med belopp som skulle ha utgått om den skadade hade omfattats av statens personskadeförsäkring. De normer för ersättning för sveda och

värk, lyte och men och olägenheter i övrigt till följd av skadan som tillämpas inom den statliga personskadeförsäkringen skall således följas. Detta innebär att värnpliktiga och andra som omfattas av lagen får samma ersättning för ideell skada som arbetstagare hos staten får. Ersättningen skall utgå med engångsbelopp och beräknas med utgångspunkt i den medicinska invaliditetsgraden och den skadades ålder.

Kommittén föreslår att ersättningsrätten i enlighet med vad som gäller inom den statliga personskadeförsäkringen skall omfatta skador som inträffar under själva tjänstgöringen, verksamheten eller vistelsen inom förläggingsområde, häkte, anstalt eller liknande samt under resor till eller från dessa.

Med hänsyn till olikheterna i de grundläggande förutsättningarna för rätt till ideell ersättning resp. rätt till livränta och sjukpenning anser kommittén det mindre lämpligt att anförtro administrationen av den ideella ersättningen till försäkringskassorna. Riksförsäkringsverket har däremot enligt kommitténs bedömning stor erfarenhet av frågor som hänger samman med ett medicinskt invaliditetsbegrepp och har sedan länge administrerat militärerättningsärenden och ärenden rörande ersättning till anstaltsintagna. Kommittén föreslår därför att riksförsäkringsverket skall administrera den nya menersättningen. Verkets beslut skall så länge försäkringsrådet finns kunna överklagas dit. Besvär över försäkringsrådets beslut förs hos försäkringsdomstolen.

3.3.8 Arbetsskaderegleringen för statsanställda

Enligt LAF skall staten fortfarande stå självrisk beträffande sina arbetstagare. Kommittén föreslår nu att skadeärenden decentraliseras och handläggs på samma sätt som andra arbetsskadeärenden.

Det ankommer på regeringen att meddela närmare bestämmelser om utbetalning av ersättning och finansiering i fråga om statsanställdas arbetsskadeförmåner. Kommittén erinrar om att den nya försäkringen gör det nödvändigt att se över bestämmelserna om statsanställdas löne- och pensionsförmåner vid arbetsskada.

3.3.9 Krigsförsäkring för sjömän m. m.

Kommittén anför att det huvudsakliga motivet för tillkomsten av krigsförsäkringslagen för sjömän m. fl. var att man ville förstärka den relativt låga ersättning som utgick enligt den dåvarande olycksfallsförsäkringslagen. Genom den nya lagen om arbetsskadeförsäkring och TFY blir förmånerna vid skada i arbetet till följd av krigsåtgärd så tillfredsställande att detta motiv inte längre är giltigt. Däremot är det motiverat att behålla ersättning för skador som till följd av krigsåtgärder inträffar under fritid och under hemresa till Sverige.

Vid sina överväganden av hur skyddet skall konstrueras har kommittén stannat för att en reformerad krigsförsäkringslagstiftning för sjömän endast bör ge ersättning i de fall LAF inte gäller på grund av att skadan inte har inträffat i arbetet. I sådana situationer utgår inte heller ersättning från TFY.

I fråga om förmånerna bör lagen anknyta till LAF med det tillägget att särskild ersättning om sex basbelopp alljämt bör utgå.

Eftersom lagen föreslås avse endast skydd utom arbetet och motivet för lagen framför allt är samhällets intresse av att samfärdseln till sjöss upprätthålls trots risk för krigsskador bör ersättningen utgå av statsmedel.

Administrationen av ersättningsanordningen bör med hänsyn till ärendenas sällsynta förekomst och speciella art ligga kvar hos riks-försäkringsverket.

Kommittén föreslår att den nuvarande krigsersättningsförordningen för fiskare skall upphävas. Kommittén framhåller att fiskarna som egenföretagare kommer att omfattas av arbetsskadeförsäkringen. Deras grundskydd kommer därigenom att i hög grad förstärkas. Genom anslutning till LAF och TFY får fiskaren bättre ersättning vid skada än vad som kan utgå enligt den frivilliga yrkesskadeförsäkringen och enligt förordningen om krigsersättning för fiskare. Kommittén pekar vidare på att denna har karaktär av beredskapslagstiftning och i dagens läge är helt betydelselös.

3.4 Äldre skadefall

3.4.1 Uppräkning av livräntor

Kommittén påpekar att yrkesskada som har inträffat före ikraftträdandet av den nya arbetsskadeförsäkringen inte kommer att beröras av de nya bestämmelserna. Dessa innebär en kraftig höjning av ersättningsnivån främst genom att kompensationen för inkomstbortfall höjs till 100 % och att ersättningsunderlaget för livränta ökas till högst 7 1/2 basbelopp. De äldre livräntorna har räknats upp vid flera tillfällen. Sedan den 1 januari 1968 är livräntorna anknutna till basbeloppet och följer därmed prisnivån. Kommittén framhåller att de äldre livräntorna trots uppräknings- och värdesäkring har kommit att släpa efter standardutvecklingen. Livränteförmånerna för de äldre skadefallen bör därför förbättras i anslutning till införandet av den nya arbetsskadeförsäkringen.

Enligt kommitténs mening bör man sträva efter att räkna upp livränta endast i de fall där yrkesskadan har minskat den skadades förvärvsförmåga. Detta mål skulle nås genom att efter individuell prövning räkna upp livräntan i den mån livränta skulle ha utgått om lagen om arbetsskadeförsäkring hade gällt vid skadefallet. Kommittén har emellertid vid sin utredning funnit att det inte är en framkomlig väg att individuellt pröva de gamla livräntorna. I

stället måste man välja en generell metod och avstå från kravet på att inkomstbortfall i realiteten föreligger i varje enskilt fall. Livräntor som grundar sig på relativt låga invaliditetsgrader bör inte omfattas av uppräkningsen, eftersom skador med låg invaliditet nästan undantagslöst saknar inverkan på förvärvsförmågan. Kommittén föreslår att gränsen för uppräkningsen skall sättas vid 25 % invaliditet. Detta är den gräns som på senare tid har satts vid uppräkningsen av vissa statliga ersättningar.

Vidare framhåller kommittén att procentsatsen liksom vid tidigare uppräkningsstillfällen bör sänkas för de senast beviljade livräntorna. Kommittén föreslår därför att livräntan räknas upp till den som skadats före år 1955 med 30 %, till den som skadats under åren 1955 t. o. m. 1967 med 20 % och till den som skadats efter år 1967 med 10 %.

I många fall innebär den procentuella uppräkningsen att ökningen av livräntan blir mycket måttlig. I syfte att undvika att livränta höjs med allt för obetydligt belopp föreslår kommittén att uppräkningsen alltid skall ske med minst 500 kr.

3.4.2 Samordningen mellan livränta och pension

Kommittén har undersökt om de nuvarande reglerna för samordning av livränta och pension kan ändras i överensstämmelse med de regler som kommer att gälla för nya livräntor när LAF träder i kraft. Kommittén konstaterar att de nuvarande samordningsreglerna i de flesta fall ger tillfredsställande materiellt resultat.

Kommittén är emellertid medveten om att många livräntetagare upplever det negativt att pensionsförmånerna reduceras med viss del av livräntans belopp. Livräntan utgår ju som kompensation för yrkesskada och borde därför inte få försämra pensionsförmånerna. Psykologiskt känner de sig därför berövade viss del av sin pension och satta i ett sämre läge än icke yrkesskadade pensionärer. En möjlighet skulle vara att helt slopa samordningen och låta pension och livränta löpa vid sidan av varandra. Följden blir emellertid en överkompensation.

En annan utväg skulle vara att låta pensionerna utgå helt men föreskriva visst större avdrag på livräntesidan än vad som sker f. n. (livräntan minskas i dag med 1/4 av sitt belopp vid inträde i pensionsåldern). Undersökningar som kommittén har gjort visar dock att de materiella effekterna av en sådan ordning inte blir tillfredsställande. Livräntetagare med hög ATP skulle tjäna mest på omläggningen, och man skulle behöva komplettera med en garantiregel av innebörd att äldre bestämmelser fortfarande skall tillämpas om dessa leder till gynnsammare resultat. För den enskilde livräntetagaren skulle regelkomplexet framstå som mycket invecklat och svåröverskådligt.

Till detta kommer att om samordningen skulle ändras så att livräntan

minskade men pensionsförmånerna ökade, effekten med oförändrade skattebestämmelser skulle kunna bli negativ.

En annan omständighet som ökar osäkerheten om värdet av en omvänd samordning är det arbete som pågår inom pensionskommittén med frågan om standardsäkring. Om de äldre livräntorna standardsäkras men inte pensionsförmånerna, skulle en omvänd samordning innebära att livräntetagaren genom samordningen fick en standardsäkrad livränta utbytt mot en icke standardsäkrad pension.

De anförda omständigheterna föranleder kommittén att inte föreslå någon ändring i de nuvarande samordningsreglerna för de äldre skadefallen. Det är emellertid viktigt att livräntetagarna får klar insikt i hur reglerna är konstruerade och att utbetalningen av pensionerna och livräntan sker gemensamt. Enligt kommitténs mening bör utbetalningen ske genom en enda anvisning. Uträkningarna bör redovisas lättfattligt, så att livräntetagaren förstår att han faktiskt får större total ersättning än den icke yrkesskadade. Informationsbehovet hos de yrkesskadade bör enligt kommitténs mening tillgodoses inte bara genom att utbetalade belopp redovisas klarare utan även genom att livräntetagaren när han börjar uppbära pension tillställs lättfattlig information om vilka förmåner som kommer att utgå, hur förmånerna är samordnade och grunden för samordningsbestämmelserna.

3.4.3 Sjukpenning vid restarbetsförmåga

Kommittén föreslår en ändring av de regler som gäller för äldre skadefall om ersättning till livräntetagare som insjuknar på nytt. Samma ersättning bör utgå när en livräntetagare drabbas av recidiv som när han insjuknar i annan sjukdom. Under sjukdomstiden bör han således få behålla livräntan och dessutom oberoende av sjukdomsorsak få sjukpenning från yrkesskadeförsäkringen, grundad på restarbetsförmågan. Kommittén föreslår därvid en spärregel som innebär att det sammanlagda beloppet av livränta och sjukpenning inte skall få överstiga vad som skulle ha utgått i sjukpenning enligt AFL vid en sjukpenninggrundande inkomst om 7,5 basbelopp.

3.5 Kostnader och ikraftträdande

Kommitténs förslag till lag om statligt personskadeskydd beräknas medföra en årlig kostnadsökning som understiger 1 milj. kr. Efter någon tid torde kostnaderna sjunka och på sikt motsvara nuvarande kostnader för ersättningar vid skador under militärtjänst, civilförsvarstjänst och anstaltsvistelse. Kommitténs förslag till lag om ersättning av statsmedel för ideell skada kommer att medföra kostnader för statsverket vilka inte torde komma att överstiga 1 milj. kr. för år.

Kostnaderna för en uppräknig av alla livräntor med en invaliditetsgrad av

25 % och högre enligt kommitténs förslag uppgår enligt beräkningar som riksförsäkringsverket har gjort för kommitténs räkning till 36 milj. kr. när det gäller skador under privat eller kommunal anställning och till ca 4 milj. kr. när det gäller skador under statlig anställning. Kostnaderna för uppräknings av livräntor som utgår på grund av skador som inträffat under värnplikstjänstgöring, civilförsvartjänstgöring och liknande uppgår till ca 5 milj. kr. Merkostnaden för garantiregeln att livränta skall räknas upp med lägst 500 kr. utgör ca 1 milj. kr. när det gäller skador under privat och kommunal anställning, ca 60 000 kr. när det gäller skador i statlig tjänst och ca 44 000 kr. för övriga skador. Totala kostnaderna för uppräknings av livräntorna uppgår sålunda till ca 46 milj. kr.

Kommittén föreslår att lagändringarna skall träda i kraft den 1 juli 1977, dvs. samtidigt som LAF.

4 Remissyttrandena

4.1 Allmänna synpunkter

Yrkesskadeförsäkringskommitténs förslag har i allt väsentligt vunnit anslutning av remissinstanserna. Många har särskilt framhållit att de i huvudsak tillstyrker eller inte har några principiella erinringar mot förslagen. Dit hör bl. a. *Svea hovrätt, kammarrätten i Stockholm, försvarets civilförvaltning, socialstyrelsen, försäkringsrådet, riksförsäkringsverket, försäkringsinspektionen, arbetarskyddsstyrelsen, LO och Folksam.*

4.2 Egenföretagares arbetsskadeförsäkring

Kommitténs förslag att ansluta egenföretagare och uppdragstagare till arbetsskadeförsäkringen välkomnas allmänt. Förslaget får således uttryckligt stöd av bl. a. *Lantbrukarnas riksförbund, Sveriges fiskares riksförbund, Svenska företagares riksförbund, Sveriges advokatsamfund, Sveriges hantverks- och industriorganisation, Sveriges köpmannaförbund, SAF, Sveriges redareförening, TCO, SACO/SR, socialstyrelsen, försäkringsrådet, riksförsäkringsverket, statskontoret, riksrevisionsverket, Försäkringskassaförbundet, Svenska försäkringsbolags riksförbund och Folksam.* LO accepterar att alla förvärvsarbetande, således även egenföretagare, tillförsäkras skydd genom arbetsskadeförsäkringen, under förutsättning att bra kontrollmöjligheter utvecklas så att försäkringen ger ersättning för påvisbar inkomstförlust. Några remissinstanser påpekar att det beträffande egenföretagarna kan bli svårt att fastställa samband mellan skada och arbete och att göra en riktig ekonomisk invaliditetsbedömning. Det betonas också att goda kontrollmöjligheter måste utvecklas i dessa avseenden. Vidare begärs ett klarläggande av vad som skall gälla för företagare som har uppnått pensionsåldern men ändå fortsätter

rörelsen. *Statskontoret* beräknar att utsträckningen av försäkringen medför en ökning av antalet arbetsskadetransaktioner med 5–10 %.

SACO/SR finner det nödvändigt, mot bakgrund av bl. a. de nya anställningsskyddslagarna, att införa ett särskilt invaliditetsbegrepp för egenföretagare, eftersom LAF:s tolkning av begreppet ekonomisk invaliditet i vissa fall är för snäv. Man bör också kunna täcka in olika ekonomiska ansvarsåtaganden om rörelsen avstannar till följd av arbetsskadan. *Svenska försäkringsbolags riksförbund* erinrar härvid om att skadestånd kan ges för att täcka t. ex. kostnad för ersättare i rörelsen. Förbundet anför emellertid vidare att det inom arbetsskadeförsäkringen, där den sjukpenninggrundande inkomsten läggs till grund för ersättningen, knappast finns utrymme för en sådan nyanserad bedömning av egenföretagarnas skadefall.

Remissinstanserna lämnar i allmänhet utan erinran kommitténs förslag om en fast koppling mellan arbetsskadeförsäkringen och ATP. *Lantbrukarnas riksförbund* accepterar kopplingen under förutsättning att ersättningsreglerna blir desamma för dem som återkallar undantagande från ATP för att bli arbetsskadeförsäkrade. Förbundet undrar dock om inte en lösning i samordningsfrågan är möjlig enligt det system som tillämpas för pensionstillskott, dvs. att från livräntan avräknas den ATP som skulle ha utgått om undantagande inte hade gjorts. Denna lösning förs även fram av *SAF*, *Sveriges redareförening* och *Svenska företagares riksförbund*, som menar att samhället bör kunna ta på sig de administrativa olägenheter som ett skiljande av försäkringarna kan innebära. Dessa remissinstanser anser att ingen skall behöva tvingas återkalla ett undantagande från ATP för att komma med i arbetsskadeförsäkringen. *Riksrevisionsverket* menar att egenföretagarnas skydd bör vara helt obligatoriskt. En arbetsskada kan nämligen inte förutses som en ålderspensionering, och samhället kan bli tvunget att ge ekonomisk hjälp i annan form till den som har ställt sig utanför arbetsskadeförsäkringen. *Sveriges advokatsamfund* anser att all inkomst som har undantagits från ATP bör räknas som obefintlig och att detta av rättviseskäl skall gälla även arbetstagare med s. k. blandad inkomst.

Sveriges advokatsamfund saknar vidare övertygande motivering för att inte låta ett s. k. likställighetsavtal i ett uppdragsförhållande föra med sig att den arbetspresterande parten anses som arbetstagare även beträffande förmåner från arbetsskadeförsäkringen. Samfundet förordar att AFL:s regler härom följs och gör gällande att olägenheter annars kan uppstå, t. ex. vid debitering av försäkringsavgifter. Även *riksförsäkringsverket* ifrågasätter kommitténs förslag i denna del. *Riksrevisionsverket* tillstyrker däremot uttryckligen kommitténs förslag. *Arbetarskyddsstyrelsen* anser det kunna diskuteras om inte gruppindelningen av egenföretagare och uppdragstagare är mera komplicerad än omständigheterna kräver och påpekar att denna mot bakgrund av kommande arbetsmiljölag kan få konsekvenser för yrkesskadestatistiken.

Några remissinstanser betonar vikten av anvisningar och information beträffande egenföretagarnas arbetsskadeförsäkring.

4.3 Frågan om frivillig försäkring

Kommitténs förslag att inte överföra den frivilliga försäkringen till LAF tillstyrks eller lämnas utan erinran av bl. a. *försäkringsrådet*, *riksrevisionsverket*, *SAF*, *Sveriges redareförening*, *Svenska företagares riksförbund*, *Sveriges hantverks- och industriorganisation*, *Svenska försäkringsbolags riksförbund* och *Folksam*. *Försäkringskassaförbundet* instämmer i förslaget utom såvitt avser hemmamakar och kan alternativt tänka sig att dessa blir obligatoriskt försäkrade. Även *kammarrätten i Stockholm* och *riksförsäkringsverket* ifrågasätter om man inte borde behålla ett frivilligt skydd för hemmamakar. Verket är inte heller främmande för att låta studerande få fortsatt möjlighet till frivilligt skydd.

LO instämmer uttryckligen i kommitténs förslag att inte inrymma en frivillig försäkring för hemmamakar i den nya lagen. Endast få hemmamakar har utnyttjat det nuvarande skyddet, och dessutom skulle man få göra avsteg från arbetsskadeförsäkringens syfte att ge förvärvsarbetande skydd mot inkomstbortfall till följd av arbetsskada. *Lantbrukarnas riksförbund* beklagar att möjligheten till frivillig försäkring slopas för de mycket få egenföretagare som kommer att stå utanför det obligatoriska skyddet och för barn och ungdom som deltar i t. ex. lantbruksarbete. *Sveriges fiskares riksförbund* vill om möjligt ha skyddet kvar för dem som står utanför ATP och inte har råd att ansluta sig till den försäkringen. *Försäkringsinspektionen* påpekar att vissa grupper kan väntas få svårt att skaffa sig en motsvarande privat försäkring.

4.4 Statligt personskadeskydd

Det föreslagna statliga personskadeskyddet får i allmänhet ett mycket positivt mottagande. Kommitténs förslag anses angeläget och bedöms ge en välkommen enhetlighet på området. Förslaget blir i sin helhet godtaget av bl. a. *rikspolisstyrelsen*, *kriminalvårdsstyrelsen*, *försvarets sjukvårdsstyrelse*, *värnpliktsverket*, *civilförsvarsstyrelsen*, *biståndsutbildningsnämnden*, *socialstyrelsen*, *statskontoret*, *riksrevisionsverket*, *statens avtalsverk*, *statens brandnämnd*, *Försäkringskassaförbundet*, *SAF*, *LO*, *Frivilligorganisationernas samlingskommitté* och *Folksam*.

Kriminalvårdsstyrelsen uttalar särskild tillfredsställelse över utvidgningen av skyddet på kriminalvårdens område till kortvariga frihetsberövanden och till alla sjukdomar som kan drabba de anstaltsintagna. *Folksam* finner förslaget i denna del vara uttryck för ett nytt synsätt på de anstaltsintagna, till vilket *Folksam* ansluter sig. *Försäkringsrådet* (majoriteten) anser däremot – med hänvisning till bl. a. förslaget att varje sjukdom skall ge rätt till ersättning enligt lagen och till den föreslagna garantiregeln för sjukpenningunderlaget – att de anstaltsintagna, särskilt ungdomsvårdsskoleeleverna, inte bör ges ett bättre skydd än arbetstagare eller dem som vid yrkesutbildning omfattas av arbetsskadeförsäkringen. Rådet föreslår därför att denna grupp liksom f. n.

ges skydd genom en särskild lag som anknyter till LAF. Även *riksförsäkringsverket* påpekar att ungdomsvårdsskoleeleverna får ett bättre skydd än andra elever. *Socialstyrelsen* upplyser att försök numera görs med frivillig intagning på ungdomsvårdsskolor och att i AFL intagna bestämmelser om att sjukpenning inte utgår under vårdtiden är aktuella för omprövning. Styrelsen betonar vidare vikten av att både räddningstjänst och frivilligt räddningsarbete blir omfattade av den nya lagen.

ÖB har för sin del inte några principiella erinringar mot kommitténs förslag men anser att kretsen skyddade frivilliga inom totalförsvaret skall anges direkt i den nya lagen. *TCO*, som finner förslagen angelägna, menar att avgränsningen av skyddet för anstaltsintagna bör göras inte genom termen "intagen" utan genom "omhändertagen" och därigenom inrymma alla tvångsåtgärder. *Arbetsmarknadsstyrelsen* tillstyrker förslagen beträffande vapenfria tjänstepliktiga och föreslår att också verksamhet som kan åläggas med stöd av allmänna tjänstepliktslagen (1959:83) förs in under personskadeskyddet. Styrelsen anser vidare att garantiregeln beträffande sjukpenningunderlaget bör kunna göras tillämplig även på hemvärnsmän och annan frivillig personal. Liknande synpunkter förs fram av *riksförsäkringsverket* och *försäkringsinspektionen*. *Försvarets civilförvaltning* anser att garantiregeln bör vara generellt tillämplig. Civilförvaltningen finner i övrigt kommitténs förslag väl motiverade. *Försäkringsrådet* ifrågasätter om fritidsskydd bör finnas vid vistelse utom Sverige. Rådet anser att det vid utlandsvistelse liksom för övriga medborgare bör kunna räcka med det skydd som den allmänna försäkringen ger.

4.5 Ersättning för ideell skada

Kommitténs förslag i denna del godtas i sak av bl. a. *rikspolisstyrelsen*, *kriminalvårdsstyrelsen*, *ÖB*, *försvarets civilförvaltning*, *försvarets sjukvårdsstyrelse*, *värnpliktsverket*, *biståndsutbildningsnämnden*, *socialstyrelsen*, *riksrevisionsverket*, *statens avtalsverk*, *arbetsmarknadsstyrelsen*, *statens brandnämnd* och *Försäkringskassförbundet*. *Riksförsäkringsverket* (majoriteten) föreslår att lagen skall omfatta även arbetsskadeförsäkrade som står utanför TFY. Lagen bör därvid utformas på annat sätt än kommittén har föreslagit och regeringen bör fastställa ersättningsnormer. *SAF*, *Sveriges redareförening* och *Svenska företagens riksförbund* har inget att invända mot kommitténs förslag men betonar att lagen skall ses som ett undantag och att den inte får sträckas ut till andra kategorier. Föreningarna påpekar att TFY står öppen för alla kategorier av arbetstagare och alla arbetsgivare, liksom för företagare som saknar anställda. *Civilförsvarsstyrelsen* anser att skyddstiden bör överensstämma med personskadeskyddets och således omfatta även fritid. *LO* instämmer i kommitténs målsättning men anser att också arbetsmarknadsutbildning o. d. bör tas med. *Försäkringsrådet* och *Folksam* är inte heller främmande för detta.

Rådet menar dessutom att lagens territoriella omfattning behöver klarläggas närmare och föreslagna preskriptionsbestämmelser ses över. *Svenska försäkringsbolags riksförbund* ifrågasätter om man inte borde hänvisa till allmänna skadeståndsprinciper i stället för till TFY. *Statskontoret* uppskattar antalet skadefall per år till 100–500 och menar att skyddet kan bli dyrare än kommittén har räknat med. Beträffande förslaget att slopa det särskilda olycksfallsskyddet för värnpliktiga i samband med den nya lagstiftningen ifrågasätter *försvarets civilförvaltning* om inte den av kommittén själv åberopade allmänna uppfattningen om de större skaderiskerna under själva tjänstutövningen borde föranleda visst bibehållet särskilt skydd. Härigenom kan man dessutom minska antalet skadeståndsanspråk. En sådan särskild ersättning bör avse skada under själva tjänstutövningen samt såsom en menersättning hänföra sig till den medicinska invaliditeten och utgöra ett engångsbelopp som åtminstone förskottsvis kan snabbt utbetalas. *Sveriges försäkringsbolags riksförbund* anser å andra sidan, med hänsyn till att inkomstförlust kommer att täckas av personskadeskyddet, att det inte finns anledning att invända mot att olycksfallsskyddet upphävs samtidigt som rätten till ideell ersättning införs.

I fråga om menersättningens administration råder delade meningar. *Statens avtalsverk*, *LO*, *TCO*, *SACO/SR*, *riksrevisionsverket* och *ÖB* vill lägga administrationen hos trygghetsnämnden. Bl. a. statens avtalsverk åberopar därvid en särskild promemoria från *trygghetsnämnden*. De skäl som anförs för trygghetsnämnden är i huvudsak följande. Ersättningen för ideell skada föreslås av kommittén utgå enligt statens personskadeförsäkring (TFY), som i första instans administreras av nämnden. Nämndens beslut kan överklagas hos en särskild skiljenämnd. Nämndens avgöranden läggs i viss mån till grund för avtalsändringar. Nämnden kan därigenom fatta åtskilliga principbeslut i fråga om tolkningen av avtalet. Genom sin sammansättning har nämnden dessutom tillgång till uppgifter om vad parterna avsåg när avtalet slöts. Domstolar bör däremot inte sättas att tillämpa och tolka kollektivavtal. Det finns risk för splittrad praxis om nu också dessa skall tillämpa avtalet, särskilt med hänsyn till att det här gäller endast ett mindre antal skadefall. Inom nämndens kansli har man en ingående kännedom om förekommande problem och ett väl fungerande handläggningssystem. Nämnden tar själv slutlig ställning till ersättningen, även om den första utredningen görs hos resp. anställningsmyndighet. Det torde för samtliga nu aktuella personkategorier vara möjligt att finna motsvarande myndighet eller organ. Det är inte välbetänkt att ha en annan instansordning för dessa ärenden än den som gäller för TFY-fallen. Denna ordning medger dessutom ett snabbt förfarande, vilket är viktigt för den skadade. Om nämnden anförtros dessa nya uppgifter, krävs endast en mindre personalökning. Av nämnden beslutade menersättningar betalas i samtliga fall ut av riksförsäkringsverket.

Riksförsäkringsverket anför liknande principiella synpunkter som trygg-

hetsnämnden men upplyser samtidigt att handläggningen av frågor om de statsanställdas ersättningar i olika avseenden, bl. a. lönefrågor i samband med arbetsskada, kommer att göras till föremål för ytterligare övervägande. I avvaktan på resultatet av bl. a. sådana överväganden är verket inte berett att ta slutlig ställning i administrationsfrågan beträffande ersättningen för ideell skada.

Försäkringskassförbundet vill lägga administrationen av menersättningen hos försäkringskassorna. Dessa är numera vana att få olika nya uppgifter. Här föreligger dessutom ett nära samband med personskadeskyddet, som ju skall administreras av kassorna. Förbundet anser det vidare vara principiellt felaktigt att riksförsäkringsverket åläggs både administration och tillsyn på detta område. Även *Sveriges advokatsamfund* ifrågasätter om inte denna nya uppgift bör anförtros kassorna. Samfundet pekar därvid bl. a. på att de olika skadeersättningarna måste grundas på delvis samma utredning.

Statskontoret, som finner svagheter i samtliga här diskuterade lösningar, anför att riksförsäkringsverket mot bakgrund av de nyligen av annan utredning föreslagna ändringarna av besvärsordningen inom socialförsäkringen inte bör tillföras nya beslutsuppgifter i första instans. Statskontoret finner det vidare önskvärt att den enskilde bara behöver vända sig till en myndighet. Statskontoret föreslår därför att man prövar en lösning som innebär att kassorna skall besluta efter hörande av trygghetsnämnden. Statskontoret erinrar slutligen om att det inte har gjorts några beräkningar av kostnader för nya system och rutiner.

4.6 Krigsförsäkring för sjömän

Endast tre remissinstanser yttrar sig särskilt i denna fråga. *Sveriges redareförening* och *Försäkringskassförbundet* lämnar kommitténs förslag utan erinran i sak. Förbundet anser emellertid liksom *statskontoret* att ersättningen bör administreras av Göteborgs allmänna försäkringskassa, som har en särskild sjöfartsdetalj.

4.7 Äldre skadefall

Även dessa frågor behandlas närmare av endast några remissinstanser. *Försvarets civilförvaltning* tillstyrker kommitténs förslag. För *LO* framstår det som viktigt att de äldre livräntorna justeras upp. *LO* finner emellertid i motsats till kommittén att också livräntor som grundas på lägre än 25-procentig invaliditet bör kunna bli uppräknade. *LO* föreslår därvid att arbetstagare skall få begära individuell prövning, om de kan styrka att skadan har föranlett inkomstförlust. *LO* menar att man på goda grunder kan anta att en del yrkesskadade trots låg invaliditet kan vara anställda med tunga och slitsamma arbeten. *LO* finner det angeläget att anställda i den situationen får

en fullvärdig ekonomisk kompensation. LO tillstyrker kommitténs förslag till åtgärder i fråga om samordning mellan äldre livräntor och allmän pension. *Folksam* delar LO:s åsikt beträffande livräntor vid låg invaliditet och föreslår alternativt att den generella minimigränsen för uppräknings sänks. En *minoritet inom försäkringsrådet* vill ha en beloppsmässigt högre uppräknings. *TCO, Försäkringskassförbundet* och *Sveriges hantverks- och industriorganisation* biträder däremot uttryckligen kommitténs förslag till uppräknings. Förbundet och *statskontoret* uttalar sig dessutom positivt om förslaget beträffande sjukpenning vid recidivfall.

5 Föredraganden

5.1 Allmänna synpunkter

Lagstiftningen om försäkring för skador i arbetet reformerades grundligt genom den vid 1975/76 års riksmöte antagna lagen (1976:380) om arbetsskadeförsäkring (LAF) som träder i kraft den 1 juli 1977. LAF bygger på ett av yrkesskadeförsäkringskommittén utarbetat förslag. En av de viktigaste förändringarna i förhållande till den ännu gällande lagen (1954:243) om yrkesskadeförsäkring (YFL) är att det medicinska invaliditetsbegreppet ersätts med den allmänna försäkringens ekonomiska invaliditetsbegrepp. Detta innebär att ersättningens storlek bestäms av den reella nedsättningen i den försäkrades förmåga att skaffa sig inkomst genom förvärvsarbete och inte som nu i första hand på grundval av en bedömning av skadans medicinska betydelse.

Livräntans kompensationsgrad höjs till i princip 100 %. Livräntan kommer i de flesta fall att utgöra skillnaden mellan den inkomst som den försäkrade kan antas ha haft om han inte hade skadats och den inkomst som han trots skadan kan beräknas få.

I den nya lagen används begreppet arbetsskada i stället för yrkesskada. Därmed förstås alla skador som har uppstått till följd av olycksfall i arbetet eller annan skadlig inverkan i arbetet. Endast beträffande smittosamma sjukdomar kommer den nuvarande metoden att räkna upp de ersättningsberättigande sjukdomarna att behållas.

Reglerna om samordning mellan den allmänna försäkringens pensionsförmåner och arbetsskadelivräntorna förenklas jämfört med vad som nu gäller. Livräntan skall täcka den del av inkomstförlusten som inte ersätts genom allmän pension. Livräntan skall vidare i princip vara pensionsgrundande för ATP. Den utgår fram till pensionsåldern 65 år. En särskild garantiregel gäller för dem som har liten eller ingen ålderspension från den allmänna försäkringen.

Arbetsskadeförsäkringen skall liksom hittills finansieras helt genom arbetsgivaravgifter. Administrationen skall decentraliseras från riks försäk-

ringsverket till de allmänna försäkringskassorna. Äldre yrkesskadeärenden handläggs övergångsvis av riksförsäkringsverket. Den nya lagen gäller skadefall som inträffar fr. o. m. den 1 juli 1977, även fall där skadan har ådragits tidigare men visat sig först efter denna tidpunkt.

I sitt slutbetänkande (SOU 1976:50) Statligt personskadeskydd har yrkesskadeförsäkringskommittén redovisat sina återstående utredningsuppgifter. Kommittén föreslår att egenföretagare och uppdragstagare obligatoriskt skall anslutas till arbetsskadeförsäkringen. I anslutning härtill tar kommittén också upp frågan om den frivilliga yrkesskadeförsäkringen bör bestå. Nya och enhetliga ersättningsregler föreslås vid skada under militär-, civilförsvars- och räddningstjänst samt viss anstaltsvistelse. Förslagen innebär i flera avseenden en utvidgning i rätten till ersättning i jämförelse med vad som nu gäller. Bestämmelserna sammanförs i en gemensam lag om statligt personskadeskydd. Till denna knyts en särskild lag om ersättning av statsmedel för ideell skada. Vidare läggs fram förslag i fråga om krigsskadeersättning för sjömän och uppräknade av livräntor för skadefall som har inträffat innan LAF träder i kraft. Kommittén föreslår dessutom vissa följdändringar i lagen (1962:381) om allmän försäkring (AFL) m. fl. författningar. Förslagen är enhälliga.

Kommitténs olika förslag har i stort vunnit allmän anslutning vid remissbehandlingen. Flertalet remissinstanser tillstyrker i huvudsak förslagen eller har inte några principiella erinringar mot dem, även om vissa invändningar framförs i enskilda frågor. Även jag anser att betänkandet är väl ägnat att läggas till grund för lagstiftning. Jag kommer i det följande att ta närmare ställning till de olika förslagen.

5.2 Egenföretagare, frivillig försäkring m. m.

5.2.1 Allmänt om egenföretagare och uppdragstagare

Kommittén framhåller att den obligatoriska försäkringen för skada i arbetet alltsedan sin tillkomst enbart har gällt arbetstagare. Övriga förvärvsarbete har själva fått skaffa sig försäkringsskydd antingen på den privata försäkringsmarknaden eller genom frivillig försäkring enligt yrkesskadeförsäkringslagen eller lagen om allmän försäkring. Kommittén anser att det inte finns några bärande skäl mot att ge alla som deltar i produktionen möjlighet att tillhöra den nya arbetsskadeförsäkringen. Kommittén föreslår därför att egenföretagarna skall bli arbetsskadeförsäkrade på samma sätt som anställda. Egenföretagarnas anslutning bör i princip vara obligatorisk. Även uppdragstagare bör omfattas av arbetsskadeförsäkringen. Kommittén motiverar detta bl. a. med svårigheten att dra gränser mellan arbetstagare, uppdragstagare och egenföretagare. Uppdraget står också många gånger anställningen nära, och

en uppdragstagare är ofta socialt och ekonomiskt i samma situation som en arbetstagare.

Kommitténs förslag att egenföretagare och uppdragstagare skall obligatoriskt anslutas till arbetsskadeförsäkringen innebär ytterligare ett steg mot samordning inom socialförsäkringslagstiftningen, eftersom AFL inte har något generellt undantag för egenföretagare. Jag vill erinra om att riksdagen i samband med behandlingen av förslaget till arbetsskadeförsäkring underströk angelägenheten av att även egenföretagarna redan från början omfattades av den nya försäkringen (SfU 1975/76:40). Jag ansluter mig till kommitténs förslag, som har vunnit allmän anslutning bland remissinstanserna.

I några remissyttranden förordas att arbetsskadeförsäkringen för egenföretagare skall anknytas till ett annat inkomstbegrepp än den sjukpenninggrundande inkomsten. Man framhåller därvid bl. a. att även gjorda ekonomiska åtaganden bör kunna täckas genom ersättning om egenföretagarens rörelse avstannar på grund av arbetsskada. Enligt min mening är det inte möjligt att täcka in nu antydda förluster i arbetsskadeförsäkringen, som bl. a. med hänsyn till samordningsreglerna bör ha samma inkomstbegrepp som AFL.

Den föreslagna utsträckningen av försäkringen innebär att arbetsskadeskyddet utvidgas till bl. a. småföretagare, jordbrukare, fiskare och personer med förtroendeuppdrag. Till den sistnämnda kategorin hör t. ex. fullmäktig- och styrelseledamöter, nämndemän och övervakare.

5.2.2 *Anknytningen till ATP*

Om egenföretagare och uppdragstagare förs in under arbetsskadeförsäkringen, uppkommer särskilda problem beträffande dem som har anmält undantagande från ATP. Jag vill inledningsvis erinra om att arbetsskadeförsäkringen i princip utgör en påbyggnad på den allmänna försäkringen. Kommittén har vid sina överväganden fäst särskild vikt vid att enhetlighet och samordning eftersträvas inom socialförsäkringssystemet. Kommittén förordar därför en fast koppling mellan arbetsskadeförsäkringen och ATP. Ett undantagande från ATP skall alltså enligt kommitténs förslag innebära undantagande även från arbetsskadeförsäkringen. Någon möjlighet till självständigt utträde ur denna försäkring bör inte finnas.

Även den som är undantagen från ATP när utsträckningen av försäkringskyddet träder i kraft bör enligt kommitténs mening kunna få tillhöra arbetsskadeförsäkringen redan från början. Kommittén föreslår därför att undantagandet skall få återkallas, även om det inte har gällt under minst en femårsperiod, vilket annars krävs enligt AFL.

Kommittén har övervägt att låta den som är arbetsskadeförsäkrad men tidigare har haft undantagande från ATP få bära följderna av undantagandet

även i fråga om livränta från arbetsskadeförsäkringen. Livräntan borde i så fall samordnas med den ATP som kunde ha utgått om undantagande aldrig hade gjorts. Kommittén har dock inte velat föreslå en sådan bestämmelse bl. a. med hänsyn till att det inte var möjligt att tillhöra arbetsskadeförsäkringen när undantagandet anmälades.

Remissinstanserna har i allmänhet lämnat kommitténs förslag beträffande anknytningen till ATP utan erinran. SAF, Sveriges redareförening och Svenska företagares riksförbund anser dock att ingen skall behöva tvingas återkalla ett undantagande från ATP för att komma med i arbetsskadeförsäkringen. Liknande synpunkter har riksrevisionsverket fört fram. Lantbrukarnas riksförbund accepterar förslaget men undrar samtidigt om inte samordningen kan lösas enligt det system som tillämpas för pensionstillskott, dvs. så att utgående livränta minskas med den pension som skulle ha betalats ut om undantagande inte hade gällt.

I likhet med kommittén anser jag att tillhörigheten till socialförsäkringens olika grenar så långt möjligt bör vara enhetligt reglerad. Om arbetsskadeförsäkringen inte fast kopplas till ATP, blir följden att egenföretagare eller uppdragstagare som har undantagande från ATP vid skada i stället får större livränta från arbetsskadeförsäkringen. Arbetsskadeförsäkringen kommer då att få bära konsekvenserna av undantagandet. Som har diskuterats under remissbehandlingen kan man för den som har undantagande från ATP också välja en lösning som innebär att livräntan vid arbetsskada minskas med den tilläggspension som skulle ha betalats ut om undantagande inte hade gällt. Svagheten med denna lösning är att skyddet vid arbetsskada då ofta i praktiken kommer att visa sig ineffektivt med hänsyn till reduktionsreglerna. En annan metod skulle kunna vara att låta den som har undantagande från ATP betala en högre avgift till arbetsskadeförsäkringen som täcker merkostnaden för denna. Här uppkommer frågor om de egenföretagare och uppdragstagare som har undantagande är beredda att betala en sådan högre avgift och om lämpligheten av en differentierad avgiftssättning inom försäkringen. Vid övervägande av de olika lösningarna har jag stannat för att liksom de flesta remissinstanserna biträda kommitténs förslag att undantagande från ATP skall gälla även för arbetsskadeförsäkringen. Pensionskommittén utreder f. n. frågan om förbättrade pensionstillskott åt dem som har undantagande från ATP. Pensionskommittén gör också en översyn av avgiftssystemet inom socialförsäkringen. Det kan därför vara lämpligt att pensionskommittén samtidigt prövar möjligheterna att till arbetsskadeförsäkringen ansluta egenföretagare och uppdragstagare som har undantagande från ATP.

I likhet med yrkesskadeförsäkringskommittén anser jag att den som är undantagen från ATP när reformen träder i kraft bör få möjlighet att återkalla undantagandet oberoende av om detta har gällt fem år eller inte. Vidare bör reglerna om samordning mellan ATP och arbetsskadelivränta ha samma utformning för den som tidigare har haft undantagande som för andra försäkrade.

5.2.3 Övriga frågor beträffande egenföretagare och uppdragstagare

Arbetskadeförsäkringen för egenföretagare och uppdragstagare bör enligt kommitténs mening gälla endast dem som är bosatta i riket. En fast anknytning till Sverige bör således krävas. Därigenom får man ett naturligt samband med den allmänna försäkringen, särskilt sjukpenningförsäkringen. Jag ansluter mig till kommitténs förslag som inte har mött några invändningar vid remissbehandlingen.

Den nya arbetskadeförsäkringen skall liksom yrkesskadeförsäkringen finansieras helt med arbetsgivaravgifter. Arbetskadeförsäkringen för egenföretagare måste enligt kommitténs mening helt finansieras genom avgifter från de försäkrade. Avgiften bör i avvaktan på pensionskommitténs översyn av reglerna om socialförsäkringsavgifter tas ut på samma avgiftsunderlag och i övrigt följa reglerna för sjukförsäkringsavgiften. När det gäller uppdragstagare som enligt AFL skall jämföras med arbetstagare bör försäkringen bekostas genom avgifter från uppdragsgivarna. Redan fastställd procentsats för arbetstagarnas försäkring – 0,25 – bör enligt kommittén gälla även för egenföretagare och uppdragstagare.

Vad kommittén har föreslagit i fråga om finansieringen av arbetskadeförsäkringen för egenföretagare och uppdragstagare har godtagits eller lämnats utan erinran av remissinstanserna. Också jag ansluter mig till förslagen. Jag återkommer i specialmotiveringen till vissa övergångsbestämmelser i fråga om avgifter för år 1977.

5.2.4 Frågan om frivillig försäkring

Den nuvarande yrkesskadeförsäkringen är öppen för frivillig anslutning antingen enskilt eller kollektivt. Den som är obligatoriskt försäkrad mot yrkesskada kan komplettera sin försäkring med skydd vid skador som inträffar under fritid eller i egen verksamhet. För övriga utgör den frivilliga försäkringen ett komplement till den allmänna försäkringen. I huvudsak gäller samma regler för ersättning från den frivilliga försäkringen som från den obligatoriska försäkringen. Dock utgår sjukvårdsersättning och sjukpenning även efter samordningstiden från sjukförsäkringen, längst till dess livränta börjar utgå. Dessutom utgår tillägg från den frivilliga försäkringen med så stort belopp att den totala ersättningen motsvarar vad som skulle ha getts ut om den skadade hade varit obligatoriskt försäkrad. Livränta från den frivilliga försäkringen dras inte av från allmänna pensionsförmåner. Rätten till ersättning kan begränsas i försäkringsavtalet.

Kommittén framhåller att den frivilliga försäkringen för yrkesskada kom till när det inte fanns något allmänt täckande socialförsäkringssystem. Den frivilliga försäkringen har genom tillkomsten av allmän sjukförsäkring, ATP och TFY förlorat mycket av sin tidigare betydelse. Antalet försäkrade har också minskat påtagligt under senare år. En stor del av de frivilligt försäkrade är egna företagare som kommer att omfattas av den obligatoriska arbetsskadeförsäkringen. Övriga är hemmamakar, studerande och personer som har tagit fritidsförsäkringar. Kommittén anser att det inte finns tillräckliga skäl att inrätta frivilliga försäkringar inom arbetsskadeförsäkringen för dessa grupper. Kommittén föreslår därför att den frivilliga försäkringen inte skall föras över till arbetsskadeförsäkringen utan slopas den 1 juli 1977 då LAF träder i kraft. Nu löpande avtal om frivillig försäkring upphör samtidigt att gälla.

Förslaget att avskaffa den frivilliga yrkesskadeförsäkringen har tillstyrkts eller lämnats utan erinran av flertalet remissinstanser. Några remissinstanser avstyrker eller ställer sig tveksamma till att avveckla försäkringen när det gäller hemmamakar och studerande. Lantbrukarnas riksförbund beklagar att den frivilliga försäkringen slopas för oförsäkrade egenföretagare och för barn och ungdom. Fiskarförbundet vill om möjligt ha skyddet kvar för fiskare som inte anser sig ha råd att gå med i ATP och LAF.

För egen del vill jag erinra om att anslutningen till den frivilliga försäkringen av studerande och hemmamakar är mycket låg. År 1975 var således endast ca 1 900 hemmamakar och ca 140 studerande anslutna. För dessa kategorier står möjligheterna också öppna att teckna frivillig olycksfallsförsäkring hos privata försäkringsbolag. Många studerande och hemmamakar torde f. ö. redan ha sådant skydd t. ex. genom gruppförsäkring. Av de ca 1 900 egenföretagare som nu är frivilligt försäkrade kan man räkna med att de allra flesta blir anslutna till den obligatoriska arbetsskadeförsäkringen. Beträffande egenföretagare med undantagande från ATP kan jag erinra om vad jag tidigare har framhållit rörande deras möjligheter till anslutning till arbetsskadeförsäkringen.

Jag anser mot denna bakgrund det inte motiverat att uppehålla en särskild försäkringsform i samhällets regi som kan beräknas få mycket liten anslutning. Jag ansluter mig således till kommitténs förslag att avveckla den frivilliga försäkringen mot yrkesskador.

Ersättningar i skadefall som har inträffat före den 1 juli 1977 kommer till följd av övergångsbestämmelserna till LAF att utgå i enlighet med nuvarande lagstiftning. Riksförsäkringsverket bör under en övergångstid handlägga dessa skadeärenden.

5.3 Statligt personskadeskydd

5.3.1 *Allmänt*

Kommittén anser att LAF bör vara den naturliga utgångspunkten för reglerna om ersättning för kroppsskada under militärtjänst, tjänstgöring i civilförsvaret, viss verksamhet i brandförsvaret, flygräddningstjänst och i skyddsarbete vid olyckor i atomanläggningar samt under vistelse i anstalt. Enhetliga regler bör så långt möjligt gälla för alla som på grund av tjänsteplikt eller dom eller beslut under viss tid står till myndighets förfogande eller befinner sig i förvar hos myndighet. Kommittén föreslår att den nuvarande lagstiftningen på detta område som är uppdelad på sex olika författningar skall ersättas av en enda gemensam lag, kallad lag om statligt personskadeskydd. Lagen bör innehålla endast de särregler som motiveras av den speciella verksamhet som den skyddade personkretsen ägnar sig åt. Genom hänvisning till LAF bör i övrigt denna lags regler gälla. Därigenom blir skyddet vid skada likvärdigt, oavsett om skadan inträffar i arbetet eller i verksamhet som åläggs genom tjänsteplikt eller myndighets beslut.

Förslaget att anknyta bestämmelserna på området till LAF och sammanföra dem till en enda lag har i allmänhet mottagits mycket positivt av remissinstanserna. De anser förslaget angeläget och anför att det ger en välkommen enhetlighet på området. Det är också min uppfattning att de bestämmelser om statlig ersättning vid kroppsskada som hör samman med arbetsskadeförsäkringen bör föras samman till en gemensam lag. På så sätt underlättas överblicken över samhällets ersättningsanordningar för både enskilda och myndigheter. En så nära koppling till LAF:s bestämmelser som möjligt är av samma skäl angelägen. Jag ansluter mig således till förslaget om en gemensam lag om statligt personskadeskydd. Denna bör liksom LAF avse ersättning för ekonomisk skada. Till frågan om ersättning för ideell skada liksom till den närmare utformningen av lagen om statligt personskadeskydd och de särbestämmelser som behövs för olika kategorier återkommer jag i det följande.

5.3.2 *Militärtjänst*

Ersättning för kroppsskada eller sjukdom under militärtjänstgöring utgår f. n. enligt militärsättningslagen (MEL) till i huvudsak värnpliktiga, vapenfria tjänstepliktiga, biståndselever, hemvärnspersonal och viss frivillig personal. Ersättningen avser också skador vid olycksfall under resa till och från tjänstgöring liksom under färd i samband med permission och fritid. Vidare ersätts skador som har inträffat inom tjänstgöringsområdet, även om den skadade inte tjänstgjorde vid skadetillfället, och skador vid inskrivningsförrättningar. Även olycksfall under vistelse på allmän plats på tjänstgöringsorten eller den omgivning av orten där värnpliktiga brukar vistas under

fritiden ersätts. Orsakssamband mellan olycksfall och inträffad skada bedöms efter samma regler som inom yrkesskadeförsäkringen.

Ersättning utgår enligt MEL även vid sjukdom som inte är yrkessjukdom. Sjukdom som har yppats under tjänstgöringen anses enligt huvudregeln ådragen under denna. Detta gäller dock inte om skälig anledning finns att anta att sjukdomen har föranletts av annan orsak än tjänstgöringen och att denna inte väsentligt har bidragit till sjukdomen. Sjukdom som har yppats först efter tjänstgöringen anses vara ådragen under denna, om tjänstgöringen skäligen kan antas ha väsentligt bidragit till sjukdomen.

Kostnader för sjukvård ersätts i samma utsträckning som vid yrkesskada. Sjukpenning, livränta och vårdbidrag utgår i huvudsak enligt de regler som gäller vid yrkesskada. För värnpliktiga och för hemvärnspersonal som har fyllt 20 år får arbetsförtjänsten dock inte beräknas till lägre belopp än två och en halv gånger basbeloppet. S.k. särskild sjukpenning kan utgå till värnpliktig som under grundutbildning eller repetitionsutbildning i direkt anslutning till grundutbildningen har ådragit sig sjukdom som inte har föranletts av tjänstgöringen. Detsamma gäller värnpliktig som efter tjänstgöringens slut har ådragit sig sjukdom under utryckningsmånaden eller månaden närmast efter denna. Den särskilda sjukpenningen utgår med det belopp som skulle ha utgått enligt AFL vid en årlig arbetsförtjänst motsvarande två och en halv gånger basbeloppet.

Kommittén anser att det även i fortsättningen bör finnas ett skydd utöver den allmänna försäkringens vid skada som drabbar den som fullgör militärtjänstgöring. Skyddet bör i princip vara uppbyggt på samma sätt som skyddet för arbetsskador. Detta innebär att den som har skadats under militärtjänst bör ekonomiskt försättas i samma situation som om skadan inte hade inträffat. Ersättningen bör utgöra en renodlad kompensation för inkomstförlust. Rätt till livränta bör grundas på den skadades förmåga att skaffa sig inkomst genom förvärsarbete och inte på den medicinska defekten som sådan. Kompensationsnivån bör liksom vid arbetsskada höjas till 100 %. Ersättningsunderlaget för livräntan bör höjas till högst sju och ett halvt basbelopp.

Nuvarande regler i fråga om skade- och sjukdomsbegrepp bör enligt kommitténs mening behållas. Även de nuvarande bevisreglerna bör oförändrade överföras till den nya lagen.

Bestämmelserna om fritidsskador och färdolycksfall har fört med sig svåra gränsdragningsproblem. Kommittén föreslår att skyddet för de värnpliktiga utsträcks till att omfatta alla skador som inträffar under utbildningstiden. Det innebär att skyddet bör gälla från det färd för inryckning till tjänstgöringen eller utbildningen påbörjas till dess färd för utryckning avslutas. Samma ordning föreslås gälla för annan personal som deltar i verksamhet inom totalförsvaret.

Nuvarande ersättning till dem som drabbas av skador under militärtjänst-

göring fyller enligt min mening en viktig funktion som särskilt olycksfalls-skydd. De värnpliktiga har i militärsättningen en motsvarighet till det försäkringsskydd som arbetsskadeförsäkringen ger dem i deras civila arbete. Enligt min mening är det angeläget att vi även i framtiden får ett skadeskydd för dem som fullgör militärtjänst som är av minst samma omfattning som det arbetsskadeförsäkringen kan erbjuda. Jag ansluter mig därför liksom remissinstanserna till kommitténs förslag om statligt personskadeskydd för de grupper som f. n. täcks av militärsättningslagen.

Som jag redan tidigare har nämnt biträder jag kommitténs förslag att renodla personskadeskyddet till en ersättning för inkomstförlust. Jag biträder även förslaget att i överensstämmelse med arbetsskadeförsäkringens ersättningsregler fastlägga kompensationsnivån till i princip 100 %.

Kommitténs förslag att behålla nuvarande skade- och sjukdomsbegrepp liksom nuvarande bevisregler har tillstyrkts eller lämnats utan erinran av remissinstanserna. Också jag ansluter mig till förslagen. Det innebär att alla skador och sjukdomar som drabbar någon under tjänstgöringen kommer att täckas av personskadeskyddet. Endast om det finns skälig anledning att anta att en sjukdom har föranletts av annat än tjänstgöringen och att tjänstgöringen inte heller väsentligt har bidragit till denna, faller sjukdomen utanför skyddet.

Utvecklingen har i lagstiftning och praxis på militärsättningsens område lett till att skyddet f. n. gäller inte bara under själva tjänstgöringen och vid resor till och från denna. Ersättning kan också utgå för olycksfall som inträffar under permission eller annan ledighet inom tjänstgöringsorten eller dess närmaste omgivning där de värnpliktiga vanligen vistas under sin fritid. Denna gränsdragning var mera naturlig tidigare då de värnpliktiga i stor utsträckning vistades på tjänstgöringsorten också under sin fritid. I dag när många har bil är förhållandena annorlunda, och det ter sig nu svårt att motivera varför de som kanske är hemmahörande på tjänstgöringsorten och uppehåller sig där under sin ledighet skall vara täckta av ett fritidsskydd, men andra inte.

För i stort sett alla värnpliktiga torde gälla att de saknar särskilt olycksfallsskydd när de i samband med ledighet under utbildningstiden vistas på annan ort. Tjänstgöringen torde oftast innebära att de värnpliktiga saknar andra inkomster än dem de uppbär genom tjänstgöringen. De har därför också begränsade möjligheter att ordna sitt försäkringsskydd på egen hand.

Mot den angivna bakgrunden ansluter jag mig till kommitténs förslag att utsträcka personskadeskyddet till att generellt gälla skador som inträffar under fritid. Skyddet får här närmast karaktären av en kollektiv olycksfallsförsäkring för dem som har uttagits tvångsvis eller frivilligt har ställt sig till förfogande för tjänstgöring inom försvaret.

Invaliditetsbedömning och beräkning av den årliga arbetsförtjänsten som

underlag för sjukpenning och livränta bör enligt kommittén följa samma regler som i arbetsskadeförsäkringen. Liksom i nuvarande lagstiftning bör finnas en garantiregel vid inkomstberäkningen för den som har en lång sammanhängande tjänstgöring. Kommittén föreslår att garantiregeln skall gälla värnpliktig, vapenfri tjänstepliktig och elev vid bistånds- och katastrof-utbildning som har skadats under grundutbildning eller repetitionsutbildning i omedelbar anslutning till grundutbildning. Ersättningsunderlaget bör bestämmas enligt reglerna för studerande i lagen om arbetsskadeförsäkring, dvs. till två gånger basbeloppet för tid före 21 års ålder, två och en halv gånger basbeloppet för tid mellan 21 och 25 års ålder och tre gånger basbeloppet för tid fr. o. m. 25 års ålder.

Kommittén föreslår att de nuvarande reglerna om s. k. särskild sjukpenning behålls i huvudsak oförändrade. Sjukpenningens belopp bör dock lägst bestämmas med utgångspunkt från ersättningsunderlaget enligt garantiregeln.

Den föreslagna utformningen av ersättningen för militärskador godtas eller lämnas utan erinran av de flesta remissinstanserna. Delade meningar finns dock om tillämpningen av garantiregeln för beräkning av ersättningsunderlaget. Arbetsmarknadsstyrelsen anser att regeln bör göras tillämplig även på hemvärnsmän och annan tillfällig personal. Några remissinstanser anser att garantiregeln bör vara generellt tillämplig.

Beträffande önskemålen om att utsträcka garantiregelns tillämpning till andra kategorier än de föreslagna vill jag framhålla att enligt min mening garantiregeln endast bör avse personer med relativt långvarig sammanhängande tjänstgöring. Jag ansluter mig följaktligen till kommitténs mening i detta avseende. Även i övrigt biträder jag de framlagda förslagen som möjliggör en hög grad av anpassning till LAF:s regler.

5.3.3 *Civiltjänst*

Ersättning utgår av statsmedel om någon under tjänstgöring i civiltjänsten drabbas av skada eller annan inverkan som avses i YFL. Här inbegrips också olycksfall vid vistelse inom förlägningsområde och vid färd till eller från platsen för tjänstgöringen, om färden föranleds av och står i nära samband med tjänstgöringen. Även inställelse för inskrivning i civiltjänsten räknas som tjänstgöring. Ersättning utgår i princip fr. o. m. den dag skadan inträffade och enligt de bestämmelser i YFL som gäller efter samordningstidens utgång.

Enligt kommitténs mening bör de civiltjänstpliktiga i princip ha samma skydd vid olycksfall och sjukdom som de värnpliktiga under repetitionsutbildning och de som fullgör frivillig militärtjänstgöring. Kommittén föreslår därför att ersättningen till den som skadas under civiltjänstgöring bestäms enligt samma regler som föreslås för värnpliktiga och frivilliga.

Förslaget innebär att också alla fritidsskador som inträffar medan tjänstgöringen pågår innefattas i skyddet. Rätten att få skadecersättning för tid under vilken tjänstgöringen pågår tas å andra sidan bort i princip i överensstämmelse med vad som gäller för den som gör militärtjänst. Denna tid täcks nämligen av andra ersättningsbestämmelser. Kommittén anser att de civilförsvarspliktiga inte bör omfattas av garantiregeln för beräkning av ersättningsunderlaget eller få rätt till särskild sjukpenning. Kommittén hänvisar till att deras tjänstgöring är så kortvarig att den inte påverkar den sjukpenninggrundande inkomsten.

Jag ansluter mig till kommitténs förslag som inte har mött någon erinran vid remissbehandlingen.

5.3.4 Räddningstjänst

För skada som någon har ådragit sig under räddningstjänst enligt brandlagen (1974:80), lagen (1960:331) om skyddsåtgärder vid olyckor i atomanläggningar m. m. eller luftfartslagen (1957:297) utgår ersättning efter samma regler som gäller för skador under civilförvarstjänst.

Kommittén anser att den som i ett nödläge som avses i nämnda lagar tvångsvis har uttagits till eller frivilligt har deltagit i räddningsarbete bör få ersättning av staten för personskada enligt samma regler som har föreslagits för den som deltar i civilförvarstjänstgöring.

Kommitténs förslag har inte mött invändningar från remissinstanserna. Jag ansluter mig till förslaget.

5.3.5 Anstaltsvistelse

Förordningen (1954:250) om ersättning i anledning av kroppsskada, ådragen under vistelse å anstalt m. m. gäller bl. a. för den som är häktad eller intagen i fängvårds- eller tvångsarbetsanstalt och den som vårdas i allmän eller statsunderstödd vårdanstalt för alkoholmissbrukare. Ersättning utgår till den som drabbas av skada under vistelse i häktet eller anstalten. Även färdolycksfall ersätts om färdens föranleds av och står i nära samband med vistelsen i häktet eller anstalten. Ersättningen utgår i princip enligt bestämmelserna i YFL och AFL. Vid bestämmande av årlig arbetsförtjänst skall dock skälig hänsyn tas till årsinkomsten av förvärvsarbete för en arbetstagare med samma arbetsförmåga som den skadade och med det yrke denne hade då han omhändertogs. Om den intagne då saknade yrke, skall skälig hänsyn tas till inkomsten för en med honom jämförlig arbetstagare på den ort där han senast har arbetat eller har haft sin verksamhet.

Sjukpenning och livränta utges i princip inte för den tid den skadade är intagen. Ersättning får sättas ned eller dras in, om den skadade har åsidosatt ordningsföreskrifter eller om annars särskilda omständigheter talar för det.

Kommittén föreslår att skyddet utvidgas till ytterligare kategorier som av olika anledningar berövats friheten. Dessa är ungdomsvårdsskoleelever samt anhållna, gripna och andra som tillfälligt har tagits om hand av polisen eller kriminalvården.

Ungdomsvårdsskoleeleverna är när det gäller sjukförsäkringen jämställda med dem som är intagna på kriminalvårds- eller arbetsanstalt. De bör därför enligt kommitténs mening få det skydd som övriga intagna har.

Av dem som mera kortvarigt vistas i anstalter, häkten och polisarrester har nu endast häktade särskilt skydd. Övriga har endast den allmänna försäkringens skydd. Härav följer att en och samma person har olika skydd när han först är gripen och anhållen och när han sedan blir häktad. Kommittén anser att denna ordning är otillfredsställande. Enligt kommitténs mening bör var och en som genom myndighets beslut är berövad friheten ha ekonomiskt skydd vid personskada.

De nämnda kategorierna bör enligt kommitténs mening ha samma skydd som andra som har fått sin rörelsefrihet inskränkt. Det statliga personskadeskydd som har föreslagits för värnpliktiga m. fl. bör således också gälla dem. Detta innebär bl. a. att skyddet utsträcks till att omfatta även andra sjukdomar än yrkessjukdomar. Skyddet föreslås också omfatta sex månader av tid under vilken den intagne vistas utom anstalt på permission eller för rehabilitering. Kommittén anser att en skada som drabbar en anstaltsintagen under sådan tid bör omfattas av skyddet, i den mån arbetsskadeförsäkringens bestämmelser inte gäller.

Det personskadeskydd som kommittén har föreslagit för anstaltsintagna och därmed jämställda grupper har tillstyrkts av de allra flesta remissinstanserna. Det innebär utvidgningar i förhållande till gällande regler beträffande personkrets, ersättningsbara skador och skyddstid. I fråga om de nya kategorier som föreslås omfattade av lagen – bl. a. anhållna samt gripna eller på annat sätt tillfälligt omhändertagna – bortfaller en omotiverad skillnad i förhållande till andra som hålls i förvar genom polisens eller kriminalvårdens försorg. Utvidgningen till att omfatta alla sjukdomar och inte som nu bara yrkessjukdomar, liksom till att låta skyddet i viss utsträckning gälla under permission och vid vård utom anstalt, ligger i linje med den utveckling mot ett mera fullständigt gruppolycksfallsskydd som har förordats för dem som genomgår militärtjänstgöring. Även för anstaltsintagna gäller att de ofta har mycket begränsade möjligheter att teckna egna olycksfallsförsäkringar under de kortare eller längre perioder av vårdtiden som de vistas utanför anstalt. Jag anser det för min del rimligt att staten under den tid som någon är berövad friheten eller tvångsvis är underkastad vård inom kriminalvården e. d. tar på sig ansvaret för den omhändertagnes eller intagnes skydd vid personskada. Jag ansluter mig följaktligen till kommitténs förslag till personskadeskydd för anstaltsintagna m. fl. Jag återkommer i specialmotiveringen till lagförslagets närmare utformning.

5.3.6 Administration av personskadeskyddet

Ersättningen för skador under militär- och civilförsvartjänst, olika slag av räddningstjänst samt för skador under anstaltsvistelse administreras nu av riksförsäkringsverket. Försäkringsrådet är tillsyns- och besvärmyndighet och försäkringsdomstolen högsta besvärsinstans. Enligt LAF skall handläggningen av skadeärenden decentraliseras från riksförsäkringsverket till de allmänna försäkringskassorna. Ärenden om egenlivränta och frågor om arbetssjukdom skall avgöras av försäkringskassornas pensionsdelegationer.

Kommittén föreslår att skaderegleringen enligt den nya lagen om statligt personskadeskydd också skall förläggas till försäkringskassorna. Ärendena bör enligt kommittén handläggas i samma ordning som nu skall tillämpas för arbetsskadeärenden. Detta innebär bl. a. att ett ärende normalt skall avgöras av den försäkringskassa hos vilken den skadade är inskriven. De materiella reglerna i den nya lagen kommer att överensstämma med reglerna i lagen om arbetsskadeförsäkring. Jag ansluter mig därför till förslaget som inte har mött några invändningar vid remissbehandlingen.

Som kommittén vidare har föreslagit bör ärenden enligt nu gällande eller äldre lagstiftning även i fortsättningen – liksom äldre yrkesskadeärenden – administreras av riksförsäkringsverket.

5.3.7 Ersättning för ideell skada

5.3.7.1 Ersättningens utformning

Ersättning för ideell skada utgår inte enligt YFL eller motsvarande författningar om ersättning av statsmedel som nu gäller. Vid tillämpningen av dessa författningar används emellertid ett medicinskt invaliditetsbegrepp vid invaliditetsbedömningen. Detta har i praktiken fört med sig att de livräntor som har beviljats för lindrigare skador närmast kommit att bli ersättning för lyte eller stadigvarande men av annat slag och inte kompensation för inkomstbortfall.

Värnpliktiga, vapenfria tjänstepliktiga och civilförsvarspliktiga kan få särskild ersättning för ideell skada enligt kungörelsen (1969:761) om särskilt olycksfallsskydd för värnpliktiga m. fl. Skyddet avser skada under tjänstgöringen samt under inrycknings- och utryckningsresan. Vid fullständig invaliditet utgår ersättning med 150 000 kr. Vid partiell invaliditet utgår ett i motsvarande mån lägre belopp. Vid invaliditetsbedömningen skall skälighänsyn tas till olägenheter av olika slag som skadan har medfört för den skadade liksom till graden av lyte och annat stadigvarande men.

Under senare år har s. k. trygghetsförsäkringar (TFY) vuxit fram genom olika kollektivavtal på arbetsmarknaden. Avsikten med TFY är att den som drabbas av personskada genom olycksfall i arbete skall få ersättning enligt

skadeståndsrättens normer utan att behöva visa att arbetsgivaren eller annan är skadeståndsskyldig. Ersättning utgår således oavsett om någon är vållande till skadan. TFY kompletterar förmånerna inom den allmänna försäkringen och försäkringen för skador i arbetet.

Ersättning för sveda och värk lämnas i normalfallet vid arbetsoförmåga som varar mer än 30 dagar och beräknas efter vissa tabellnormer. För lyte och men lämnas ersättning när defekten kan förutses bli bestående för framtiden, dock tidigast då den akuta sjukdomstiden har upphört.

Trygghetsförsäkringens motsvarighet på det statliga området är statens personskadeförsäkring, som har samma regler för ersättning vid ideell skada som TFY. Frågor om ersättning avgörs av en statlig nämnd, trygghetsnämnden. Riksförsäkringsverket betalar ut ersättningarna.

För att målet om så stor jämställdhet som möjligt med den som skadas i förvärsarbete skall kunna nås måste den som skadas i verksamhet inom samhällets försvar och liknande verksamhet eller under anstaltsvistelse ges rätt till ersättning för ideell skada på liknande sätt. Kommittén föreslår därför att den personkrets som omfattas av den föreslagna lagen om statligt personskadeskydd skall få rätt till ersättning för lyte och men m. m. Bestämmelserna om menersättning bör ges i en särskild lag om ersättning av statsmedel för ideell skada och utformas efter mönster av den statliga personskadeförsäkringen. Kommittén föreslår således att den som drabbas av skada på vilken lagen om statligt personskadeskydd är tillämplig skall ha rätt till ersättning av statsmedel för sveda och värk, lyte eller annat stadigvarande men liksom för olägenheter i övrigt till följd av skadan. Ersättningen föreslås utgå med belopp som skulle ha utgått om den skadade hade omfattats av statens personskadeförsäkring.

Kommittén föreslår att ersättningsrätten skall omfatta skador som inträffar under själva tjänstgöringen, verksamheten eller vistelsen inom förlägningsområde, häkte, anstalt eller liknande samt under resa till eller från dessa. Skyddet bör däremot inte omfatta skador som i annat fall inträffar utanför förlägningsområde, under permission eller under annan fritid.

Förslagen om ersättning för ideell skada har i allmänhet godtagits vid remissbehandlingen. Några remissinstanser föreslår dock att den ersättningsberättigade personkretsen skall vidgas. En majoritet i riksförsäkringsverkets styrelse anser att lagen bör omfatta även arbetsskadeförsäkrade som står utanför TFY. Några remissinstanser, bland dem LO, vill att skyddet skall omfatta även den som genomgår arbetsmarknadsutbildning o.d. LO vill dessutom att skyddet skall omfatta andra elever i vuxenutbildning. Bl. a. SAF påpekar att TFY står öppen för alla kategorier av arbetsgivare och arbetstagare liksom för egenföretagare utan anställda och betonar därför att den föreslagna lagen bör ses som ett undantag som inte får omfatta andra kategorier än kommittén har föreslagit. Civilförsvarsstyrelsen vill utsträcka skyddet till att

omfatta all fritid. Försvarets civilförvaltning vill behålla ett reviderat särskilt olycksfallsskydd för militärskador.

Frågan om behovet av en särskild menersättning för dem som omfattas av arbetsskadeförsäkringen prövades av riksdagen i samband med att LAF antogs förra året. Några skäl som kan motivera en ändrad inställning har enligt min mening inte framkommit sedan dess. Jag förordar därför att rätten till ersättning för ideell skada får gälla de grupper som kommittén har föreslagit. Jag finner det vidare vara en fördel att anknyta ersättningen till vad som gäller inom den statliga personskadeförsäkringen. Därigenom tillförsäkras de som omfattas av lagen samma förmåner som gäller för de statligt anställda. Samtliga som berörs av lagen bör ha rätt till ersättning efter enhetliga grunder. Jag kan därför inte förorda att ett särskilt olycksfallsskydd för militärskador behålls, särskilt inte mot bakgrund av att det nya skyddet i motsats till olycksfallsskyddet även omfattar sjukdomar utan samband med olycksfall. Även i övrigt biträder jag kommitténs förslag i huvudsak när det gäller rätten till ersättning för ideell skada. De närmare bestämmelserna kommer jag att behandla i specialmotiveringen till lagförslaget.

5.3.7.2 Ersättningens administration

Kommittén har övervägt olika lösningar i frågan hur den nya menersättningen skall administreras. Kommittén har stannat för att föreslå att ärenden enligt den nya lagen skall handläggas av riks försäkringsverket. Kommittén framhåller därvid att verket har stor erfarenhet av frågor som hänger samman med ett medicinskt invaliditetsbegrepp som skall tillämpas vid bestämmandet av menersättningen. Verkets beslut föreslås så länge försäkringsrådet finns kunna överklagas dit och rådets beslut hos försäkringsdomstolen.

Kommitténs förslag beträffande administrationen av ersättning för ideell skada har föranlett delade meningar bland de remissinstanser som har behandlat frågan. Avtalsverket, riksrevisionsverket, ÖB och samtliga arbetstagarorganisationer förordar att ärendena skall handläggas av trygghetsnämnden.

De nämnda remissinstanserna framhåller att domstolar inte bör tillämpa avtal på arbetsmarknaden och att man bör ha samma instansordning som gäller för statens personskadeförsäkring. Annars finns det risk för en splittrad praxis. Trygghetsnämndens stora vana vid ärenden av detta slag åberopas också. Försäkringskassförbundet och Sveriges advokatsamfund å andra sidan anser att försäkringskassorna bör handlägga ärendena. Statskontoret anser att försäkringskassorna bör avgöra ärendena efter hörande av trygghetsnämnden. Riksförsäkringsverket är – i avvaktan på resultatet av vissa överväganden rörande frågor om de statsanställdas olika förmåner vid arbetsskada – inte berett att ta slutlig ställning i administrationsfrågan.

För egen del anser jag det viktigt att praxis blir lika vid tillämpningen av

statens personskadeförsäkring och den nya lagstiftningen om ersättning för ideell skada. De materiella reglerna för ersättningen fastställs genom avtal mellan parterna på arbetsmarknaden. Reglerna blir i huvudsak desamma som i statens personskadeförsäkring. Det synes därför mest rationellt att beslut om ersättning fattas av trygghetsnämnden, som har stor vana från handläggning av sådana ärenden för arbetstagare i offentlig tjänst. Jag förordar därför att trygghetsnämnden anförtros uppgiften att avgöra ersättningsärendena. De bör handläggas på samma sätt som ärenden om ersättning enligt statens personskadeförsäkring. Detta innebär bl. a. att tvistiga ärenden kan omprövas genom hänskjutande till skiljenämnden för vissa trygghetsfrågor.

5.3.8 *Arbetskaderegleringen för statsanställda*

F. n. handläggs yrkesskadeärenden beträffande statens arbetstagare av riksförsäkringsverket. Kommittén föreslår att handläggningen av nya ärenden skall överlåtas åt försäkringskassorna på samma sätt som har föreskrivits för andra arbetsskadeärenden.

Kommitténs förslag har lämnats utan erinran vid remissbehandlingen. Jag förordar att det genomförs.

5.3.9 *Krigsförsäkring för sjömän*

Lagen (1954:246) om krigsförsäkring för sjömän m. fl. lämnar ett kompletterande skydd vid olycksfall till följd av krigsåtgärd för den som tjänstgör ombord på svenskt fartyg. Lagen gäller även olycksfall utom arbetet, men inte skada till följd av krig i vilket Sverige är indraget. Även statliga befattningshavare, t. ex. lotsar, som under utövande av sin befattning tjänstgör ombord på utländskt fartyg omfattas. Skada på grund av krigsolycksfall anses som yrkesskada, oavsett om olycksfallet har skett i eller utom arbetet. Ersättning utgår enligt YFL:s regler. Dessutom finns särregler som innebär att ytterligare ersättning utgår. Den skadades årliga arbetsförtjänst får inte beräknas till lägre belopp än två och ett halvt basbelopp. Utöver livränta utgår ett engångsbelopp till skadad och efterlevande. Vid förlust av arbetsförmågan och vid dödsfall uppgår engångsbeloppet till sex gånger basbeloppet. Vid nedsättning av arbetsförmågan utgår det lägre belopp som svarar mot nedsättningen. Ersättning efter nämnda regler kan också utgå till bl. a. sjömän som tjänstgjort på svenskt fartyg som har gått förlorat eller förstörts vid sjöolycka utom riket, om sjömannen drabbas av olycksfall till följd av krigsåtgärd under hemresa till Sverige med annat fartyg.

Kommittén framhåller att ersättningen till sjömän för olycksfall i arbetet har höjts kraftigt genom den nya lagen om arbetskadeförsäkring och TFY. Enligt kommitténs mening är det därför inte motiverat med särskilda

bestämmelser när skada inträffar i arbetet. Däremot anser kommittén att ersättning fortfarande bör utgå för skador som inträffar under fritid och under hemresa till Sverige. Förmånerna bör utgå enligt reglerna i LAF. Den särskilda ersättningen om sex basbelopp bör utgå också i fortsättningen. Ersättningen bör bekostas av statsmedel och administreras av riksförsäkringsverket.

Kommitténs förslag till utformning av krigsskadeersättningen till sjömän har i sak lämnats utan erinran under remissbehandlingen.

Även jag förordar att det genomförs i huvudsak. Lagen bör gälla för sjömän som omfattas av arbetsskadeförsäkringen. Med sjöman bör liksom i nuvarande krigsförsäkringslag jämföras annan arbetstagarare som följer med fartyget och utför arbete för fartygets räkning, t. ex. resreparatörer, garantipersonal och fartygsinspektörer. Till följd av LAF:s utsträckning till uppdragstagarare och egenföretagare bör också dessa kunna få krigsskadeersättning om de utför liknande tillfälligt arbete. Huvuddelen av fartygen i den svenska handelsflottan går numera i trafik enbart mellan utländska hamnar och sjömännen är till nästan 40 % utländska medborgare. Efter samråd med chefen för kommunikationsdepartementet föreslår jag därför vidare att även resor till tjänstgöring på svenskt fartyg och hemresor till annat land än Sverige tas med i den nya lagen.

I fråga om administrationen ansluter jag mig till förslag som har framförts från statskontoret och Försäkringskassförbundet om att ersättningen i fortsättningen skall administreras av Göteborgs allmänna försäkringskassa, som redan har vissa speciella uppgifter i samband med sjömän. Man undviker härigenom att riksförsäkringsverket tilldelas nya beslutsuppgifter i första instans.

Fiskare som drabbas av olycksfall till följd av krigsåtgärd har f. n. rätt till ersättning av statsmedel enligt en särskild krigsersättningsförordning (SFS 1954:248). Kommittén föreslår att förordningen skall upphävas, eftersom fiskarnas grundskydd i hög grad kommer att förstärkas vid genomförande av förslaget att egenföretagare skall omfattas av arbetsskadeförsäkringen. Förordningen har tillämpats i mycket få fall och är nu helt betydelselös.

Kommitténs förslag har inte mött några invändningar vid remissbehandlingen. Jag ansluter mig till förslaget och föreslår att förordningen om krigsersättning för fiskare skall upphävas samtidigt som LAF träder i kraft.

5.4 Äldre skadefall

5.4.1 Uppräkning av livräntor

Det har varit en allmän princip att ersättningar för skada i arbetet fortsätter att utgå enligt de bestämmelser som gällde då skadefallet inträffade oavsett

att ny lagstiftning genomförs. Åtskilliga livräntor utgår därför enligt äldre lagstiftning. Dessa livräntor har höjts vid skilda tillfällen. De är numera värdesäkrade genom anknytning till basbeloppet. De senaste och viktigaste höjningarna gjordes genom lagen (1955:469) angående omreglering av vissa ersättningar enligt lagen den 17 juni 1916 (nr 235) om försäkring för olycksfall i arbete m. m., lagen (1962:303) om förhöjning av vissa ersättningar i anledning av yrkesskada m. m. samt lagen (1967:919) om värdesäkring av yrkesskadelivräntor m. m.

Livräntor som utgår av statsmedel när staten står som arbetsgivare och ersättningar enligt olika militärsättningsförfattningar har räknats upp och värdesäkrats på motsvarande sätt. Livräntor som utgår från statsunderstödd frivillig försäkring för fiskare enligt författningar 1908 och 1918 har också omreglerats, förhöjts och värdesäkrats.

I den nya arbetsskadeförsäkringen höjs compensationen för inkomstbortfall till 100 % och ersättningsunderlaget för livränta till högst sju och ett halvt basbelopp. Detta innebär en kraftig höjning av ersättningsnivån. Bestämmelserna gäller inte yrkesskador som har inträffat före ikraftträdandet. De äldre livräntorna är som tidigare har nämnts anknutna till basbeloppet. Trots uppräknings- och värdesäkring har de äldre livräntorna kommit att släpa efter i standardutvecklingen. Den höjning av standarden som de fullt förvärvsarbetsande har fått åtnjuta bör enligt kommitténs mening också komma dem till del som på grund av yrkesskada inte har kunnat arbeta alls eller endast i begränsad omfattning. Livräntorna för de äldre skadefallen bör därför förbättras i anslutning till införandet av den nya arbetsskadeförsäkringen.

Kommittén framhåller att man bör sträva efter att räkna upp livränta endast i de fall där yrkesskadan har minskat den skadades förvärvsförmåga. Detta mål skulle nås om man efter individuell prövning räknade upp livräntan i den mån den skulle ha utgått om LAF hade gällt vid skadefallet. Man skulle således till grund för uppräkningslägga en skadebedömning enligt den princip om ett ekonomiskt invaliditetsbegrepp som har införts i den nya lagstiftningen. Kommittén har emellertid vid sin utredning funnit att det inte är en framkomlig väg att individuellt ompröva de gamla livräntorna. Man måste i stället välja en generell metod och avstå från kravet i varje enskilt fall på att inkomstbortfall föreligger. Livräntor som grundas på relativt låga invaliditetsgrader bör dock inte räknas upp. Skador med låg medicinsk invaliditet inverkar nämligen nästan aldrig på förvärvsförmågan. Kommittén anser att uppräkningslägga av äldre livräntor bör ske med tillämpning av den princip som har kommit till uttryck när man på senare tid vid uppräkningslägga av vissa statliga ersättningar har satt gränsen vid 25 % invaliditet.

Kommittén föreslår att livräntan till den som skadats före år 1955 räknas upp med 30 %, till den som skadats under åren 1955–1967 med 20 % och till den som skadats efter år 1967 med 10 %. För att undvika att årlivräntan höjs med alltför obetydligt belopp bör uppräkningslägga dock alltid ske med minst 500

kr. Motsvarande skall gälla för livränta till efterlevande.

LO och Folksam har i sina remissyttranden anfört att även livränta som grundar sig på lägre invaliditetsgrad än 25 % bör kunna räknas upp. Livräntetagaren bör i sådant fall kunna begära individuell prövning om han kan styrka att skadan har föranlett inkomstförlust. Folksam vill alternativt sänka 25-procentgränsen.

Jag vill erinra om att mer än hälften av de livräntor som nu utgår grundas på mindre än 25 % invaliditet. Som kommittén har framhållit skulle en individuell uppräknings bli mycket svår eller t. o. m. omöjlig att genomföra på ett rättvist sätt. Inte heller anser jag det rimligt att generellt sänka gränsen under 25 %. Jag ansluter mig därför till kommitténs förslag som i övrigt har lämnats utan erinran vid remissbehandlingen.

5.4.2 Samordning mellan livränta och pension

Livränta till yrkesskadad är f. n. i princip livsvarig. Enligt YFL reduceras dock livräntan till 3/4 av sitt belopp fr. o. m. 65 år. På pensionssidan sker också en viss reduktion. Om pensionsberättigad har rätt till egenlivränta enligt yrkesskadeförsäkringslagen eller enligt någon av de övriga särskilda ersättningsförfattningarna skall enligt 17 kap. 2 § AFL den folkpension och tilläggspension i form av förtidspension eller ålderspension som tillkommer honom minskas med 3/4 av livräntan. Undantag gäller om ersättningen utgår på grund av frivillig försäkring.

Folkpension i form av ålderspension, änkepension eller barnpension och tilläggspension i form av änkepension eller barnpension minskas med 3/4 av den pensionsberättigade för samma tid tillkommande efterlevandelivränta.

Föreligger rätt till både folkpension och tilläggspension, skall avdrag för yrkesskadeersättning göras i första hand på tilläggspensionen. Åtminstone något av folkpensionen skall bli kvar att utbetala. Sålunda skall efter avdrag alltid vara kvar minst 1/4 av förtidspension och barnpension. Av änkepension skall alltid minst hälften utbetalas och av ålderspension minst 3/4.

LAF:s bestämmelser om åldersförmåner innebär att livräntan upphör att utgå då livräntetagaren fyller 65 år. För den som efter uppnådda 65 år saknar ålderspension eller har en låg pension gäller en garantiregel att livräntan skall utgå även efter 65 års ålder i den mån pensionsförmånerna inte uppgår till minst 65 % av livräntebeloppet. Pensionsförmånerna skall inte reduceras utan utgå ograverade. Livräntan skall beaktas vid beräkning av pensionsgrundande inkomst. Är någon som har rätt till livränta samtidigt berättigad till förtidspension med anledning av den inkomstförlust som har föranlett livräntan, utgår livräntan endast i den mån den överstiger pensionen. För efterlevandelivränta gäller liknande bestämmelser.

De nuvarande samordningsreglerna ger enligt kommitténs mening i de flesta fall tillfredsställande materiellt resultat i fråga om de äldre livräntorna. Kommittén är emellertid medveten om att många livräntetagare upplever det orättvist att pensionsförmånerna reduceras med viss del av livräntans belopp. Livräntan utgår ju som kompensation för yrkesskada och borde därför inte få försämra deras pensionsförmåner. Psykologiskt känner de sig därför berövade viss del av sin pension och satta i ett sämre läge än icke yrkesskadade pensionärer. Synpunkter av detta slag har kommit fram i olika sammanhang och kommittén har därför övervägt att föreslå en ändring i samordningsreglerna även för äldre skadefall. Kommittén har prövat olika lösningar. Att slopa samordningsreglerna skulle leda till överkompensation. Att låta pensionerna utgå helt men föreskriva större avdrag på livräntorna än f. n. skulle enligt kommittén leda till icke önskvärda effekter, bl. a. skulle livräntetagare med hög ATP tjäna mest på en sådan omläggning.

Kommittén förordar därför att de nuvarande samordningsreglerna skall gälla även i fortsättningen för de äldre skadefallen. Med hänsyn till vikten av att livräntetagarna får klar insikt i hur reglerna är konstruerade förordar kommittén dels att utbetalningen av pension och livränta sker genom en enda anvisning, där uträkningarna redovisas lättfattligt, dels att livräntetagaren när han börjar uppbära pension tillställs lättfattlig information om vilka förmåner som kommer att utgå, hur förmånerna är samordnade och om grunden för samordningsbestämmelserna.

I likhet med kommittén finner jag det inte lämpligt att genomföra en ändring i de regler som gäller för samordningen av de äldre livräntorna och den allmänna försäkringens pensionsförmåner. Jag ansluter mig vidare liksom bl. a. LO till den bedömning som kommittén har gjort när det gäller sättet för utbetalning och beträffande behovet av information.

5.4.3 Sjukpenning vid restarbetsförmåga

F. n. får livräntetagare, som blir sjuk i annan sjukdom än den som har föranlett livräntan, behålla livräntan. Han får därutöver sjukpenning från den allmänna sjukförsäkringen som är beräknad på den inkomst som han har på grund av restarbetsförmågan. Får livräntetagaren däremot återfall i den skada som har föranlett livräntan, mister han livräntan under sjukdomstiden men får i stället en sjukpenning från yrkesskadeförsäkringen enligt regler som i realiteten innebär att han får nöja sig med en ersättning som motsvarar livräntan.

Enligt LAF får den skadade behålla livräntan under återfall. Denna kompletteras därvid med sjukpenning från arbetsskadeförsäkringen, beräknad på den sjukpenninggrundande inkomst som är fastställd för restarbetsförmågan efter arbetsskadan.

Kommittén anser att reglerna om ersättning till den som enligt äldre

lagstiftning uppbär livränta och som insjuknar på nytt med anledning av den gamla skadan bör ändras. Samma ersättning bör utgå när livräntetagaren drabbas av recidiv som när han insjuknar i annan sjukdom. Kommittén föreslår därvid att livräntetagaren vid recidiv skall få behålla livräntan och dessutom få sjukpenning från yrkesskadeförsäkringen, grundad på restarbetsförmågan. Det sammanlagda beloppet av livränta och sjukpenning bör dock inte få överstiga vad som skulle ha utgått i sjukpenning enligt AFL vid en sjukpenninggrundande inkomst om sju och ett halvt basbelopp.

Kommitténs förslag tillgodoser flera gånger framställda önskemål om en modernisering av lagstiftningen. Jag biträder förslaget, som har tillstyrkts vid remissbehandlingen.

5.5 Kostnader och ikraftträdande

Ersättningar enligt militärsättningslagen och liknande författningar beträffande civilförsvartjänst, räddningstjänst och anstaltsvistelse finansieras helt av statsmedel. Yrkesskadeförsäkringen finansieras genom arbetsgivaravgifter som förs till en särskild fond. Staten står dock självrisk beträffande sina arbetstagare.

Förslaget beträffande statligt personskadeskydd och ersättning vid ideell skada medför kostnader för staten på ca 2 milj. kr. per år. Kostnaderna belastar nästan helt förslagsanslaget Vissa ersättningar under försvarshuvudtiteln. Ett mindre belopp belastar förslagsanslaget Vissa yrkesskadeersättningar under socialhuvudtiteln.

Uppräkningen av äldre livräntor kan beräknas totalt kosta ca 46 milj. kr. per år. Av detta belopp faller ca 37 milj. kr. på arbetsskadefonden. Av det resterande beloppet belastar ca 4 milj. kr. statsbudgetens inkomsttitel Pensionsmedel och ca 5 milj. kr. förslagsanslaget Vissa ersättningar under försvarshuvudtiteln. Ett mindre belopp belastar även här förslagsanslaget Vissa yrkesskadeersättningar under socialhuvudtiteln.

Sammanfattningsvis medför således förslagen ett medelsbehov över statsbudgeten budgetåret 1977/78 om ca 11 milj. kr. varav ca 7 milj. kr. på förslagsanslaget Vissa ersättningar under försvarshuvudtiteln, ca 4 milj. kr. på inkomsttiteln Pensionsmedel och ca 100 000 kr. på förslagsanslaget Vissa yrkesskadeersättningar under socialhuvudtiteln.

Som kommittén har föreslagit bör lagförslagen genomföras den 1 juli 1977 samtidigt som LAF träder i kraft.

Den nya arbetsskadeförsäkringen kommer i enlighet med vad som beslutades när LAF antogs endast att gälla skador som inträffar efter lagens ikraftträdande. Vissa gränsfall kan därvid uppkomma, t. ex. när skador som har inträffat dessförinnan skulle anses som arbetsskador enligt LAF men inte faller in under YFL:s sjukdomsbegrepp. Jag vill med anledning härav erinra om den år 1962 bildade särskilda yrkesskadefonden, vars avkastning får

användas av regeringen för att bevilja ersättning i vissa gränsfall när lagreglerna inte medger ersättning. Enligt min mening bör med anledning av den nya lagstiftningen ersättning kunna utgå ur fonden i fall som framstår som ömmande.

5.6 Övriga frågor

Vissa ytterligare ändringar utöver dem som jag nu har behandlat bör i detta sammanhang göras också i andra lagar. Jag återkommer i specialmotiveringen till skälen härför och utvecklar där närmare innebörden av mina förslag.

6 Upprättade lagförslag

I enlighet med vad jag nu har anfört har inom socialdepartementet upprättats förslag till

1. lag om statligt personskadeskydd,
2. lag om statlig ersättning vid ideell skada,
3. lag om krigsskadeersättning till sjömän,
4. lag om uppräknig av yrkesskadelivräntor m. m.,
5. lag om uppräknig av statliga yrkesskadelivräntor m. m.,
6. lag om ändring i lagen (1976:380) om arbetsskadeförsäkring,
7. lag om ändring i lagen (1962:381) om allmän försäkring,
8. lag om ändring i lagen (1956:293) om ersättning åt smittbärare,
9. lag om ändring i skadeståndslagen (1972:207),
10. lag om ändring i reglementet (1961:265) angående förvaltningen av riksförsäkringsverkets fonder,
11. lag om upphävande av vissa författningar om handläggning av ärenden angående yrkesskadeförsäkring,
12. lag om ändring i lagen (1937:249) om inskränkningar i rätten att utbetomma allmänna handlingar,
13. lag om ändring i luftfartslagen (1957:297),
14. lag om ändring i lagen (1960:331) om skyddsåtgärder vid olyckor i atomanläggningar m. m.,
15. lag om ändring i brandlagen (1974:80),
16. lag om ändring i kommunalskattelagen (1928:370),
17. lag om ändring i taxeringslagen (1956:623),
18. lag om ändring i uppbördslagen (1955:272),
19. lag om ändring i lagen (1965:269) med särskilda bestämmelser om kommuns och annan menighets utdebitering av skatt,
20. lag om ändring i lagen (1959:552) om uppbörd av vissa avgifter enligt lagen om allmän försäkring, m. m.

Vid upprättande av lagförslagen har samråd skett

med chefen för justitiedepartementet beträffande 1, 2, 9, 12 och 13

med chefen för försvarsdepartementet beträffande 1, 2 och 5

med chefen för kommunikationsdepartementet beträffande 1–3

med chefen för budgetdepartementet beträffande 2, 5 och 16–19

med chefen för industridepartementet beträffande 1, 2 och 14

med chefen för kommundepartementet beträffande 1, 2 och 15

7 Specialmotivering till lagförslagen

7.1 Förslaget till lag om statligt personskadeskydd

1 §

I paragrafen anges den skyddade personkretsen. Första stycket gäller obligatoriskt personskadeskydd vid tjänstepliktig verksamhet inom totalförsvaret, vid räddningstjänst och under frihetsberövande. I andra stycket får regeringen möjlighet att ge skydd åt frivilliga inom totalförsvaret eller vid räddningsföretag. Lagen har utformats för fredsförhållanden, men det har inte som i t. ex. militärsättningslagen (1950:261) (MEL) gjorts undantag om Sverige är i krig. Det får avgöras i annat sammanhang i vad mån lagen skall gälla under krig, krigsfara eller andra utomordentliga förhållanden. Det kan härvid erinras om att ett i YFL inskrivet undantag för skada som har orsakats av krigsåtgärd (6 § sista stycket) inte har förts över till LAF.

Första stycket 1 gäller i huvudsak personer som f. n. omfattas av MEL eller förordningen (1954:249) om ersättning i anledning av kroppsskada, ådragen under tjänstgöring i civilförsvaret (CEF). Värnpliktig, vapenfri tjänstepliktig, den som genomgår bistånds- och katastrofutbildning och den som deltar i utbildning eller övning för tjänst som kan åläggas viss medicinalpersonal har skydd enligt MEL, jfr SFS 1966:413, 1971:355 resp. 1953:688. MEL gäller dessutom obligatoriskt vid utbildning till regements- eller reservofficer och annan liknande utbildning som inte fullgörs enligt värnpliktslagen samt för hemvärnspersonal. Dessa grupper avses få skydd som frivilliga enligt paragrafens andra stycke. Liksom enligt CEF skall civilförsvarspliktiga ha skydd vid tjänstgöring, utbildning och övning inom civilförsvaret. Reservofficerare vid försvarsmakten och befälsanställda i civilförsvaret blir försäkrade enligt LAF som arbetstagare hos staten. Det kan i detta sammanhang påpekas att även den som vid krigsfara utför arbete som har ålagts enligt allmänna tjänstepliktslagen (1959:83) torde jämföras med förvärvsarbetande.

Personskadeskydd skall finnas också vid inskrivningsprövning. Härmed avses närmast inskrivningsförrättning enligt värnpliktslagen eller civilförsvarslagen. Skyddsbestämmelserna har emellertid utformats så att de även

gäller vid inställelse för förhör inför vapenfrinämnden och samtal med utredningsman som har förordnats av nämnden (SFS 1966:414) samt vid urvalsprövning för bistånds- och katastrofutbildning (SFS 1971:355). Antagningsprövning för regementsofficers- och reservofficersaspiranter, som f. n. omfattas av MEL, kan täckas genom föreskrift som avses i andra stycket. Skyddet vid inskrivningsprövning gäller i praktiken främst för färdolycksfall (jfr 4 §).

Första stycket 2 gäller räddningstjänst vid bl. a. brand, olycka i atomanläggning eller flygolycka och innebär i sig ingen materiell ändring i nuvarande ordning (SFS 1974:80 och 411 samt 1961:457 och 564). Det är här i princip fråga om tjänstepliktigt verksamhet.

Första stycket 3 avser dem som har berövats friheten genom domstols eller myndighets beslut. Häktade liksom intagna i kriminalvårdsanstalter och allmänna eller statsunderstödda enskilda vårdanstalter för alkoholmissbrukare har f. n. under vistelsen i häktet eller anstalten rätt till ersättning enligt förordningen (1954:250) om ersättning i anledning av kroppsskada, ådragen under vistelse å anstalt m. m. (AEF). I enlighet med vad som har anförts i den allmänna motiveringen har den nya lagen fått omfatta också elever vid ungdomsvårdsskolor samt anhållna och andra som mera kortvarigt hålls i kriminalvårdsanstalt, häkte eller polisarrest. Bestämmelser om frihetsberövanden finns i exempelvis 23 och 24 kap. rättegångsbalken, 26 och 28–30 kap. brottsbalken, utlänningslagen (1954:193), barnvårdslagen (1960:97), lagen (1954:579) om nykterhetsvård, lagen (1966:293) om beredande av sluten psykiatrisk vård i vissa fall, lagen (1973:558) om tillfälligt omhändertagande och lagen (1976:511) om omhändertagande av berusade personer m. m.; jfr även lagen (1976:371) om behandlingen av häktade och anhållna m. fl. samt anslutande förordning (1976:376). AEF ger skydd även vid vistelse i arbetsanstalt enligt lagen (1964:450) om åtgärder vid samhällsfarlig asocialitet. Detta skydd har förts över till den nya lagen. I AEF omnämnd vistelse på arbetshem enligt lagen (1956:2) om socialhjälp eller barnvårdslagen kan däremot inte längre förekomma. Det bör slutligen anmärkas att ny sociallagstiftning med anledning av socialutredningens kommande slutbetänkande kan föra med sig ändringar i här aktuella bestämmelser.

Paragrafens andra stycke ger regeringen möjlighet att sträcka ut personskadeskyddet till frivilliga inom totalförsvaret och vid räddningsföretag. Enligt de särskilda föreskrifter av regeringen som f. n. gäller omfattar MEL även krigsfrivilliga, medlemmar i sjövärnsskåren och de frivilliga försvarsorganisationerna, praktikanter vid försvarsmakten och värnpliktiga hemvärnsmän (SFS 1950:334). Dessa avses liksom tidigare nämnda frivilliga få fortsatt skydd genom särskild förordning. Även andra frivilliga inom totalförsvaret skall kunna tas med. I detta sammanhang kan påpekas att det i 1 § 3 mom. MEL finns en bestämmelse att ersättning kan utgå i huvudsaklig överensstämmelse med grunderna i MEL efter särskilt beslut av regeringen.

Bestämmelsen torde aldrig ha tillämpats och har inte fått någon motsvarighet i den nya lagen. Regeringen skall som har nämnts nyss även kunna ge personskadeskydd åt den som frivilligt deltar i verksamhet för att avvärja eller begränsa skada på människor eller egendom eller i miljön (jfr 1 § brandlagen). Avsikten är att detta skall ske genom beslut i det enskilda fallet. Det kan t. ex. gälla fjällräddning eller sjöräddning eller andra behjärtansvärda insatser för att rädda människor, kanske med fara för eget liv.

2 §

Med hänsyn till lagens vida tillämpningsområde kan förekommande skador vara täckta även av LAF. En värnpliktig kan t. ex. skadas vid förvärsarbete under övningsuppehåll. Det har härvid ansetts vara en riktig princip att låta arbetsskadeförsäkringen gälla i första hand. CEF och AEF gäller aldrig vid skador som täcks av obligatorisk yrkesskadeförsäkring. Eftersom personskadeskyddet i vissa situationer är något förmånligare än arbetsskadeförsäkringen och ersättningen inte bör bli lägre bara därför att skadan också kan anses som arbetsskada, har emellertid LSP gjorts tillämplig i den mån den ger högre ersättning än LAF. Detta får betydelse för den som omfattas av garantireglerna i 12 § eller har rätt till särskild sjukpenning enligt 13 §. I den mån LSP därvid är förmånligare än LAF, skall arbetsskadeersättningen förstärkas med ett tillägg från personskadeskyddet.

Om t. ex. en värnpliktig insjuknar under förvärsarbete, men sjukdomen på grund av LAF:s skadebegrepp och bevisregler inte anses som arbetsskada, kan sjukdomen givetvis ändå berättiga till ersättning från personskadeskyddet. Detta gäller även om skadan visar sig först efter skyddstiden (jfr 8 §). Som har anförts under 1 § skall däremot den som i egenskap av förvärsarbetande deltar i verksamhet inom totalförsvaret eller i räddningsarbete inte omfattas av LSP.

4 §

I denna paragraf anges den tid under vilken personskadeskyddet vanligtvis gäller i det enskilda fallet. Bestämmelsen innebär en väsentlig förbättring för dem som omfattas av skyddet och har behandlats utförligt i den allmänna motiveringen. I syfte att förenkla utformningen av lagen har här och i andra paragrafer använts begreppen "skyddstid" och "verksamhet" resp. "intagning". Med verksamhet skall förstås i 1 § angiven tjänstgöring, utbildning, inskrivningsprövning, räddningstjänst, övning, skyddsarbete och vissa motsvarande frivilliga insatser.

För den värnpliktige innebär bestämmelsen att personskadeskydd inträder när färd för inryckning till viss värnpliktstjänstgöring påbörjas och gäller till dess färd för utryckning från tjänstgöringen avslutas. Han är således skyddad

under hela utbildningstiden, såväl under själva utbildningen som under övningsuppehåll och annan fritid. För hemvärnsmannen som deltar i hemvärnsövningar under ett par dagar i taget betyder regeln att han har skydd under dessa dagar och vid resor till och från övningarna (jfr kommentaren till 1 § andra stycket).

Beträffande räddningstjänst o. d. kommer skyddet normalt att gälla endast under själva arbetet och vid färd dit och därifrån.

Vid anstaltsvistelse skall skyddet inträda när färd för intagning i anstalten, ungdomsvårdsskolan, häktet eller polisarresten påbörjas och gälla till dess hemfärd från intagningen efter frigivning eller utskrivning avslutas. Här får alltså särskilda regler om när intagningen skall anses upphöra viss betydelse. Skydd kommer i princip att finnas även under permission och vid vård utom anstalt eller skola. I dessa fall gäller dock enligt 5 § vissa begränsningar i skyddet. Det bör vidare erinras om att den som är villkorligt frigiven enligt 26 kap. 6 § brottsbalken inte är att anse som intagen i anstalt. För anhållna och andra som mera kortvarigt har berövats friheten kommer personskadeskydd i praktiken att finnas endast under vistelsen i arrest e. d. och vid färd dit och därifrån.

5 §

Det vidsträckta personskadeskydd som har föreslagits i föregående paragraf har ansetts kräva vissa begränsningar. I princip borde ett skydd som också innefattar fritid vara inskränkt till att gälla i Sverige. Över de nordiska riksgrensarna pågår emellertid en omfattande trafik. Många har släktingar i våra grannländer. Andra kontaktorsaker är gränshandel, förvärvsarbete, nöjesliv och religionsutövning. För dem som är bosatta eller förlagda vid gränserna ingår därför ofta vistelse i grannlandet som ett naturligt inslag i fritiden. Det skulle i dessa fall vara otillfredsställande att låta skyddet upphöra vid gränsen. I huvudsaklig överensstämmelse med kommitténs förslag föreslås därför personskadeskyddet få gälla också när någon vistas i något av våra närmaste nordiska grannländer. Försvarsmakten anordnar ibland resor utom Norden för värnpliktiga. Det är naturligt att låta skyddet gälla även under sådana resor. Likaså bör värnpliktiga som är bosatta utom Norden ha samma skydd under vistelse i hemlandet som i Sverige om staten har bekostat hemresan. Liknande synpunkter kan anföras i andra sammanhang.

Som har anförts i den allmänna motiveringen bör anstaltsintagna i princip ha personskadeskydd även vid vård utom anstalt. I vissa fall kan emellertid denna del av vårdtiden bli mycket lång, t. ex. vid försökspermission inom nykterhetsvården. Den som sköter sig under permissionen brukar dock kunna bli utskriven i förtid efter sex månaders vård. För elev vid ungdomsvårdsskola kan också tiden för vård utom anstalt i vissa fall bli tämligen lång.

Det har ansetts rimligt att begränsa skyddstiden i dessa fall. Enligt kommitténs förslag har därför en bestämmelse härom tagits in i paragrafens andra stycke. Regeln skall tillämpas särskilt för varje permission e. d. Om en permission förlängs, bör endast en permission anses föreligga.

6 §

Paragrafen innehåller den centrala bestämmelsen att varje skada under skyddstiden kan berättiga till ersättning. Lagen gäller alltså för såväl olycksfallsskador som sjukdomar, däribland arbetssjukdomar enligt LAF. Detta är i princip ingen nyhet för dem som i dag omfattas av MEL (1 § 1 mom.), men innebär som har berörts i den allmänna motiveringen en utvidgning för övriga grupper. Dessa har nämligen f. n. skydd endast för olycksfall och YFL:s yrkessjukdomar. När det gäller kortvarig verksamhet har utvidgningen dock bara marginell betydelse, särskilt mot bakgrund av bevisreglerna i 8 §.

7 §

Här återfinns lagens bevisregel beträffande samband mellan skada och olycksfall under skyddstiden. Regeln stämmer i sak överens med motsvarande bestämmelser i 3 § 1 mom. MEL och 2 kap. 2 § LAF.

8 §

Paragrafen innehåller bevisregler beträffande skador som har orsakats av annat än olycksfall, dvs. för såväl arbetssjukdomar enligt LAF som andra sjukdomar utan samband med olycksfall. Bestämmelserna motsvarar i sak 3 § 2 mom. MEL. Vid tillämpning av dessa regler behöver man inte som enligt LAF först konstatera om s. k. skadlig inverkan har förekommit i tjänstgöringen. Skadebegreppet anknyter i stället till skadans förhållande till skyddstiden i dess helhet. Har skadan visat sig under skyddstiden, är den i allmänhet också ersättningsgill. Det föreligger nämligen presumtion för orsakssamband med verksamheten i fråga. Om en sjukdom visar sig efter skyddstidens slut, är presumtionen omvänd.

9 §

Enligt 2 kap. 3 § LAF skall med skada avses personskada och skada på protes eller annan liknande anordning som användes för sitt ändamål när skadan inträffade. Vidare skall enligt 2 kap. 4 § skada som har orsakats av annat än olycksfall anses ha inträffat den dag då skadan visade sig. Dessa bestämmelser, som har förebilder bl. a. i MEL (1 § 1 mom. och 3 § 3 mom.), har getts motsvarande tillämpning inom personskadeskyddet.

10 §

Förmånerna vid skada skall enligt denna paragraf i princip vara lika med de arbetsskadeförmåner som kan utgå efter den 90-dagarsperiod under vilken LAF är samordnad med den allmänna sjukförsäkringen. Förmånerna utgörs av ersättning för sjukvårdskostnader, sjukpenning, livränta och begravningshjälp. En av nyheterna i förhållande till nuvarande ordning är att även konvalescentvård blir ersättningsberättigande.

Genom hänvisningen till LAF kommer invaliditetsbedömningen i den nya lagen att anknyta till de principer som gäller inom den allmänna försäkringen. Det blir därigenom den faktiska nedsättningen i den skadades förmåga att skaffa sig inkomst genom arbete som bestämmer livräntans storlek. Livräntan skall kunna ersätta årlig inkomstförlust upp till sju och ett halvt basbelopp mot f. n. fem basbelopp. Samordningen med den allmänna pensioneringen utformas på samma sätt som inom arbetsskadeförsäkringen, dvs. livräntan skall täcka den del av inkomstförlusten som inte ersätts genom pension. Livräntan blir pensionsgrundande inom ATP.

I fråga om ersättning under skyddstiden finns bestämmelser i 11 §. Samordningen med den allmänna sjukförsäkringen regleras i 2 kap. 13 § och 3 kap. 13 § AFL (se avsnitt 7.7).

11 §

Värnpliktiga m. fl. har fri hälso- och sjukvård vid tjänstgöring och ibland även under viss tid efter utryckningen. Anstaltsintagna har också fri sjukvård. I paragrafens första stycke har därför liksom i 6 § 1 mom. MEL föreskrivits att sjukvårdersättning endast utgår i den mån staten inte tillhandahåller motsvarande förmån på annat sätt. Vad som avses med sjukvårdersättning framgår av 3 kap. 4 och 10 §§ LAF.

Andra stycket, som har förebilder i 6 § 5 mom. MEL och 5 § AEF, innebär att sjukpenning och egenlivränta inte skall utgå under skyddstiden. Begränsningen gäller endast den skyddstid under vilken skadan har inträffat och inte t. ex. en senare repetitionsutbildning. Visar sig en skada först efter skyddstiden, skall liksom enligt 6 § 2 mom. MEL och 4 § CEF sjukpenning inte utgå för den dag då skadan inträffade. I de båda bestämmelserna finns också en liknande tvådagars karensregel. Denna har emellertid ansetts onödig och har inte fått någon motsvarighet inom personskadeskyddet. Det bör vidare påpekas att en i 5 § AEF upptagen möjlighet för den skadades anhöriga att uppbära en motsvarighet till livränta under anstaltstiden inte har förts över till den nya lagen.

12 §

Av 10 § följer att sjukpenning- och livränteunderlag i princip skall utgöras av den skadades sjukpenninggrundande inkomst enligt AFL. I förevarande paragraf har emellertid i enlighet med vad som har anförts i den allmänna motiveringen tagits in en garantiregel för den som har skadats under en längre tids värnpliktstjänstgöring, vapenfri tjänstgöring eller biståndsutbildning. Om någon genomgår utbildning enligt 9 a § krigssjukvårdslagen som kan jämföras med värnpliktigas långa grundutbildning, skall garantiregeln gälla även för honom. Bestämmelsen, som har föregångare i bl. a. 9 § MEL, innebär att ersättningsunderlaget blir lägst två basbelopp för tid före 21 års ålder, två och ett halvt basbelopp mellan 21 och 25 år och därefter tre basbelopp. Även de som genomgår frivillig utbildning till regements- eller reservofficer avses bli omfattade av garantiregeln. Vissa övergångsfrågor behandlas under punkt 3 i övergångsbestämmelserna.

I detta sammanhang bör vidare erinras om att det inom yrkesskadeförsäkringen har ansetts otillfredsställande att fastställa en livsvarig ersättning på grundval av inkomstförhållandena vid skadetillfället, om den försäkrade på grund av sin ungdom eller oavslutad yrkesutbildning inte hade full lön i sitt yrke eller kanske inte någon lön alls. YFL har därför specialregler i 9 § tredje och fjärde styckena om beräkning av årlig arbetsförtjänst för sådana försäkrade. Bestämmelserna gäller i princip även här ifrågavarande personkrets (se t. ex. 9 § MEL) och har kanske i praktiken sin största betydelse vid tillämpning av MEL.

Bestämmelsen i 9 § tredje stycket YFL tar sikte på den som när skadan inträffade inte hade fyllt 25 år och innebär att den årliga arbetsförtjänsten skall räknas upp vid 18, 21 och 25 års ålder. Arbetsförtjänsten skall därvid uppskattas med hänsyn till den försäkrades sysselsättning vid skadetillfället. När det gäller den som har skadats under värnpliktstjänstgöring har man i praxis tagit hänsyn till den skadades sysselsättning vid värnpliktstjänstgöringens början. En motsvarighet till YFL:s bestämmelse har tagits in i 4 kap. 9 § LAF. Denna bestämmelse har genom hänvisningen till LAF i 10 § LSP gjorts tillämplig även på den som omfattas av personskadeskyddet. I enlighet med nuvarande praxis bör hänsyn därvid tas till den sysselsättning som den skadade hade före skyddstidens början.

Beträffande den som genomgår yrkesutbildning när skadan inträffar föreskrivs i 9 § fjärde stycket YFL att den årliga arbetsförtjänsten skall beräknas lägst till vad han skulle ha förtjänat om han då hade avbrutit utbildningen och börjat förvärvsarbete. Bestämmelserna har vid tillämpning av MEL tolkats så att man skall utgå från den utbildning som den skadade hade vid inryckningen. I avsnitt 7.6 föreslås att 4 kap. 10 § LAF skall utvidgas på visst sätt och innebära att varje försäkrad som drabbas av arbetsskada medan han genomgår yrkesutbildning skall få sitt ersättningsunderlag för beräknad utbildningstid bestämt lägst till den inkomst som han sannolikt

skulle ha fått, om han när skadan inträffade hade avbrutit utbildningen och börjat förvärvsarbete. För tiden efter utbildningstidens slut utgörs livränteunderlaget lägst av den inkomst av förvärvsarbete som han då sannolikt skulle ha haft, om skadan inte hade inträffat. Bestämmelserna kompletteras i 4 kap. 10 § LAF med en garantiregel som har redovisats i det föregående. Även dessa bestämmelser får motsvarande tillämpning på värnpliktiga m. fl.

13 §

Paragrafen överensstämmer i huvudsak med 22 a § MEL och har behandlats i den allmänna motiveringen. Vissa övergångsfrågor behandlas under punkt 3 i övergångsbestämmelserna.

14 §

I 10 § ges via 6 kap. 7 § LAF en hänvisning till 20 kap. 3 § AFL. Enligt den bestämmelsen får ersättning sättas ned eller dras in bl. a. om skadan har ådragits i samband med brott för vilket ansvar har ådömts. Enligt 7 § AEF får ersättning till häktad eller anstaltsintagen dessutom sättas ned eller dras in, om skadan har föranletts av att ordningsföreskrifter har åsidosatts eller andra särskilda omständigheter talar för det. Vid tillkomsten av tidigare förordning i ämnet framhölls att huvudregeln var att ersättning skulle utgå. En anstaltsintagen borde emellertid inte tillerkännas ersättning för varje skada genom olycksfall. Detta gäller särskilt "då den skadade genom viss verksamhet för sitt eget nöje eller i sitt eget särskilda intresse framkallat olycksfallet". Det har inte ansetts möjligt att undvara en motsvarande begränsning i den nya lagen. Vissa brottsliga gärningar leder inte till åtal när de utförs på anstalt. Ersättning vid skada som inträffar i samband med sådan handling eller t. ex. under rymning bör kunna sättas ned eller dras in.

Nedsättning eller indragning kan vidare bli aktuell om den intagne har skadats under en permission som har missköts. Bestämmelsen bör emellertid som kommittén har förordat utnyttjas restriktivt och endast gentemot den skadade. Regeln gäller alltså inte ersättning vid dödsfall.

Övergångsbestämmelserna

Punkterna 1 och 2 i övergångsbestämmelserna har utformats efter mönster av övergångsbestämmelserna till LAF. Det innebär bl. a. att den nya lagen kommer att gälla även sjukdom som har ådragits under tjänstgöring eller anstaltsvistelse som ligger före lagens ikraftträdande, förutsatt att sjukdomen inte visar sig förrän efter denna tidpunkt. MEL, CEF, AEF, aktuella författningar om räddningstjänst eller äldre bestämmelser kommer alltså inte att tillämpas i sådant fall.

I 22 a § MEL föreskrivs att särskild sjukpenning kan utgå i samband med grundutbildning eller motsvarande utbildning enligt 27 § 1 mom. D värnpliktslagen. Det sistnämnda avser viss specialtjänst som bl. a. läkare, tandläkare och tekniker kunde fullgöra fram till den 1 juni 1972. Den som har påbörjat sådan utbildning skall fullgöra den enligt de gamla bestämmelserna. Det har därför föreskrivits att utbildningen skall jämföras med dagens grundutbildning (punkt 3).

7.2 Förslaget till lag om statlig ersättning vid ideell skada

I likhet med LAF avser lagen om statligt personskadeskydd ersättning för ekonomisk skada. Ersättning för lyte och men vid arbetsskada regleras helt genom de avtal om trygghetsförsäkring som arbetsmarknadens parter har kommit överens om. De som omfattas av lagen om statligt personskadeskydd är emellertid inte arbetstagare i den verksamhet som lagen avser att täcka. Den rätt till ersättning för ideell skada i dessa fall som har föreslagits i den allmänna motiveringen måste därför slås fast i författning.

1 §

Enligt paragrafens första stycke ges alla som omfattas av personskadeskyddet också rätt till ersättning för ideella skadeföljder.

Kommittén har särskilt övervägt om personal inom civilförsvarets verksamhet bör omfattas av lagen. Civilförsvaret skall anordnas dels som allmänt civilförsvär, dels som verksamhet. Verkskyddet är i första hand avsett för skyddet av den egna anläggningen. Enligt civilförsvärlagen åligger det anläggningens ägare att ge sina anställda ersättning för tjänstgöring i verksamheten, och kungörelsen om särskilt olycksfallsskydd för värnpliktiga m. fl. gäller inte där. Beträffande verksamhetspersonalens möjligheter att få ersättning från TFY torde det enligt kommittén vara klart att sådan ersättning utgår vid skada på arbetsplatsen. Utbildningen i verksamheten äger emellertid som regel rum på civilförsvärsstyrelsens utbildningsanläggningar runt om i landet, och man kan anta att TFY inte gäller där. Ersättning för ideell skada skulle då kunna utgå endast om förutsättningar för skadestånd föreligger. Kommittén har ansett detta otillfredsställande och bl. a. därför föreslagit att alla inom verksamheten skall få ersättning för lyte och men m. m. i den mån skadan omfattas av lagen om statligt personskadeskydd. Den här föreslagna lagen innehåller inte heller något undantag.

Huruvida en inträffad skada över huvud taget är ersättningsgill får bedömas enligt reglerna inom personskadeskyddet. Har ersättning utgått enligt lagen om personskadeskydd, behöver den frågan frånsett paragrafens andra stycke inte prövas ytterligare. Om skadan t. ex. har föranlett fri sjukvård under skyddstiden men ingen inkomstförlust, måste däremot hela

ersättningsfrågan bedömas självständigt i ärendet om ideell skada.

I paragrafens andra stycke bestäms lagens närmare tillämplighetsområde. Skador som har uppkommit inom verksamheten i fråga eller under vistelse inom det område där verksamheten bedrivs eller vid färdolycksfall berättigar till menersättning. Rena fritidsskador ersätts däremot inte.

Uttrycket "förläggingsplats eller, om särskilt anordnad förläggingsplats saknas, plats där verksamheten i fråga bedrivs" skall läsas mot bakgrund av 2 § kungörelsen om särskilt olycksfallsskydd för värnpliktiga m. fl. Den plats som avses är alltså i första hand det ställe där vederbörande normalt uppehåller sig då han deltar i verksamheten. Beträffande värnpliktiga m. fl. blir den platsen vanligtvis kasernområde eller fartyg. Även andra särskilt anordnade förläggningar hör hit. Om däremot den värnpliktige skadas under fritidsvistelse på t. ex. ett övningsfält eller en skjutbana utanför förläggingsområdet, faller skadefallet utanför lagen. Beträffande anstaltsintagna torde ifrågavarande uttryck inte vara svårtolkat. För denna kategori gäller lagen inte vid vård utom anstalt. För räddningstjänstens del gäller skyddet på "plats där verksamheten i fråga bedrivs", även om den tjänstepliktige inte utför något arbete vid skadetillfället.

2 §

Rätten till menersättning är till skillnad från rätten till ersättning för inkomstbortfall inte begränsad till viss lägsta invaliditetsgrad. Ersättningarna skall enligt 2 § bestämmas med tillämpning av statens personskadeförsäkring, vilket innebär att full jämställdhet uppnås med förmånerna för de statligt anställda. De olika ersättningar som kan utgå är som framgår av 1 § ersättning för sveda och värk, lyte och men samt s. k. allmänna olägenheter. Allmänna olägenheter ersätts enligt tabellnormer. I samband med ersättning för lyte och men kan även ges ersättning för t. ex. vanprydande ärr, amputationsdefekt och förlust av sinnesfunktion eller tänder eller inre organ. Dessa skadeföljder har ansetts täckta av begreppet lyte och men i 1 §.

Hänvisningen till 14 § LSP medför att ersättning för ideell skada kan sättas ned eller dras in i vissa fall. Dessa situationer har behandlats i kommentaren till 14 § LSP.

3 §

Som kommittén har anfört bör den skadade inte fråntas sin möjlighet att föra skadeståndstalan vid personskada som omfattas av denna lag. För att den skadade inte skall erhålla ersättning för ideell skada med ett sammanlagt för högt belopp måste ersättningen enligt denna lag samordnas med ersättning som utgår i skadestånd eller som trafikskadeersättning. Enligt paragrafen inträder staten i den skadades rätt till skadestånd eller trafikskadeersättning

för ideell skada intill belopp som utges enligt denna lag. Innebörden av föreskriften blir att ersättningen är subsidiär i förhållande till skadestånd eller trafikskadeersättning för ideell skada. Har den skadade t. ex. erhållit ersättning för ideell skada på grund av en trafikskada, får staten avräkna den ersättningen vid bestämmande av ersättning enligt denna lag. Om i stället den skadade har uppburit ersättning enligt denna lag, har staten rätt till trafikskadeersättning intill det utgivna beloppet. Är staten den som skall utge trafikskadeersättning eller skadestånd, följer av föreskriften i denna paragraf att staten får avräkna ersättning enligt denna lag från trafikskadeersättningen eller skadeståndet.

4 §

Som har föreslagits i den allmänna motiveringen skall ersättningen beslutas av den statliga trygghetsnämnden. Den som är missnöjd med beslutet får enligt paragrafens andra stycke hänskjuta frågan till den särskilda skiljenämnd som har inrättats för statens personskadeförsäkring. Talan skall enligt de regler som gäller inom personskadeförsäkringen föras inom tre månader. Mot skiljenämndens beslut får enligt nämnda regler talan föras endast i fall som avses i 21 § lagen (1929:145) om skiljemän. Trygghetsnämnden avses få möjlighet att meddela behövliga verkställighetsföreskrifter.

Genom paragrafens tredje stycke görs personskadeförsäkringens regler även i övrigt tillämpliga på förfarandet i ersättningsärendena.

7.3 Förslaget till lag om krigsskadeersättning till sjömän

1 §

Paragrafen ersätter 1 § krigsförsäkringslagen, 1 § hemreseförordningen och SFS 1954:278. Lagen ger sjömän skydd för krigsolycksfall i utlandet och innebär därvid att LAF:s skydd sträcks ut till vistelse i land på fritid samt till alla utresor och hemresor i samband med tjänstgöring på svenskt fartyg. Det senare gäller även resor från och till utrikes ort. Skyddet avser vidare väntan på första möjlighet till hemresa. Om sjömannen skadas till följd av krigshändelse när han befinner sig ombord på fartyget, gäller LAF.

Uttrycket "krigshändelse" skall tolkas på samma sätt som "krigsåtgärd" har tolkats vid tillämpning av 1937 och 1954 års krigsförsäkringslagar. Vidare skall uttrycket "ort där fartyget ligger" i punkten 2 tolkas som vid tillämpningen av SFS 1954:278.

2 §

Som har föreslagits i den allmänna motiveringen skall lagen inte bara omfatta sjömän utan även andra som utför arbete på fartyg; jfr 3 §

sjömanslagen (1973:282) och prop. 1975:109 s. 24 och 36. Ersättning skall i första hand utgå från arbetsskadeförsäkringen. Övriga inskränkningar i tillämpningsområdet har förts över från krigsförsäkringslagen.

3 §

Vid skada skall arbetsskadeförsäkringens ersättningsbestämmelser liksom f. n. gälla i tillämpliga delar.

4 §

Den s. k. särskilda ersättningen har förts över från gällande lag och skall beräknas efter den medicinska invaliditetsgraden. Ersättningen är avsedd som kompensation för att TFY-ersättning inte utgår vid skada som täcks av den nya lägen.

Eftersom lagen inte längre avser att förstärka grundförmånerna vid arbetsskada och då den särskilda ersättningen har karaktär av menersättning, har i lagförslaget inte tagits upp någon motsvarighet till den särskilda ersättningen åt efterlevande. Dessa får anses tillgodosedda genom de livräntor som kommer att utgå med tillämpning av LAF.

5 §

Försäkringskassans beslut kommer genom hänvisningen i 3 § till LAF – som innehåller en vidare hänvisning till AFL – att kunna överklagas i vanlig ordning.

7.4 Förslaget till lag om uppräknig av yrkesskadelivräntor m. m.

1 §

Paragrafen har utformats i anslutning till 1 § 1962 års förhöjningslag och 1 § 1967 års värdesäkringslag.

2 §

Paragrafens första stycke har behandlats i den allmänna motiveringen. Om någon har ådragit sig skador som var för sig medför rätt till livränta enligt lag som anges i 1 §, bör en samlad bedömning av nedsättningen av hans arbetsförmåga göras (jfr 3 § 1962 års lag). Det blir normalt den i juni 1977 utgående livräntan efter tidigare tillägg, omreglering, förhöjning och värdesäkring som skall läggas till grund för uppräknigen. Uppräknigen gäller emellertid också sådana livräntor enligt de aktuella lagarna som fastställs efter den 1 juli 1977 och livränta som i s. k. recidivfall kunde ha utgått i juni 1977.

3 §

Bestämmelsen om värdesäkring har utformats efter mönster av 6 kap. 2 § LAF. Livränta som inte räknas upp enligt 2 § kommer fortfarande att vara värdesäkrad enligt 1967 års lag.

4 §

Denna paragraf har sin motsvarighet i 4 § 1967 års värdesäkringslag. Innebörden av bestämmelsen är att den skadade när livränta byts ut mot sjukpenning enligt YFL:s recidivregler i 16 § första stycket garanteras en sjukpenning som motsvarar livräntan efter uppräknig.

5 §

Liksom vid tidigare uppräkniggar skall givetvis olika gällande regler om ersättningarna framdeles avse även den höjning som följer av denna lag. Detta har ansetts framgå utan särskild föreskrift. I förevarande paragraf har däremot liksom i 5 § 1967 års värdesäkringslag föreskrivits att uppräkniggen och värdesäkringen av uppräkningsbeloppet inte skall beaktas vid tillämpning av samordningsreglerna i 17 kap. 2 § AFL.

6 §

Paragrafen utgör en garantiregel för livräntetagare som drabbas av recidiv och har behandlats i den allmänna motiveringen (avsnitt 5.4.3).

7 §

Paragrafen reglerar finansieringen av uppräkniggen och har motsvarigheter i 1962 och 1967 års lagar.

7.5 Förslaget till lag om uppräknig av statliga yrkesskadelivräntor m. m.

I 1 § anges i överensstämmelse med 1 § förordningen (1967:920) om värdesäkrig av yrkesskadelivräntor, som utgår av statsmedel, m. m. de författningar enligt vilka livräntorna skall utgå. Två författningar har tillkommit, nämligen kungörelsen (1961:564) om ersättning av statsmedel för medverkan i flygräddningstjänst m. m. och brandlagen (1974:80) (punkterna 25 och 27).

Livräntor enligt författningarna under punkterna 1, 2 och 5 finansieras i huvudsak, men inte helt, av statsmedel. Enligt bestämmelserna i paragrafens

andra stycke skall emellertid hela uppräknningen betalas av statsmedel. På samma sätt har förfarits vid tidigare livräntehöjningar.

Har den skadade rätt till både livränta som utgår av statsmedel och livränta som avses i den uppräkningslag som har behandlats i avsnitt 7.4 skall en samlad höjning av livräntorna göras. Det har inte ansetts nödvändigt att ha någon uttrycklig bestämmelse om detta (jfr kommentaren till 2 § i den föregående lagen och 4 § SFS 1962:304).

7.6 Förslaget till lag om ändring i lagen (1976:380) om arbetsskadeförsäkring

1 kap. 1 §

Till följd av ändringen i inledningsparagrafen kommer lagen att omfatta i princip alla förvärvsarbetande. I enlighet med vad som har anförts i den allmänna motiveringen har beträffande egenföretagare och uppdragstagare föreskrivits villkor om att han skall vara bosatt i Sverige och inte ha undantagande från ATP. Det är att märka att uppdragstagare inte som inom AFL (3 kap. 2 §) formellt skall anses som arbetstagare i fråga om förmåner från arbetsskadeförsäkringen. Uppdragstagaren skall i stället följa samma regler som egenföretagarna. Kravet på försäkring för ATP beträffande inkomst av annat förvärvsarbete än anställning gäller även uppdragstagare som obligatoriskt anses som arbetstagare enligt AFL och som dessutom har sådan inkomst. Den som kan göra en verkande återkallelse av anmälan om undantagande från ATP har dock möjlighet att skaffa sig en heltäckande försäkring för arbetsskada; se vidare avsnitt 7.7.

3 kap. 6 § och 4 kap 10 §

Ändringarna i dessa paragrafer innebär att arbetsskadeförsäkringens bestämmelser om särskilt ersättningsunderlag för studerande som avses i 1 kap. 1 § sträcks ut till alla som genomgår yrkesutbildning. Ändringarna, som har aktualiserats av riks försäkringsverket, får betydelse för studerande som skadas när de förvärvsarbetar, t. ex. under ferier. De medför att överensstämmelse uppnås med YFL:s regler (jfr 9 § fjärde stycket och 13 § andra stycket YFL).

6 kap. 1 §

Bestämmelserna i det nya fjärde stycket gäller den som efter skadetillfället blir undantagen från ATP beträffande inkomst av annat förvärvsarbete än anställning. Underlåtenhet att betala ATP-avgift får samma verkan som undantagande. Med hänsyn till de samordningsregler mellan livränta och ATP som finns i LAF (4 kap. 4 § och 6 kap. 1 §) kan ett undantagande från

ATP föra med sig att arbetsskadelivräntan till den försäkrade eller hans efterlevande i stället blir större. Livräntan skulle i den delen kunna betraktas som avgiftsfri ATP. Det har som framhållits i den allmänna motiveringen ansetts skäligt att bortse från denna effekt såvitt angår undantagande som har gällt före skadetillfället. En senare anmälan om undantagande bör däremot rimligtvis inte lämnas obeaktad. Som ett nytt fjärde stycke i paragrafen har därför tagits in bestämmelser av innebörd att livräntan vid sådan anmälan skall samordnas med den ATP som kunde ha utgått om anmälan inte hade gjorts (jfr 4 § lagen om pensionstillskott). Regeln gäller även den som har skadats som arbetstagare.

Egenföretagare för vilken sjukpenningförsäkringen jämlikt 3 kap. 11 § AFL gäller med karenstid (3, 33 eller 93 dagar) kommer i enlighet med vad som har anförts i fråga om verkan av undantagande från ATP inte under denna tid att kunna få kompletterande sjukpenning från arbetsskadeförsäkringen i den mån tiden ligger inom samordningstiden.

7 kap.

Här återfinns de nya avgiftsbestämmelser som har diskuterats i den allmänna motiveringen. Bestämmelserna i 2 § första stycket har getts samma innehåll som flertalet motsvarande regler om arbetsgivaravgifter. Den praxis som gäller i fråga om bestämmelsernas internationella räckvidd bör tillämpas även i fortsättningen. Hänvisningen i 2 § första stycket till 3 kap. 2 § AFL gäller alla uppdragstagare som skall anses som arbetstagare inom AFL, således även egenföretagare som har träffat ett s. k. likställighetsavtal med en uppdragsgivare. Detta innebär att uppdragsgivare undantagsvis kan få betala avgift (0,25 %) också för sådan uppdragstagare som står utanför arbetsskadeförsäkringen enligt 1 kap. 1 § LAF. Den valda lösningen är förestavad av administrativa skäl och gäller – liksom avgiftsreglerna i övrigt – i avvaktan på resultatet av den översyn av hithörande frågor som görs av pensionskommittén. Egenavgiften skall tas ut hos försäkrade egenföretagare och har i fråga om avgiftsunderlag och vissa förutsättningar t. v. knutits till vad som gäller för sjukförsäkringsavgiften.

Kostnader som föranleds av den föreslagna lagen om uppräknig av yrkesskadelivräntor m. m. skall enligt denna täckas genom arbetsskadeförsäkringsavgifterna. Detta har markerats även i 3 § första stycket 2 i förevarande kapitel. Det har också gjorts ett par redaktionella ändringar i kapitlet.

8 kap.

I detta kapitel har införts bestämmelser om anmälan av arbetsskada som har drabbat egenföretagare och uppdragstagare (1 § andra stycket). Uppdrags-

tagarna jämställs med egenföretagare i fråga om förmåner och skall därför själva göra skadeanmälan. I 8 kap. har vidare föreslagits tillägg som närmast kan betraktas som följdändringar. Med uppdragsgivare i 7 och 11 §§ skall förstås den som civilrättsligt sett har gett någon som inte är anställd hos honom i uppdrag att utföra arbete för hans räkning.

Ikraftträdande m. m.

Reglerna i fråga om avgiftsuttaget för år 1977 innebär följande.

I fråga om arbetsgivaravgift för lön till vanliga arbetstagare gäller samma regler under hela år 1977 (0,25 % av lönesumman för året). Försäkringskyddet enligt LAF sträcks emellertid den 1 juli 1977 ut till vissa medlemmar av arbetsgivarens familj som f. n. är undantagna från YFL. Avgiftsmässigt rör det sig här om ringa belopp och det har av administrativa skäl ansetts att arbetsgivaravgifter för dessa nya grupper inte bör tas ut för år 1977 (jfr avsnitt 7.15).

Beträffande uppdragstagare och egenföretagare, som också blir försäkrade först den 1 juli 1977, avses för året gälla följande avgiftsregler. Arbetsgivaravgift för uppdragsersättning skall betalas efter 0,25 % och beräknas på ersättning som har utgetts under sista halvåret 1977. Avgift för egenföretagare skall enligt huvudregeln tas ut med 0,25 % på hälften av den för året taxerade inkomsten av annat förvärvsarbete än anställning. Har egenföretagaren inte utfört sådant arbete under andra halvåret 1977 – han har kanske lagt ned sin rörelse under första halvåret eller varit sjuk – är han emellertid befriad från avgift. Av administrativa skäl måste han dock själv begära att den lokala skattemyndigheten inte påför honom någon avgift. Sådant begäran föreslås få göras senast den 31 augusti 1978. Om han försummar detta, bör han ha möjlighet att senare hos länsstyrelsen begära avkortning eller restitution av debiterad resp. betald avgift. Bestämmelser härom finns i uppbördslagen (1953:272).

Arbetsskadeförsäkringsavgift som år 1977 skall betalas för uppdragsersättning eller som egenavgift ingår inte i preliminärdebiteringen för året och kommer därför att tas ut som kvarstående avgift i den mån inte fyllnadsinbetalning görs. Sådant betalning bör ske senast den 30 april 1978.

7.7 Förslaget till lag om ändring i lagen (1962:381) om allmän försäkring

2 kap. 13 § och 3 kap. 13 §

Bestämmelserna gäller samordning mellan å ena sidan den allmänna sjukförsäkringen, å andra sidan arbetsskadeförsäkringen och andra liknande ersättningssystem. De föreslagna ändringarna innebär ingen omläggning av principerna för samordningen. Reglerna har emellertid anpassats till den nya lagstiftningen. I fråga om skador som täcks av LAF skall alltså ersättning i

princip utgå från sjukförsäkringen under de första 90 dagarna. Motsvarande skall enligt övergångsbestämmelserna gälla för skador som täcks av YFL. För ersättning av statsmedel enligt lagen om statligt personskadeskydd och MEL eller ersättning enligt äldre författningar finns ingen samordningstid. I dessa fall utgår den särskilda ersättningen i första hand och sjukförsäkringen fungerar endast som ett komplement. När det gäller förmåner enligt lagen om statligt personskadeskydd kommer regeln normalt att sakna praktisk betydelse, eftersom ersättningsnivån då bestäms av LAF:s regler om förmåner efter samordningstidens slut och alltså är högre än sjukförsäkringens nivå.

Särskild sjukpenning enligt 14 § lagen om statligt personskadeskydd skall emellertid utgå endast i den mån den är högre än AFL-sjukpenningen. Detta har markerats genom ändringen i 3 kap. 13 § AFL. Det bör vidare anmärkas att den föreslagna lagen om krigsskadeersättning till sjömän helt följer LAF i fråga om ersättning vid sjukdom och att samordningstiden 90 dagar således kommer att gälla även där.

4 kap. 11 §

Ändringen i denna paragraf är en ren följdändring. Uttrycket "motsvarande ersättning" skall således täcka såväl sjukpenning som är knuten till LAF:s regler som sjukpenning enligt YFL och liknande och äldre författningar.

11 kap. 2 och 3 §§

Som har förutskickats i prop. 1975/76:197 (s. 80) bör arbetsskadelivränta beaktas vid beräkning av pensionsgrundande inkomst inom ATP. Syftet är att tillförsäkra den arbetsskadade i princip samma pensionsförmåner som han skulle ha fått om han inte hade blivit skadad. De föreslagna ändringarna kommer med nuvarande bestämmelser i 11 kap. 1 § AFL inte att beröra den som uppstår förtidspension, eftersom pensionsgrundande inkomst inte fastställs för honom. Härmed sammanhängande problem omfattas av pensionskommitténs pågående översyn av pensionsbestämmelser.

Lagändringarna tar sikte på alla egenlivräntor som utgår enligt LAF eller bestäms med tillämpning av LAF:s regler. Arbetsskadelivräntorna är till skillnad från livräntor enligt YFL eller motsvarande eller äldre författningar renodlade ersättningar för förlust av arbetsinkomst som kunde ha varit ATP-grundande. Som har nämnts skall också livränta enligt lagen om statligt personskadeskydd grunda rätt till ATP. Detsamma gäller livränta enligt lagen om krigsskadeersättning till sjömän, däremot inte särskild ersättning enligt 4 § nämnda lag.

Livränta är i princip en livsvarig ersättning och kan t. ex. för en egenföretagare utgå under lång tid efter det att han har lagt ned sin rörelse på grund av arbetsskadan. Det har därför ansetts att livränta i likhet med vad som gäller vid inkomsttaxeringen alltid bör vara pensionsgrundande såsom inkomst av anställning. Detta innebär bl. a. att en livränta som träder i stället för viss rörelseinkomst blir pensionsgrundande även om undantagande från ATP anmäls för återstående inkomst av rörelsen. I likhet med vad som gäller i fråga om sjukpenning är det inte avsett att någon avgift till ATP skall tas ut för pensionsgrundande inkomst som består av livränta.

16 kap. 1 §

Pension enligt AFL utgår normalt på särskild ansökan. I andra stycket av förevarande paragraf föreskrivs emellertid att förtidspension får ges utan ansökan när den försäkrade uppbär sjukpenning eller ersättning för sjukhusvård enligt AFL. Till följd av tillägget i detta stycke kommer samma ordning att gälla när sådan förmån eller egenlivränta utgår vid arbetsskada e. d.

17 kap. 2 §

Denna paragraf reglerar samordningen mellan allmän pension och livränta enligt YFL eller motsvarande eller äldre författningar. Samordningen innebär att pensionsförmånerna reduceras på visst sätt. Enligt LAF och därtill anslutande ny lagstiftning skall samordningen ske på livräntesidan. Som har redovisats i den allmänna motiveringen har det inte ansetts lämpligt att ändra på samordningen i fråga om livränta enligt gällande eller äldre författningar. Detta för med sig att de nuvarande samordningsbestämmelserna i 17 kap. 2 § AFL kommer att tillämpas under lång tid. I paragrafen har emellertid förts in en hänvisning till LAF:s regler såvitt gäller samordningen med livräntor enligt LAF m. fl. nya författningar.

Ikraftträdande m. m.

Äldre bestämmelser i 2 kap. 13 § och 3 kap. 13 § skall fortfarande gälla i fråga om ersättning vid skada som har inträffat före den 1 juli 1977. Detta får betydelse bl. a. för redan utgående ersättning och vid s. k. recidiv.

Arbetsskadeförsäkringen skall inte gälla sådan egenföretagare och uppdragstagare som har anmält undantagande från ATP enligt 11 kap. 7 § AFL. Ett sådant undantagande gäller under minst fem år och räknas alltid per helt år. Den som har undantagande har, i överensstämmelse med vad som har förordats i den allmänna motiveringen, genom punkt 2 i övergångsbestämmelserna till förevarande ändringar i AFL getts möjlighet att redan från början, dvs. från den 1 juli 1977, vara försäkrad för arbetsskada genom att

återkalla sin anmälan om undantagande i förtid. Återkallelsen kommer då i fråga om ATP att gälla från 1977 års början. Eftersom återkallelsen medför skyldighet att betala egenavgift till ATP och arbetsskadeförsäkringen och även påverkar sjukförsäkringsavgiften, har det dessutom ansetts lämpligt att låta egenföretagaren välja om han vill gå in i försäkringarna redan år 1977 eller vänta till den 1 januari 1978. Betänketiden för återkallelse har i förslaget fastställts till sex månader från lagens ikraftträdande. I samband därmed har det vidare ansetts motiverat att utan hinder av den 55-årsgräns som gäller enligt 3 kap. 11 § AFL kunna medge övergång till sjukpenningförsäkring med kortare karenstid eller utan karenstid. Information om bestämmelserna avses bli utsänd så snart lagen har antagits av riksdagen. Det finns inte något hinder mot att sända in återkallelse av undantagande före den 1 juli 1977.

7.8 Förslaget till lag om ändring i lagen (1956:293) om ersättning åt smittbärare

De föreslagna ändringarna i 5 § utgör huvudsakligen rena följdändringar och ansluter till ändringarna i 2 kap. 13 § och 3 kap. 13 § AFL. Ändringen i 12 § utgör en uppföljning av 1971 års förvaltningsrättsreform. Kammarrätt är redan nu besvärinstans enligt lagen (1971:309) om behörighet för allmän förvaltningsdomstol att pröva vissa mål.

7.9 Förslaget till lag om ändring i skadeståndslagen (1972:207)

Ändringen i 5 kap. 3 § första stycket, som gäller inkomstförlust och förlust av underhåll, innebär att även ersättningar från det nya systemet för ersättning vid arbetsskada c. d. skall avräknas när skadeståndet bestäms. Se vidare avsnitt 7.2 i fråga om ersättning för ideell skada.

7.10 Förslaget till lag om ändring i reglementet (1961:265) angående förvaltningen av riksförsäkringsverkets fonder

Yrkesskadeförsäkringsfonden har genom LAF fått benämningen arbetskadeförsäkringsfonden. Det är alltså inte fråga om någon ny fond.

Vad gäller reglementets 2 § har endast föreslagits nödvändiga följdändringar. Avgifter enligt YFL kommer under några år att flyta in till fonden jämsides med arbetsgivaravgifter och nya egenavgifter enligt LAF. Något tillägg till YFL-avgiften enligt lagen om krigsförsäkring för sjömän m. fl. har inte tagits ut under senare år. Ny motsvarande ersättning skall utgå av statsmedel.

7.11 Förslaget till lag om upphävande av vissa författningar om handläggning av ärenden angående yrkesskadeförsäkring

Dessa författningar kommer alltjämt att ha betydelse för äldre skadefall. Eftersom YFL har upphävts bör emellertid bestämmelserna upphävas med föreskrift att de fortfarande skall gälla för de äldre fallen.

7.12 Förslaget till lag om ändring i lagen (1937:249) om inskränkningar i rätten att utbekomma allmänna handlingar

Till riks försäkringsverkets eller allmän försäkringskassas verksamhet på här ifrågavarande område hör förutom arbetsskadeförsäkringen bl. a. ärenden enligt föreslagna lagar om statligt personskadeskydd och om krigsskadeersättning till sjömän samt äldre motsvarande lagstiftning. Med hänsyn till att försäkringsrådet inte skall medverka vid tillämpningen av den nya lagstiftningen och dessutom kommer att upphöra efter en övergångstid, har det i fråga om rådets befattning med ärenden enligt äldre lagstiftning för återstående tid ansetts lämpligt att reglera sekretesskyddet för handlingar hos rådet genom övergångsbestämmelser. I 14 § tillagda förmåner enligt lagen om statlig ersättning vid ideell skada skall enligt förslaget handläggas av den statliga trygghetsnämnden. Nämnden administrerar redan nu liknande ärenden enligt statens personskadeförsäkring, som gäller för statsanställda.

7.13 Förslagen till lagar om ändring i luftfartslagen (1957:297) och liknande lagar

Lagarna har samband med förordningen (1954:249) om ersättning i anledning av kroppsskada, ådragen under tjänstgöring i civilförsvaret. Denna och andra motsvarande förordningar upphävs genom lagen om statligt personskadeskydd. De föreslagna ändringarna innebär endast en anpassning till det nya ersättningssystemet.

7.14 Förslagen till lagar om ändring i skattelagarna

7.14.1 Inledning

De föreslagna ändringarna i fråga om yrkesskadelagstiftningen medför behov av justeringar i kommunalskattelagen (1928:370), KL, taxeringslagen (1956:623), uppbördslagen (1953:272) och lagen (1965:269) med särskilda bestämmelser om kommuns och annan menighets utdebitering av skatt. Detsamma gäller beträffande bl. a. den föreslagna lagstiftningen om statligt personskadeskydd.

Ändringarna i skatteförfattningarna är i huvudsak av redaktionellt slag. Enligt både LAF och LSP skall ersättning kunna utgå bl. a. i form av

sjukpenning eller livränta. Dessa förmåner, som avser att ersätta inkomstbortfall, skall vara skattepliktiga. Så är f. ö. fallet med motsvarande förmåner i dag. Däremot har det ansetts att övriga förmåner, som utgör kompensation för särskilda kostnader eller ideella skador, alltså bör vara fria från inkomstskatt.

I fråga om arbetsskadeförsäkringen har föreslagits den nyheten att avgift till försäkringen skall erläggas även av egenföretagarna. Denna egenavgift har i skattehänseende behandlats enligt samma regler som andra egenavgifter.

Sjukpenning enligt YFL och ersättningar enligt vissa närliggande författningar ingår inte i kommunernas skatteunderlag. Skatteintäkterna tillfaller i stället i sin helhet staten. Motsvarande princip har lagts till grund för regleringen såvitt avser ersättningar enligt den nya arbetsskadelagstiftningen.

Ersättningar enligt de nu gällande författningarna kan utgå under lång tid efter den nya lagstiftningens ikraftträdande. Dessa ersättningsformer bör därför alltså tas upp i lagtexten.

7.14.2 *Kommunalskattelagen*

Bestämmelserna om den principiella skatteplikten har tagits in i 19 § KL. I anvisningarna till 21, 24, 28 och 32 §§ har sedan angetts i vilken förvärvskälla som utgående belopp skall beskattas. Denna uppläggning överensstämmer med vad som redan gäller i fråga om nu utgående ersättningar. Den föreslagna egenavgiften för arbetsskadeförsäkringen har tagits med bland övriga egenavgifter i anvisningarna till 41 b § KL.

7.14.3 *Uppbördslagen och taxeringslagen*

Den föreslagna nya egenavgiften för arbetsskadeförsäkringen påkallar vissa kompletteringar i uppbördslagen. Ändringar har gjorts i 1 §, 2 § 4 mom., 3 § 1 och 3 mom., 10 § samt 27 § 1 mom. Härigenom kommer denna egenavgift att behandlas enligt samma regler som andra egenavgifter.

Som tidigare har nämnts har de nya ersättningsformerna tagits upp i bl. a. punkt 12 av anvisningarna till 32 § KL. Skatteavdrag kan då göras enligt särskild beräkningsgrund (3 § 3 mom. andra stycket uppbördslagen, jfrd med kungörelsen (1973:1125) om skatteavdrag från sjukpenning).

Bestämmelserna i 37 § 1 mom. taxeringslagen om skyldighet att avlämna kontrolluppgift har kompletterats så att de omfattar även de nya ersättningsformerna.

7.14.4 *Avräkningen mellan staten och kommunerna*

Enligt 2 § lagen (1965:269) med särskilda bestämmelser om kommuns och annan menighets utdebitering av skatt inräknas inte i det kommunala

skatteunderlaget skattekronor och skatteören som hänför sig till bl. a. vissa ersättningar enligt YFL och andra närliggande författningar. Detsamma bör gälla i fråga om motsvarande ersättningar enligt den nya lagstiftningen. Bestämmelserna i 2 § har ändrats i enlighet härmed.

7.15 Förslaget till lag om ändring i lagen (1959:552) om uppbörd av vissa avgifter enligt lagen om allmän försäkring, m. m.

Samtliga arbetsgivaravgifter till socialförsäkringarna m. m. uppbärs med tillämpning av den här aktuella lagen, antingen direkt enligt dess 1 § eller på grund av hänvisningar i de särskilda lagarna om avgiftsskyldighet. Avgifterna tas i princip ut på summan av de löner som arbetsgivarna under året har utgett till sina anställda.

Ändringarna i lagens 1 § utgör rena följdändringar till LAF. Ändringarna i 2 § innebär att avgift till arbetsskadeförsäkringen i likhet med vad som gäller beträffande andra hithörande avgifter inte skall betalas vid uppdrag som har utförts utom riket av någon som är bosatt utomlands eller har föranlett s. k. bevilningsavgift.

Enligt 19 kap. 1 § AFL skall i fråga om avgifter till sjukförsäkringen och folkpensioneringen bortses från arbetstagare som inte omfattas av obligatorisk yrkesskadeförsäkring. Motsvarande begränsningar finns i andra avgiftsbestämmelser, dock inte beträffande ATP-avgift. De flesta avgifterna utgår även på ersättning för uppdrag. Bl. a. den nuvarande yrkesskadeförsäkringsavgiften tas dock inte ut för sådan ersättning. I fråga om avgifter till byggnadsforskning och arbetarskydd har arbetsgivarbegreppet knutits direkt till yrkesskadeförsäkringen (SFS 1960:77 och 1971:282). Enligt YFL är arbetsgivarens familjemedlemmar i vissa fall undantagna från försäkringen. Den nya arbetsskadeförsäkringen, som träder i kraft den 1 juli 1977, saknar motsvarande undantag. Arbetsskadeförsäkringen skall vidare i motsats till sin föregångare även omfatta uppdragstagare. Avgift till arbetsskadeförsäkringen skall enligt avsnitt 7.6 inte tas ut för lön till de aktuella familjemedlemmarna under år 1977. Avgift för uppdragsersättning skall tas ut på ersättning fr. o. m. juli 1977.

Utsträckningen av arbetsskadeförsäkringen till i princip alla arbetstagare medför motsvarande ökning av avgiftsunderlaget för de arbetsgivaravgifter som är anknutna till YFL:s personkrets. Även andra ändringar i avgiftsbestämmelserna aktualiseras. Den nya försäkringen träder emellertid i kraft vid ett halvårsskifte och de arbetsgivaravgifter som nu uppbärs preliminärt för år 1977 är bestämda i enlighet med YFL:s tillämpningsområde. Hithörande frågor berör vidare det arbete med nya avgiftsregler som f. n. pågår inom pensionskommittén. Det har med hänsyn till dessa omständigheter ansetts lämpligt att låta andra arbetsgivaravgifter än avgiften till arbetsskadeförsäk-

ringen bli debiterade som om YFL och aktuella hänvisningar till YFL hade gällt under hela år 1977. För detta år skall således LAF:s tillkomst inte föranleda ändringar i fråga om uttag av nämnda avgifter. Föreskrifter härom har tagits in i övergångsbestämmelserna till ändringen i den nu aktuella lagen om avgiftsuppbörden. Jag avser att senare återkomma i frågan om avgiftsregler för år 1978 och följande år.

8 Hemställan

Jag hemställer att regeringen föreslår riksdagen att antaga förslagen till

1. lag om statligt personskadeskydd,
2. lag om statlig ersättning vid ideell skada,
3. lag om krigsskadeersättning till sjömän,
4. lag om uppräknig av yrkesskadelivräntor m. m.,
5. lag om uppräknig av statliga yrkesskadelivräntor m. m.,
6. lag om ändring i lagen (1976:380) om arbetsskadeförsäkring,
7. lag om ändring i lagen (1962:381) om allmän försäkring,
8. lag om ändring i lagen (1956:293) om ersättning åt smittbärare,
9. lag om ändring i skadeståndslagen (1972:207),
10. lag om ändring i reglementet (1961:265) angående förvaltningen av riks försäkringsverkets fonder,
11. lag om upphävande av vissa författningar om handläggning av ärenden angående yrkesskadeförsäkring,
12. lag om ändring i lagen (1937:249) om inskränkningar i rätten att utbekomma allmänna handlingar,
13. lag om ändring i luftfartslagen (1957:297),
14. lag om ändring i lagen (1960:331) om skyddsåtgärder vid olyckor i atomanläggningar m. m.,
15. lag om ändring i brandlagen (1974:80),
16. lag om ändring i kommunalskattelagen (1928:370),
17. lag om ändring i taxeringslagen (1956:623),
18. lag om ändring i uppbördslagen (1955:272),
19. lag om ändring i lagen (1965:269) med särskilda bestämmelser om kommuns och annan menighets utdebitering av skatt,
20. lag om ändring i lagen (1959:552) om uppbörd av vissa avgifter enligt lagen om allmän försäkring, m. m.

9 Beslut

Regeringen ansluter sig till föredragandens överväganden och beslutar att genom proposition föreslå riksdagen att antaga de förslag som föredraganden har lagt fram.

Innehåll

Propositionen	1
Propositionens huvudsakliga innehåll	1
Lagförslag	3
Utdrag av protokollet vid regeringssammanträde den 27 januari 1977	64
1 Inledning	64
2 Nuvarande bestämmelser m. m.	65
2.1 Arbetsskadeförsäkring m. m.	65
2.1.1 Allmänt om den nya arbetsskadeförsäkringen .	65
2.1.2 Arbetsskadeförsäkringens personkrets	66
2.1.3 Frivillig försäkring enligt yrkesskadeförsäkringen	66
2.1.4 Vissa bestämmelser inom den allmänna försäkringen	67
2.2 Ersättning enligt särskilda författningar m. m.	69
2.2.1 Militärtjänst	69
2.2.2 Civilförsvartjänst	70
2.2.3 Räddningstjänst enligt brandlagen	71
2.2.4 Räddningstjänst vid olyckor i atomanläggningar och vid flygolyckor	71
2.2.5 Anstaltsvistelse m. m.	72
2.2.6 Administrationen av de särskilda statliga ersättningarna	73
2.2.7 Ersättning för ideell skada	74
2.2.8 Trygghetsförsäkringen (TFY)	75
2.2.9 Krigsförsäkring för sjömän m. fl., m. m.	76
2.3 Äldre skadefall	77
2.3.1 Livräntebeståndet	77
2.3.2 Samordningen mellan livränta och pension ...	79
2.3.3 Sjukpenningsskydd vid restarbetsförmåga	80
3 Yrkesskadeförsäkringskommitténs förslag	80
3.1 Inledning	80
3.2 Egenföretagare, frivillig försäkring m. m.	81
3.2.1 Allmänt om egenföretagare och uppdragstagare	81
3.2.2 Anknytningen till ATP	82
3.2.3 Övriga frågor beträffande egenföretagare och uppdragstagare	83
3.2.4 Frågan om frivillig försäkring	84
3.3 Statligt personskadeskydd m. m.	85
3.3.1 Allmänna överväganden	85
3.3.2 Militärtjänst	85

	3.3.2.1 Inledande synpunkter	85
	3.3.2.2 Skadebegrepp och bevisregler	85
	3.3.2.3 Skyddets omfattning	86
	3.3.2.4 Beräkning av årlig arbetsförtjänst	86
	3.3.2.5 Särskild sjukpenning	87
	3.3.3 Civilförvarstjänst	87
	3.3.4 Räddningstjänst	88
	3.3.5 Anstaltsvistelse m. m.	88
	3.3.5.1 Personkretsen	88
	3.3.5.2 Grunder för ersättning	89
	3.3.6 Administrationen av personskadeskyddet	90
	3.3.7 Ersättning för ideell skada	90
	3.3.8 Arbetskaderegleringen för statsanställda	91
	3.3.9 Krigsförsäkring för sjömän m. m.	91
3.4	Äldre skadefall	92
	3.4.1 Uppräkning av livräntor	92
	3.4.2 Samordningen mellan livränta och pension	93
	3.4.3 Sjukpenning vid restarbetsförmåga	94
3.5	Kostnader och ikraftträdande	94
4	Remissyttrandena	95
	4.1 Allmänna synpunkter	95
	4.2 Egenföretagares arbetsskadeförsäkring	95
	4.3 Frågan om frivillig försäkring	97
	4.4 Statligt personskadeskydd	97
	4.5 Ersättning för ideell skada	98
	4.6 Krigsförsäkring för sjömän	100
	4.7 Äldre skadefall	100
5	Föredraganden	101
	5.1 Allmänna synpunkter	101
	5.2 Egenföretagare, frivillig försäkring m. m.	102
	5.2.1 Allmänt om egenföretagare och uppdragstagare	102
	5.2.2 Anknytningen till ATP	103
	5.2.3 Övriga frågor beträffande egenföretagare och uppdragstagare	105
	5.2.4 Frågan om frivillig försäkring	105
	5.3 Statligt personskadeskydd	107
	5.3.1 Allmänt	107
	5.3.2 Militärtjänst	107
	5.3.3 Civilförvarstjänst	110
	5.3.4 Räddningstjänst	111
	5.3.5 Anstaltsvistelse	111
	5.3.6 Administration av personskadeskyddet	113

5.3.7	Ersättning för ideell skada	113
5.3.7.1	Ersättningens utformning	113
5.3.7.2	Ersättningens administration	115
5.3.8	Arbetskaderegleringen för statsanställda	116
5.3.9	Krigsförsäkring för sjömän	116
5.4	Äldre skadefall	117
5.4.1	Uppräkning av livräntor	117
5.4.2	Samordning mellan livränta och pension	119
5.4.3	Sjukpenning vid restarbetsförmåga	120
5.5	Kostnader och ikraftträdande	121
5.6	Övriga frågor	122
6	Upprättade lagförslag	122
7	Specialmotivering till lagförslagen	123
7.1	Förslaget till lag om statligt personskadeskydd	123
7.2	Förslaget till lag om statlig ersättning vid ideell skada ..	131
7.3	Förslaget till lag om krigsskadeersättning för sjömän ..	133
7.4	Förslaget till lag om uppräkning av yrkesskadelivräntor m. m.	134
7.5	Förslaget till lag om uppräkning av statliga yrkesskadeliv- räntor m. m.	135
7.6	Förslaget till lag om ändring i lagen (1976:380) om arbetskadeförsäkring	136
7.7	Förslaget till lag om ändring i lagen (1962:381) om allmän försäkring	138
7.8	Förslaget till lag om ändring i lagen (1956:293) om ersättning åt smittbärare	141
7.9	Förslaget till lag om ändring i skadeståndslagen (1972:207)	141
7.10	Förslaget till lag om ändring i reglementet (1961:265) angående förvaltningen av riks-försäkringsverkets fonder	141
7.11	Förslaget till lag om upphävande av vissa författningar om handläggning av ärenden angående yrkesskadeförsäkring	142
7.12	Förslaget till lag om ändring i lagen (1937:249) om inskränkningar i rätten att utbekomma allmänna hand- lingar	142
7.13	Förslagen till lagar om ändring i luftfartslagen (1957:297) och liknande lagar	142
7.14	Förslagen till lagar om ändring i skattelagarna	142
7.14.1	Inledning	142
7.14.2	Kommunalskattelagen	143
7.14.3	Uppbördslagen och taxeringslagen	143
7.14.4	Avräkningen mellan staten och kommunerna ..	143
7.15	Förslaget till lag om ändring i lagen (1959:552) om uppbörd av vissa avgifter enligt lagen om allmän försäkring, m. m.	144

Prop. 1976/77:64

149

8	Hemställan	145
9	Beslut.....	145

